

ENKONDUKO

La romano "Noktaj aviadistoj" aperis unuafoje en la estona lingvo en la jaro 1975 kaj dum kelkaj sekvintaj jaroj ĝi estis tradukita en kelkajn lingvojn de Europo. Nun la preskvanto de "Noktaj aviadistoj" proksimiĝas jam al tri kvaronoj de miliono, kio ne estas malmulte por libro verkita en la lingvo de iu malgranda popolo.

Kio kausas tion? Fare de mi estus ekstreme aplombe, se mi skribus tiun interesiĝon de la legantaro al la konto de arta kvalito de la romano. Oni verkas multajn bonajn librojn en ĉiuj lingvoj de la mondo, sed tute ne ĉiuj kapablas en la densiĝanta inundo de informoj trovi sian leganton. Por kapti atenton la libro devas diri al la nuntempa leganto, saturita de konoj kaj sensaciaj famoj, ion tre novecan au tre gravan. Nur tiam, kiam tio sukcesas, oni povas esperi, ke la leganto bonvolas profundiĝi en la verkon kaj ĝui ties estetikan ŝargon.

Mi ne opinias, ke ĉe "Noktaj aviadistoj" la leganton katenus ĉefe ĝia neordinara intrigo, kvankam ĉe la unua konatiĝo kun la romano ĝuste tio povus lin interesigi. Sed en nia tempo en la literaturo certe troviĝas ankau multaj aŭtoroj pli inĝeniaj ol mi. Krome, interesa enhavo estas unuavice alte taksata ĉe mensostreĉa literaturo, al kiu speco ĉi tiu verko ne apartenas. Evidente gravas tamen io alia.

Lastajn jardekojn ni vivis en nia daure malvastiĝanta mondo en la kondiĉoj, kie super la kapo pendas militodanĝero, senĉesa apokalipsa minaco. Fojfoje ni penas forgesi ĝin pro la ĉiutagaj zorgoj, fojfoje ĉi tiu subpremita timo ekaperas kiel profunda streso. Sed de tiu ĉi sento de danĝero ni liberiĝos definitive neniam, simple ni kutimigis nin daurigi la vivon kun ĝi. "Noktaj aviadistoj" donas al nia tiu ĉi komuna timo certan formon, helpas konsciigi ĝin.

Ĉe tio gravas noti, ke la mensopremega militodanĝero devenas ne nur de la senrespondecaj politikistoj au potenculoj. La politikistoj kaj potenculoj oftfoje interŝanĝiĝis, sed la apokalipsa minaco en la formo de nuklea milito daure pendas super niaj kapoj. Ties radikoj estas pli profunde, ili plektiĝis en la homa karaktero tiel, ke ofte ni mem havas malfacilaĵojn por ĝin rekoni. Eble tiu ĉi fakto estas eĉ la ĉefa, kion povas diri al ni la nekutima sorto de kapitano Berg kaj liaj kunuloj — la sorto de noktaj aviadistoj. Ili estas homoj, kiuj — tiritaj en la militon — restas en la milito ĝis sia lasta horo. Au, rigardataj de alia flanko, la milito pluvivas en ili ankau post la milito.

Mi volis en mia romano paroli ankoraŭ pri unu afero — pri nia granda indiferenteco. Zorgadi pri io, respondi pri io ŝajnas al ni ofte ŝarĝo superanta nian forton. Ĉu ni ne preferas ofte fermi la okulojn antau realo por ne esti ĝenataj, por devigi nin al decidoj kaj agado? Ankau tiam, kiam en nian ĉambron, ne sciate de kie, kvazau el sennuba ĉielo falis bombo. Se ĝi ne konsideras nin persone, ni pretas rapide meti plastron sur la truon kaj daurigi la vivon kun mieno, kvazau nenio okazis. Eĉ momenton ne pensante, kien tia agadmaniero kondukos nin morgau. Ĉu vere ni al kutimiĝis vivi jam en la ombro de perejo, tion ne rimarkante ?

Skrupulaj legantoj kelkfoje demandis min, ĉu io simila al la priskribito en la romano ankau okazis en Europo? Ĉu tio entute estas imagebla? Volonte mi restus ŝulda respondon. Tion respondu fantazio de la leganto. Mi ja ne indikas geografiajn koordinatojn de tiu izola insulo, de kie startas kapitano Berg kun sia viraro kaj la lasta bombo en la aviadilo. Mi eĉ ne diras, ĉu la insulo lokiĝas en oriento au okcidento de la meridiano de Nordo. Sed la arktaj maroj estas senlimaj, en iliaj vastaĵoj troveblas multaj surprizoj.

"Noktaj aviadistoj" estis jam verkita, kiam sur Filipinoj el ĝangalo elvenis unu el la lastaj vastekonataj japanaj fanatikaj posttempaj militistoj de la Dua mondmilito, leutenanto Onoda. Ankau

li daurigis tridek jarojn sian personan militon, ne kapablinta tion fini. Necesis tuta vivo por tio, ke li finfine fordonu, kiel signon de kapitulaco, sian en la trivita ledkovrita ingo glavon. ĉu post tio ne estas sensencaĵo demandi, kio estas, rilate la homon, imagebla kaj kio ne?

Mi estas kontentega pri tio, ke la romano aperas nun ankaŭ en Esperanto. Kiam mi ĝin verkis mi havis la deziron, ke la libro estu samtiel universala, samtiel komprenebla ĉie en la mondo, kiel estas Esperanto. Tiucele ĝi devas esti legebla por laeble multaj homoj — kaj ĉi tiu traduko estas ankoraŭ unu vojo al la dezirita celo.

Vladimir Beekman

Enhavo

1.....	3
2.....	14
3.....	21
4.....	27
5.....	37
6.....	47
7.....	61
8.....	66

1

ĝi estis aviadilo forgesita de ĉiuj.

De la uzina aerodromo ĝi enaeriĝis unuafoje en la lasta militoprintempo. Nun neniu uzino en la mondo jam produktis tiutipajn aviadilojn. ŝajnis tute nekredeble, ke ĝi estis ankoraŭ kapabla deŝiri sin de la tero kaj persisti en aero. Iama nokto-verda kamufla koloro estis dum jaroj perdinta sian brilon kaj kovriĝinta per griznuanca tegtavolo. La kovrotavolo fendiĝis. Sekegaj pecetoj de la nitrofarbo forfalis pro tuŝoj kaj nudigis la blanketan senbrilan aluminian surfacon.

Sed tamen ĝi flugis. Kun turmentoplena muĝado ĝi penetradis lante pluen super la krepuskanta tero, kiun jam dum multaj jaroj vivigis relumiĝintaj fajropunktetoj.

La piloto kapitano Berg sidadis senmove sur sia loko kaj rigardis rekte antaŭen. Sur lia vizaĝo kuŝis tiom profundaj ombroj, ke al la apudsidanto ne rebrilis el la okuloj de la piloto verdeta fosforeska lumo. Berg estadis en la stato de tiu nestreĉita atentemo, kiun donas nur multjara trejnado, liaj rnuskoloj estis lozaj, sed tamen iu deĵorpunkto en la cerbo registris senerare, ke neniu skalo indikas devion de la normo kaj ke la automat-horizonto staras vertikale.

Ili startis de sia insulo ĉe sunsubiro. Sunsubiro — tio estis la plej bona startotempo por nokta bombaviadilo. ĉiujn necesajn preparojn por flugado oni faras ankoraŭ en taglumo, sed ĉe ekleviĝo en aeron tuj envindas vin protekta krepusko. Multaj aviadistoj ne ŝatas tiun tempon, kiam disfluas nereliefaj konturoj kaj trompeme ŝanĝiĝas la distancoj, sed nokta bomb-aviadisto kutimiĝis al tio kaj surteraj kaŝludoj de la estingiĝanta sunlumo elvokas nur rekonan duonrideton.

Ili startis kiel multajn fojojn antaŭ tio. ĉio restis tiel same. Centfojaj startoj, miloj da tagoj sur la unuopa insulo inter malvarmaj akvovastaĵoj. ĉiufoje vojaĝo en nokton, longa pendado lau unu el la kursoj suden kaj senĉesa atendo, senfina deĵorado de la akriĝintaj sensoj: ĉu audiĝas en la audiloj finfine la konata invitsignalo LQ86. Sub ĉi tiu konvencia signalo estis ilia aviadilo kaj kune kun la maŝino ankau ili persone enlistigitaj ie tie en superaj instancoj, tiom malproksime, ke la distanco forviŝis ĉiujn nomojn, rangojn kaj mienojn krom tiu sola, sorĉ-vorte sonanta LQ86.

Berg kun sia aviadilo kaj viraro estis sendita sur la insulon mallonge antaŭ la militfino, printempe de la kvardekkvina. Tiutempe loĝis sur la streta tereno ankoraŭ dekkelkaj viroj. Tiu viraro mastris kaj zorgis la bazon, konstruitan ĉi tie en la fora nordo iam pli frue, en la tempo de alianculaj karavanoperacioj.

Kiam alvenis la aviadilo de Berg, la deĵorgrupoj kaj stokejoj de la bazo estis konservitaj plejmulte jam kiel superflujaj, la restinta deĵor- kaj priserva viraro kapablis plenumi nur neprokrasteblajn laborojn. Inter tiajn oni kalkulis ekde nun ankau la prizorgadon de LQ86. Aliajn aviadilojn surteriĝantajn sur la insulo Berg neniam vidis.

En la ĉefstabo de la aerarmeo troviĝis iu inventema generalo, probable iu el pli junaj, al kiu la ĝisnuna militoprocedo ankoraŭ ne donis sufiĉe multajn eblojn por efektiviĝi sin, kaj kiu entreprenis eksperimenton de taktika novigo en aermilito en la fina stadio de la giganta batalego. Tiu ĉi tiel nomita kudrilpika taktiko antaŭvidis senatendajn frapojn de noktaj bomb-aviadiloj, startantaj el nekonataj dise lokiĝantaj zorge sekretigitaj bazoj al objektoj, kiujn sciis nur superuloj kaj kiujn oni sciigis al pilotoj ĉiufoje nur en la lasta momento, jam en aero. En ŝirmejo de la ĉefstabo sidis

ludgvidanto antaŭ la mapo de Eŭropo, faris decidojn kaj movis aviadilsimilajn pecojn de unu urbo al alia.

LQ86 enaeriĝis ĉiun ŝaŭdon. Tiu tago estis por ĝi antaŭvidita por ĉiam. Vendrede frumatene la viraro, pro nedormado kun grizaj vizaĝoj, surteriĝis per sia maŝino kun malplenĉerpitaj benzinujoj denove sur la insula startovojo, kiu iam antaŭ jaroj estis enrompita en ŝtonon per forto de malliberuloj. La aviadilon oni rulis en la ŝirmejon, la aviadistoj iris dormi en la subteran defendejon.

Nek kapitano Berg nek iu alia el lia viraro sciis, ĉu tiaj insuloj, de kie iun certan horon startas noktaj bombaviadiloj, troviĝas en la marvastaĵo pli multaj, aŭ kie ili povas lokiĝi. Ili ne rajtis tion scii. Taskoj estis disdonitaj precize: en la ĉefstabo oni sciis, kiel kaj kie, sur kiu insulo oni leviĝis simple laŭ ordono al batalflugo.

Komence Berg provis pensadi pri tiu demando. Estis alloge kaj donis memcertecon imagi sin parteto de granda, perfekte funkcia sistemo. Unu el centoj — sed kial ne el miloj? — da pilotoj, kiuj, pendante en aero proksime al siaj bomboceloj, atendas ordonon de la supera armevidantaro por samtempe aŭ kun precize kalkulita sinsekvo doni frapon al tiu nure ĝusta punkto, en nervocentron de la kontraŭulo, kion paralizante oni povas per relative malmulta forto influi procedon de la tuta batalo.

En la unuaj jaroj dum siaj solecaj flugadoj Berg rigardadis atente kaj streĉe la ĉielon ĉirkaŭ si, pli alte kaj malalte de si. Kelkfoje li kredis, ke li vidis ankaŭ aliajn bombaviadilojn super noktaj arbaroj. Sed tiuj tuj denove malaperis el la okuloj, eĉ tipon de la aviadilo oni ne povis determini kaj emblemojn oni tute ne vidis. Serĉi kontakton kun aliaj Berg ne rajtis, tio estis unu el la unuaj postuloj, kion la eskadriestro, donante novan taskon, prezentis al li. "Forgesu, ke via radiostacio havas ankaŭ elsendoreĝimon," diris la majoro. "Vi flugados la tutan tempon super la malamika teritorio, kaj se vi tie ekklukos, probable tio restos via lasta voĉado."

Plenumado ankaŭ de tiu ĉi ordono ne kausis malfacilaĵojn al Berg, kvankam li perceptis kelkfoje klare la deziron serĉi kontakton kun similuloj. Iom post iom tiu deziro eĉ plifortiĝis. Sed Berg sciis tre bone, ke liaj volo neniam atingos nivelon de ordonoj, kie ili povus konkuri kun la lastaj. Ordono — tio estis io ekstere de li. Volo ekĝermis en li mem kaj tion li mem disponis, devis disponi. Li estis ja militisto.

Tiel li eĉ ne sciis, ĉu LQ86 estas sur sia insulo unika ermito aŭ troviĝas en la senfineco de inkube grizaj arktaj akrovastaĵoj, disĵetite ankaŭ rokŝirmejoj de aliaj similuloj. Foje al li ŝajnis pli ĝusta unu konjekto, foje alia.

En iu vendredo, komence de junio la unuan jaron, kiam ili revenis de la batalflugo, la insulo okazis subite senhoma. Lante eliĝis LQ86 el la super Eŭropo kuŝanta leĝera krepusko kaj trovis en la polartaga pala lumo senpere, preskaŭ sen helpo de la kompasoj la ŝtonaltaĵon kun surteriĝovojo, atendanta ĝin meze de la malplena maro. Sed kiam la aviadilradoj haltis kiel ordinare distance je tridek metroj de la borda abruptaĵo, neniu alrapidis. Berg deŝovis la kupolon, grimpis sur la planeon kaj glitigis la unuan fojon trans la rigora ĉirkaŭaĵo tiun senkonsolan ekrigardon, per kiu li devis mezuri sian insulon ĉiam pli poste.

Jam dum kelkaj semajnoj cirkulis en la viraro nekonkretaj paroloj pri baldaua fino de la milito. Oni aludis pri radiofono, kiu tra fajfanta ĵamilbruado kaj atmosferaj krakadoj sporade audigis informojn augurantajn pacon baldauan. Kiel la plej altranga oficiro en la bazo Berg finigis decide tiujn

parolojn. Li sciis bonege, ke militisto, atendanta morgaŭan pacproklamon, hodiaŭ ne plu volas riski. Por li ekzistadis nur ordono. ĝis iu nova mankis, validis antaŭa.

La ĉefstabo silentis. Ĉu malatenti preskribojn kaj demandi klarigon? Tion Berg ne kuraĝis. Ĝis la komenco de majo ĉiu-ĵaŭde post noktotezo audiĝis laŭ la difinita ondolongo nur la elvoko LQ86, kion sekvis koordinatoj de laŭvica objekto. Post tiu elsendo la aviadila ricevilo restis ĉiunokte muta.

Berg, vane atendanta invitsignon, atakis dum la tuta majo laŭ sia propra risko. Meznokte unuopaj neatenditaj eksplodoj tremigis frakasitajn urbojn, kiujn antaŭ nelonge traruliĝis la milito. Oni konsideris tion eksplodoj de prokrastfuzeaj bomboj aŭ fugasoj kun horloĝmeĥanismo. Kiu el la loĝantoj hazarde audis aviadilan bruadon, tamen ne asociadis tion kun la eksplodo, ĉar la milito estis antaŭ nelonga tempo finiĝinta kaj bombaviadiloj simple ne plu povis aperi super la urbo.

Restis al ili nesciate, ĉu ŝipo vizitis la insulon kaj forveturigis la surteran deĵorgrupon, aŭ la viroj mem rifuzis ĉion, konsentis inter si, eksidis en la solan motorboaton de la insulo kaj ekveturis laŭ la kurso de la konjektata regiono de ŝipvojoj. Por atingi la marbordon neniuokaze sufiĉus hejtaĵo, eĉ se la maro ilin favorus. Eble ilin trovis hazarde kaj kunprenis iu preter-veturanta ŝipo, eble ili neniam atingis iun bordon.

Certe, ĉu meminciate aŭ laŭ ies ordono, antaŭ forlaso de la insulo la viroj de la prizongardkomando, estis malfermintaj ambau pordoklapegojn de la municiejo kaj rulintaj bombojn en la maron. Tion indikis spuroj de rulilveturilo sur musko-kovritaj ŝtonoj. La maro mem lekadis maltrankvile la klifon, oni ne havis esperon ricevi de ĝi eĉ la plej malmulton.

Uzante manvinĉon la aviadistoj tiris per propra forto la aviadilon en la ŝirmejon kaj pririgardis ĝin. En la lastaj semajnoj, strange, ĝin ne gratskrapis eĉ unu splito de kontraŭaviadila obuso. Flikaĵoj nititaj sur pli fruaj truoj iom post iom jam malheliĝis. Ankau magazenoj de la aviadila mitralo restis plenaj de kartoĉoj — noktaj ĉasaviadiloj subite mankis en la ĉielo. Berg opiniis, ke la malamiko estas en vere malbona situacio, se li ne plu zorgas pri aerdefendo.

Tiam stiristo Koonen trovis en la aviadila ŝirmejo bombon. Videble por iu batalflugo oni alveturigis bombojn sen sufiĉe preciza kalkulo. La ŝirmejoj pleniĝis kaj ĉi tiu cilindro kun plumeca vosto, ruĝa strio ĉirkaŭ la nazparto, okazis superflua. Preskriboj kompreneble postulus tujan redonon de la bombo en municiejon, sed en tiuj tagoj certe jam neniu atentis la militistan ordonon kaj preskribojn kun antaŭa severeco. La bombon oni simple ŝovis al la ŝirmeja muro, kie ĝi atendu la sekvontan elflugon. Tie ĝi ankau restis, kiam ĉiujn pliajn oni ĵetis en la maron.

Ununura mezkalibra brulbombo — tio ne estis multo. Tamen estis tio pli ol nenio. En ilia nuna situacio ŝajnis en la hazarda trovaĵo io savanta. Berg ordonis antaŭ la sekvonta elflugo ŝarĝi la bombon en la aviadilon kaj ili faris tion per propraj manoj, ŝvitante trio pro la nekutima fizika streĉado.

Ekde tiu tempo ĉiuĵaŭde, kiam la vetero estis eĉ iom flugo-tauga, ili enaeriĝis kun tiu nura bombo en la aviadilo. Post la okazinto Berg ne plu atakis eĉ foje proprainciate. Lin rodus kulposento, ke li malŝparis municion senordone por objektoj, kiuj eble tute mankis en la listo de la atakotoj. Se li ne estus tiam malobeinta la ordonon, li havus nun plenajn bombujojn, ĝis kiam foje denove venos longe atendita ordono al LQ86. Ke tia ordono venos, ne povus esti dubo. Ili estis restigitaj por atendi, tio estis celkonscia faro. Nur tiamaniere oni povis klarigi silentadon de radiofono. Ili devus atendi — kaj ili atendis, ili estis pretaj atendi precize tiom longe, kiom necesas.

Berg kredis tiutempe, ke kun ili atendas ankau aliaj noktaj bombaviadiloj en aliaj bazoj. Ordonon oni donos al ili, kiam tio estos plej celkonforma. Lasu al la malamiko opinion, ke el aero jam nenio timindas. Iam la tempo estos matura.

Tiu kredo helpis Berg'on por vivi.

De semajno al semajno direktis Berg sian LQ86 lau la suda kurso super Europa kontinento. Multfoje ripetveturitaj kursoj estis tiom konataj, ke la mano elektis ilin lau iu subkonscia bontrovo. Dekoj da fojoj ili estis irintaj super preskau ĉiuj grandaj urboj, kun kia ajn vetero, sed ĉiam nokte. Berg konis tiujn urbojn de supre kvazau malnovajn konatojn.

Au malsupre tiutempe gutadis tegmentrandoj au kirlis vento sekajn flaviĝintajn foliojn, plaudadis sur pavimo senfina pluvo au knaris trafrostiĝintaj reloj sub la radoj de nokta tramo — Berg kvazau promenis lau tiuj aleoj kaj placoj. De jaro al jaro sube pliheliĝis pro la lumo de montrofenestroj, falanta sur malplenajn stratojn, de jaro al jaro atakis Berg'on ĉiam pli persiste sento, kvazau li estus kun sia viraro tute sola super la rigida mondo. Li — kaj la obstine silenta ĉefstaba ŝirmejo.

Kelkfoje super la plej helaj urbocentroj, kvazau vekiginte el rigideco, gestadis Koonen energie al Berg, por ricevi permeson premi la butonon de la bomboluko. Ŝajne li ne plu kapablis en tiuj okazoj regi siajn nervojn. Berg ĉiam decide kapneis, frapetante esprimriĉe sur la oreklapon. Fine Koonen rifuzis senespere. Ankau surtere li provis ekparoli pri tio, ke la aviadila radioricevilo dum tempodaŭro triviĝis kaj ne funkcias, vane ili atendas sian invitsignalon, ne povas ja esti, ke oni forgesis ilin por tiom longa tempo.

Berg ne komencis disputon kun sia stiristo kaj dua piloto. Dum la kune vivitaj jaroj ili sukcesis ekkoni unu la alian tiom profunde, ke kia ajn disputo estis same neinteresa kiel priludado de ŝakpartio kun movoj presitaj en lernolibro.

La vivo sur la insulo dauris kiel kutime. La nutraĵ- kaj hejtaĵ-rezervoj sufiĉis. La bazon oni ekipis, kalkulante por cent viroj dum unu kaj duono da jaroj. Centoj da benzintunoj atendis en bareloj, ke oni pumpu ĝin en aviadilajn ujojn. Kvankam la foririnta komando kunprenis iom da produktoj, postrestis ankoraŭ sufiĉe por tri aviadistoj. En autunoj la mitralisto Klais ĉasis iam kaj tiam per gardistara karabeno birdojn kaj la stiriston Koonen atakis kelkfoje fiŝkapti verovo. Sed verdire ilia predo estis necesa nur por alturno, sian launorman nutraĵon ili ricevus ankau sen tio.

La nutraĵo estis tiel same laukutima kiel la tuta vivordo. Ilian menuon limigis la stato de la provizejo, samkiel frida kaj indiferenta maro limis la insulon. Komence estis semajnoj kun la regule ripetiganta menuo sendiference similaj. Poste ili senordigis intence kaĉo- kaj makaron-tagojn.

En autuno de la unua jaro ili restis sen trinkakvo.

Ili ankoraŭ ne havis spertojn por antaŭvidi siajn bezonojn. Ie en roko estis ujo kun akvo, fluanta lau la tuboj al krano. Kiom da akvo postrestis au de kie fluis en la ujon, tiun problemon ili ĝis nun ne havis.

Iumatene, kiam la deĵoranta Klais ekprenis kiel ordinare por teo akvon, el la krano falis nur iom da akvo kaj la lastaj gutoj. La ujo, kiun ili flue trovis apud la komanda ŝirmejo, estis malplena.

Berg kontrolis la stokojn de la provizejo kaj sciigis, ke se ili dum du semajnoj ne trovos novan akvoprovizan fonton, ili elsekiĝos samkiel autune muŝoj inter fenestroj. Dume ĉiu ricevos ujon da kompoto en tago.

Oni ekfunkciigis la kapojn kaj jam la trian tagon konstruado iris plenimpete. Meze de la insulo troviĝis apenau videbla profundaĵo, tamen sufiĉa, ke en muskon sorbiĝinta pluvakvo fluetu lau la roksupraĵo mezen de la profundaĵo. Per ŝtonborilo, ĉiziloj kaj marteloj la viroj komence hakis en la fundo de la profundaĵo akvokolektan kavaĵon. La rokobreĉon, kiu ĝis nun forkondukis la akvon, oni fermis per ŝtonoj kaj argilo. Necesis kolekti pluvakvon ankau por pli seka jarsezono, speciale bonan akiron promesis printempa neĝdeĝelo.

Tubaron por pumpi la akvon rekte en ilian ujon ili konstruis nur sekvintjare, kiam la espero pri baldaua virarŝanĝo estis ĉesinta.

Efektive la aviadistoj devis longe atendi fruktojn de sia laboro. Dum longa tempo dauris por la insulo tute eksterordinare bela, seka vetero, dum semajnoj eĉ guteto ne pluvis. La serena ĉielo, kiu ilin ĝis nun senŝanĝe ĝojigis promesante bonan flugoveteron, kauzis nun indignon. Senpacience atendis la viroj pluvon. Kompotkestoj malpleniĝis, sed ankoraŭ ne ekpluvis. Ili penis kotekti matene rosomalsekan muskon por elpremi el ĝi kelkajn gutojn da akvo. La akvo estis malklara. Malgrau kuirado ĝi konservis fortan ŝimodoron. Sed ankau la plej granda manko de tiu ĉi akvo estis tio, ke neniam ĝi sufiĉis.

Koonen konstruis el tekruĉo kaj kelkaj aluminiuj teleroj distililon kaj komencis sensaligi marakvon. Li boligis tutajn tagojn, sed la rezulto estis ĉiam unu kaj duono, kelkfoje du kruĉoj da distilita akvo, kiun oni devis por trinkado denove miksi kun marakvo.

Feliĉa estis tiu tago, kiam la blua maro finfine fariĝis plumbo-kolora, humida vento alpelis nubojn kaj ekkraĉetadis la teda, senfina autuna pluvo. La unuan duonsitelon, kolektiĝintan en la rokokavaĵo, ili tuj festene eltrinkis, kvazau ĝi estus mosto.

Poste ili ankoraŭ pliperfektigis sian sistemon. Feliĉe en la provizejo troviĝis granda staplo da gasmaskoj, kiujn ili povis malmunti, por preni por filtrilo necesan aktivkarbon. La filtro-tubaro neniam trompis ilin.

Dum la unuaj jaroj ilin turmentis pleje la libera tempo, kiam oni ne havis pri kio okupiĝi. Tri jarojn post la foriro de la akcesora viraro de la insulo pecetiĝis la lastaj revuoj de la kvardekkvara jaro, ĝis ĉiu bildo kaj komo estis enparkeriĝintaj. La radioricevilon kunprenis la foririntoj. Pro tio la aviadistoj senpacience atendis ĵaudon. Ekde mateno oni tiam povis prepari la aviadilon. Pumpante mane benzinon oni bezonis horojn por plenigi la ujojn. Sed tro frue oni ankau tion ne povis komenci, aliokaze la laboro finiĝis tro frue kaj elflugo post senagada atendado ŝajnis sinistra. Ankau vendredo estis bona tago, ĉar ĝin oni bezonis grandparte por satdormi post la laciga flugado kaj kontroli la aviadilon.

Feliĉe la foririntoj ne damaĝis la benzinprovizon.

Poste aldoniĝis novaj agadoj. La motoroj kaj instalaĵoj elmontris iom post iom signojn de triviĝo. Unu post alia la detaloj postulis anstataŭigon. Komence ili estis riceveblaj el la averi-provizejo. Poste oni devis fari pli kaj pli multajn horojn da preciza laboro en subtera laborejo, restarigante malnovajn kaj preparante novajn detalojn.

Berg kaj Koonen havigis al si tempopase grandan spertecon pri metalo-prilaborado. Ekzercante sian manon sur aluminio kaj kupro, en la tria jaro ili poluris ankau ŝtalon. Mitralisto Klais fariĝis specialisto pri elektro. Per kamptelefona kablo kaj antendrato kovrita per izolrubando li riparigis kaj renovigis ŝiriĝontajn pro vibrado kaj temperatur-oscilado konduktilojn kaj elektrajn skemojn en la aviadilo. La nura, pri kio ili ne sentis eĉ ioman nesufiĉon, estis la tempo. Dekoj da horoj de zorgema manlaboro anstatauis nesufiĉon de materialo kaj mankon de teknologio. Pro teknikaj mankoj LQ86 eĉ foje ne estis nestartinta.

La laborejo, precize same kiel ankau la ŝirmejo por viraro kaj provizejoj, estis enrompitaj en roko, nur ne tiom profunde. Granita deklivo, en kiu la ejo estis iam hakita, restigis libera en la maroflanka muro metroaltan fenestron por lumigi la stablojn. Ja vere, la lumo estis malmulta, ĉar por kaŝi perfidan brilon de vitro oni kovris la fenestron per kamufla reto, pendantsubena de la supra montetoflanko. Sed post kelkaj jaroj finiĝis la provizoj de la reto. Evidente iamaj intendantoj ne kapablis antaŭvidi, kiom intense rodas la arkta klimato kotonŝnuran kamuflon — au ili subtaksis uzadoduron de la bazo. Sekve la fenestro restis ekde tio vole-nevole nekovrita kaj en la laborejo fariĝis pli lume almenaŭ dum polartago.

Tio multe favoris Berg'on kaj lian viraron. Komence ili sentis sin en la laborejo maloportune, kvazau nude. Sed post tempo-paso la maroflanka fenestro, nekovrita per kamuflon, fariĝis laŭkutima. Malantau ĝi ja neniam iu iradis. Nun oni povis tage laboradi ĉe ŝraubtenilo sen elektrolumo kaj funkciigi la stacion por mallonga tempo nur tiam, kiam estis necese ekfunkciigi tornilon au frezilon. Tiun eblecon oni ne povis subtaksi: la stoketo de dizelnafto por la stacio malgrandiĝis rapidege. Okaze de mallonga dinamofunkciigo ili samtempe rapidis ŝargi lumigakumulatojn de la virara ŝirmejo, sed ili uzadis tiujn eĉ dum polarnokto tute ŝpareme, limigante sin ofte per modesta averi-karbidlampo. En la provizejo troviĝis ankoraŭ kelkaj lutfermitaj nigraj bareloj kun karbido.

Pagante per ekstrema pacienco stiristo Koonen sukcesis per tiuj tre simplaj stabloj eĉ pri la plej fajna polurado ĉe renovigo de motorfitingoj kaj lagroj. Iom post iom lin kaptis eĉ verovo, deviganta entrepreni operaciojn unuamomente ŝajne neeblajn. Berg taksis alte tiujn laborperiodojn de la stiristo. Ne nur pro tio, ke ili estis necesaj por la aviadilo, sed ankau pro tio, ke ĉiokaze dum tutaj tagoj ne minacis rakontado-skualoj de Koonen, ordinare ofte kondukantaj al maltrankviligaj demandoj pri senco au sensececo de ilia vivo.

Ĝuste al tiuj demandoj Berg ne scipovis trovi konvinkan respondon, kvankam li kredis kun senhezito karakteriza al ordemulo, ke ili vivas ĝuste.

Jam dufoje ili propraforte entreprenis fundamentan renovigon de la motoroj. Al ĉiu aviadisto, ankau al novico, estis klare, ke motorojn de batalaviadiloj oni ne renovigas, okaze de bezono pro manko de la rezervo oni ilin interŝanĝas en la uzino — tiel oni faris en maloftaj okazoj, se la tuta aviadilo ĝis tiu tempo pro iu miraklo ankoraŭ ne estis trapafita, simila al kribrilo. Sed tio estis antaŭ longa tempo kaj en aliaj kondiĉoj valida regulo, ne povanta antaŭvidi ĉiujn efektivajn militajn cirkonstancojn. Ili ne povis tion sekvi, ĉar ĉi-okaze ili devus sian bomb-aviadilon simple forskribi.

LQ86 estis malgrau sia triviĝo ĉiam en flugordo. Ĉiu el la tri prizorgis sian parton: la fuzelaĝo apartenis al Berg, motoroj al Koonen, elektro al Klais.

Nun, sen Klais, la vivo fariĝis pli malfacila. Duono el defrostigiloj ĉe fenestroj de la stirejo difektiĝis, kaj por ne kovriĝu per glacio la supraj vitroj, oni devis al ili surglui celuloidpecojn kun

aer-interaĵo. Sed celuloideo rapide flaviĝas kaj malbonigas videblecon, krome en la provizejo estis postrestintaj nur skrap-difektitaj randostrioj.

Antau du jaroj ili entombigis Klais'on apud surteriĝvojo. Tio estas sur la insulo la nura loko, kie sur ŝtono troviĝis ter-tavolo, havanta metran profundecon.

Berg memoris la entombigon ĝis la lasta detalo. Ili pasigis por tio du tagojn.

Klais apartenis ankoraŭ al tiu antaŭmilita mitralista tipo, por kiu oni elektis kandidatojn ankaŭ laŭ ilia korpa konstitucio. Oni prenis por instruado persistajn, sed malgrandajn kaj malpezajn knabojn. Klais estis restinta ankaŭ ĝis la morto junuleca viro. Nur la vizaĝo maljuniĝis kaj faltoplendiĝis. Obeemo de subulo estis ĉe li ankaŭ plene antaŭmilita, la vorto de Berg estis leĝo por Klais. Ankaŭ pli frue malmultvorta, dum siaj lastaj vivojaroj li malfermetis la buŝon nur por unusilabaj respondoj, kiam Berg aŭ Koonen ion demandis de li. Kontraŭe, embuskante birdojn inter bordoŝtonoj li povis imiti birdo-voĉadojn dum tuta tago, kaj tiamaniere li allogis ĉiam abundan predon. Kelkfoje Berg iris por kaŝe auskulti tiujn birdo-voĉajn koncertojn de Klais.

La granda korinklino de Klais estis belaj homoj, altkreskaj kaj eksterordinare bone vestitaj. Ĉi tie kvitigis la subkonscio tion, de kio Klais mem restis en sia vivo senigita. La ŝirmeja muro super lia kuŝbreto estis plengluita de ie — verŝajne el ankoraŭ antaŭmilitaj magazinoj — eltranĉitaj bildoj pri sinjorinoj kaj sinjoroj. La sinjoroj surhavis smokingojn kaj sport-kostumojn kun larĝaj refaldaĵoj, sinjorinoj elegantajn duon-longajn kaj longajn vesperajn tualetojn kaj abundajn vojaĝ-kostumojn, fajnajn gantojn, bonajn ŝuetojn, brilantajn krokodiloledeajn kofrojn kaj stilajn mansakojn. El tiuj bildoj ree ĝis iu fora, iom sentempa sorĉa spirblovo el la mondo de senzorgaj homoj.

Berg promesis kelkfoje en si mem, ke se el Klais depende de cirkonstancoj ne estus fariĝinta aviadila mitralisto, supozeble li estus fariĝinta kelnero aŭ pordisto en iu plej eleganta restoracio, por esti de tago al tago inter prizorgitaj kaj senriproĉe vestitaj klientoj, ankaŭ mem eleganta kaj senmanka.

En virinaj bildoj de Klais mankis eĉ ombreto de erotikeco. Antaŭe, kiam la prizorga viraro lokiĝis ankoraŭ sur la insulo, Klais rigardis kun malkaŝa nauzo la bildojn pri abundkreskaj, pufavolumenaj duonnudaj pormilitistaj belulinoj, kovrantaj murojn de la virara duonejo. Tuj, kiam la viroj la insulon forlasis, Klais kolektis senvorte lin incitantajn bildojn. Kion li faris kun ili, restis al Berg kaj Koonen nekonate, neniam plu ili vidis tiujn bildojn.

Kelkfoje, kiam Koonen poste suferis pro monotoneco kaj deprimado, li pensis kun leĝera bedaŭro pri tiuj kavografie presitaj femaloj.

Ankaŭ pri siaj vestoj, kiuj de jaro al jaro plitriviĝis, klopodis Klais zorgeme. En liberaj horoj li majstris mem el peco de fera slabo kaj konserviĝo karbogladilon, glatpoluris ties plandon kaj gladis per ĝi ofte siajn militjaketon kaj pantalonon. Kiam la piedvestoj definitive disfalis kaj el la provizejo nenio estis prenebla krom plumpaj soldatbotoj, Klais glimbrosis ankaŭ ilin ĉiumatene kun granda peno kaj pacienco, kvazau traktante al paraduniformo apartenantajn kromitledeajn botojn.

Al tio la aliaj ne kapablis tuj kutimiĝi.

Komence emis Koonen, kiam la soleco kaj nenifarado lin furiozigis, ĉikani Klais'on. Estis tiom simple elpensi novajn kaj novajn ofendajn eldirojn, adresitajn al la dando. Klais ekaŭdis diversaĵojn — kiel tion, ke en ĉi tiu regiono pro frostado en la maro ne troveblas eĉ niksinoj, povantaj admiri lian

snobecon, tiel ankau, ke antau ol ili alvenos al la vizaĝo de dio, certe plene defalos eĉ iliaj plej lastaj duonfalintaj pantalonaĉoj. Sporade tra la galeco de tiuj replikoj estis audebla malplivaloreca sento de la stiristo mem.

Sed kiam la nura rezulto de tia ĉikanado estis, ke Klais denove ne malfermetis sian buŝon dum kelkaj tagoj, Koonen komprenis, ke li punas sin mem, kaj li restigis la aliulan malfortaĵon en trankvilo. Ekde tio povis Klais senĝene kulti sian vestado-pasion.

Cetere, nek Berg nek Koonen estis ĝenita pro tio. Eble tio eĉ aldonis ion ekscitan al la tagoj sen tio tro marogrizaj kaj devigis ilin iom klopodi ankau pri si mem.

Ili rimarkis tion ĉe Klais proksimume imu jaron antau lia morto. En matenoj la pafisto restis kun malfermitaj okuloj kuŝanta sur sia dormobreto kaj nur rekta ordono de la komandestro estis kapabla starigi lin iel de tie. Tre ofte li nun ne razis sin, tiel ke oni devis lin atentigi ankau pro la haraĵa mentono. Pli frue inter ili Klais skrapis ĉiumatene plej zorge la mentonon per sia pro triviteco mallarĝa razilo. Malgrau senŝanĝa nutraĵnormo Klais kuntiriĝis kaj fariĝis magrega, lia kapo ŝajnis samtempe pligrandiĝanta. La kapo de la mitralisto estis ĉiam iel peza kaj malsana. Ĉiuokaze apogis Klais la frunton sur la manojn kaj daura doloro igis lian rigardon turmentoplena.

Precipe rimarkinde malboniĝis la stato de Klais post la incidento en Skandinavia aerspaco.

Tiufoje ili revenis en jama preskaŭa plenlumo de iu sia fora fluginero. Ili neniom timis renkontiĝojn kun aliaj aviadiloj. La spertoj instruis, ke ĉasaviadiloj ĉi tie ne trafikis lau ilia kurso. Vere, kelkfoje ili vidis ie fore kaj multe pli alte de si iujn sagecajn moviĝantajn flugaĵojn, iufoje ili restigis post si eĉ rektan blankan strion, sed lau la opinio de Berg apenau tiuj povis esti aviadiloj. Pli ĝuste — oni povis konsideri ilin flugobusoj el la konata tipo "V-1" kaj "V-2", kiuj ja ne havis ion komunan kun la aerarmeo.

Tiu interesomanko estis reciproka. Ja ankau ili estis vidataj. Sed pilotoj de la unuaj "Thunderjetoj", "Thunderboltoj" kaj "Thunderbirdoj" estis tro okupitaj de pilotado de siaj manovro-rigidaj rapid-ĉasaviadiloj, por turni sian atenton al LQ86 lau sia vojo antauenfluganta relative malalte kaj tute lante. Lau ili tio eĉ ne povis esti io alia ol forskribita arma transport-aviadilo, kiu nun kiel aerfiakristo rulanta per komercflugoj siajn tagojn al la vespero. La junaj pilotoj de la unuaj tondro-birdaj generacioj estis rapide forgesintaj siluetojn de nekonstante hurlantaj tim-emocioj de sia ĵuspasinta knabeco; tiuj ŝoviĝis lau viriĝado de la knaboj en antaupasintecon, de kie mankas reveno.

Sekvis jam tiom rapidaj "Thunderĉiefroj" kaj "Starfiĝteroj", ke rigardata el ilia stirejo LQ86 ŝajnis preterflugante kiel surloke staranta surtera punkteto au en aero pendanta akcipitro. Ili moviĝadis en tro diversaj tempo- kaj rapidosistemoj, por iel kontaktiĝi entute.

Tiumatene proksimiĝis al LQ86 tamen unu aviadilo. Berg kaj Koonen eĉ ne eksciis, kiu maŝino tio estis. Eblas, ke iu frumatena ĉartofluga "Douglas" au patrolserva "Catalina" de Svedlandaj marfortoj, ili ne rimarkis ĝian alproksimiĝon, ĉar ĝi atingis LQ86 de malantaue kun pli granda rapideco. Ial Klais konjektis atakon de la fremdulo. Turnante la mitralon sur la afusto li premis kelkfoje longe la malstreĉilon. Senatenda paf-krakado dampis dum kelka momento la motorbruadon.

La pafserio de malgranda distanco frakasis planeojn de la alproksimiĝanto, vipis motorojn, elfrapante el ili fajron kaj fumon. La aviadilo kvazau rigidiĝis momenton surloke, levante la pinton

kaj falis abrupte en profundon. Klais vidis klare malesperkramfan vizaĝon kaj por ekkrio larĝe malfermitan buŝon de la fremda piloto.

Ĉi tiu bildo neniam forviŝiĝis antaŭ la okuloj de la pafisto. Nun li forgesis ofte ĉe tagmanĝo sian nutraĵon en la telero, eĉ ne rigardis al la karabeno kaj en kelkaj matenoj lin ne starigis eĉ komando de Berg. Nur por elflugo li aperis laŭ kutimiĝo precize al la aviadilo, kun du grizaj lacegaj okuloj en la malgranda senmova vizaĝo.

Post du monatoj Koonen trovis en unu mateno, ke Klais estis sur sia dormobreto rigida. La pafisto estingiĝis silente, au per sia lasta fortostreĉo li eble detenis sin, ne dezirante ĝeni aliajn, ĉar la kramfe fermita buŝo perfidis antaumortajn turmentojn.

Dum unu kaj duona tago Berg kaj Koonen alterne fosis la tombon en la solan terkovritan parceleton de la insulo. Estis ja ankoraŭ autuno, sed fruaj frostoj sukcesis jam trafrostigi tiun etan surrokan termalmulton kaj per unu sapeista fosilo la fosado progresis malrapide. Sed tio ne gravis. Klais mortis nokte antaŭ lundo, do en malplena duono de la semajno, Al aliaj la klopodado por liaj surteraj restaĵoj estis bona tempo-pasigo.

Kiam ili atingis la rokon, Koonen prenis de Berg la fosilon kaj ŝutis iom da humo reen en la fundon de la tombo. Maldika tertavolo kovris ŝtonsupraĵon. Estis tute neeble meti Klais'on sur krudan rokon.

Ili volvis la pafistan korpon kun neproporcie granda vakso-flava kapo en la nun jam nenecesan paraŝuton de Klais mem kaj lasis, iom post iom dedonante la ŝnurojn, en la kavon. Tiam ili donis el pistoloj salvon. La fingroj estis rigidaj. En ĉiuj tri fojoj Berg faltetis sian vizaĝon — eĉ unufoje ne samtempis precize la pafoj de ambau pistoloj.

Poste Koonen duonigis oblikvatranĉe benzinbarelon, martelis el kartoĉoj de kontraŭaviadila kanono — sola gapanta en la ĉielon apud la hejtaĵprovizejo — kvin kuprajn literojn kaj nit-fiksis ilin per kuprodrotaj tranĉaĵoj al la barelfundo. Post tio li enfosis proksimume futprofunde zinkokovritan ferladan steleon super la tombo. La barelfundo estis levita en la direkto al ilia ordinara surteriĝvojo. Nun la nomo KLAIS rebrilis al Berg okaze de ĉiufoja surteriĝo kiel vojindikilo.

Krucon oni ne povis meti. Mankis materialo por prepari ĝin, krome ĝi povus malhelpi surteriĝon de la aviadilo.

Ankau la sekvintan ĵaudon post la entombigo de Klais ili enaeriĝis. Berg pensis en si mem, ke Koonen estas por li multe pli necesa. Okaze de neceso ja ankaŭ la stiristo povos grimpi al la loko de pafisto, sed kurskalkulado devas esti ĉiam preciza. Krome povis Koonen kiel dua piloto preni ankaŭ la gvido-stangojn. Fininta tiun penson la kapitano mem miris, ke ĝi eĉ ne ŝajnis cinika.

Tiu flugo estis sorĉa. Super la plejparto de Europo kirliĝis unu ciklono post la alia, sube sur la tero furiozis uraganoj kaj pluvegoj, sed en la alteco de LQ86 skuis nubopintoj kaj subitaj skualoj la pezan maŝinon tiom, ke krakis la stiriloj kaj nitjuntaj de la planeoj. Koonen ordinare ne suferis aermalsonan, sed ĉifoje lin nauzis la senfina ŝanceliĝado kaj tremado. Senĉese li devis profunde enspiri kaj gluti per la seka buŝo por eviti vomemon.

Berg kroĉis sin al la stirilo, kiun bandoj da senkorpaj spiritoj per senatendaj ektiroj senĉese provis deŝiri de li. La motoroj bruegis turmentite kaj malegaltakte, foje uraganskualo lignece densiĝis ĉirkaŭ la helicpadeloj, strebante haltigi turniĝojn, foje ĝi maldensiĝis aerdelikata, tiel ke la motoro

per la sama gaso subite duobligis siajn turniĝojn. Senflna konvulsiado kaj balanciĝado en tien-ien ĵetiĝantaj aerfluoj trivis franĝige nervojn de la aviadistoj. Berg perceptis kvazau nekularan ostodoloron pri tio, ke la maŝino estas maljuna kaj laca.

Post noktomezo ili komencis kiel ĉiam revojaĝon.

La tero nenie estis videbla. Malsupre de ili vastiĝis en ĉiu direkto senfine, sen iu ajn fenestro, dikaj malhelgrizaj nubtavoloj — stratuso. Eblas, ke el la nuboj ŝpruciĝis sur la teron senĉesa pluvnebululo. Tute probable. De ĉi tie, rigardate el trikilometra alteco, ili estis foraj, iliaj konkavaĵoj kaj elstaraĵoj apenau videbliĝis nur kiel malsamaj nuancoj de la senfina grizo.

Tiam leviĝis de malantau la horizonto la suno. Ties flamo-flava radio pikis kudrile plej unue tra la dekstra stireja fenestro en la okulon de Koonen. Post kelkaj momentoj la ardanta disko levis sin tiom pli alten, ke atingis por lumi supraĵon de la nuboj. La griza stratuso fariĝis rozkolora, krepusko kolektiĝis en la konkavaĵoj, kiuj nun ricevis violkoloran nuancon. Nur ĵuse sensenta griza tapiŝo ekardis varme kaj ĝoje.

Berg refoje travivis la sanktan momenton de la naturo super nuboj. Se ekzistis ankoraŭ io, krom devosento kaj kutimiĝo liganta lin al la flugado post tiom longaj flugadjaroj, do eble tiu ebleco ĉiufoje ree surpriziĝi, vidante ludadon de la liberiĝantaj sunradioj sur la supra surfaco de nuboj.

Li estis profunde konvinkiĝinta, ke ĉi tiun eksterordinaran spektaklon povas vidi nur malmultaj elektitoj. Tiuj, kiuj ligis sian vivon al pilota sidloko kaj direktostangoj. Berg ne povis eĉ imagi, kiom multaj miloj da eldormiĝintaj pacaj pasaĝeroj vidas precize la samajn bildojn de tago al tago tra fenestroj de grandaj trafikaviadiloj, kies flugalteco superas multe tion de LQ86.

Estis eĉ bone. Tiu ekscio povus lin obsedi.

Precize la saman tempon en la membranoj de la kaptelefonoj de Berg eksusuris kaj tra la bruo audiĝis iuj nekonkretaj kvikadoj, el kiuj oni nenion povis deĉifri. Tamen estis tio post longaj tempoj la unua fojo, kiam radiofoniaj signaloj atingis ilian frekvencon, kaj tio kaŭzis ekscitiĝon.

Berg estis tuj certa, ke radiodissendisto de la aerarmea ĉefstabo akordigas sian sendilon kaj tuj sekvas invitsignalo, vane atendita de ili dum ĉiuj tiuj centoj da noktaj horoj. Li klinis la aviadilon sur planeon kaj turnis denove super la kontinenton.

Sed la invitsignalo ne venis. Denove ili ramis ciklonofrontojn kaj batalis kun rapidaj aerofluoj, denove ili plonĝis el la aperta ĉielo en nubamasojn, kie la aviadilo tremegis kaj bruis tiel, kvazau estus la nubtuberoj kovritaj per ŝtonbuloj. Denove vane. La susuroj kaj kvikadoj ĉesis sensigne. Ili ne plu aperis en akceptofrekvencon de LQ86. Malsperta amatoro au maldiligenta sendisto de fiŝkaptista ŝipo nur foje eraris al ilia strio, komprenis sian eraron kaj tuj foriĝis definitive.

Post kelka tempo Berg prenis denove la kurson al hejmo. La benzinrestaĵo malgrandiĝis jam preskau ĝis la kriza limo. Nun oni povis nur rektlinie flugi ĝis la insulo, ĉiu kurbo signifus, ke ili riskas fali ie en maron, la ujoj malplenaj.

Kiam ili fine, proksime al la bordo de la Norda maro, eliĝis el la nuboj kaj ekvidis teron, evidentiĝis, ke la feroka nokta skuado difektis la altometron. Grizaj posturaganaj ondoj kaj la bordlinio aperis subite kaj tiom proksime, ke Berg tiris instinkte la stirradon al si kaj la aviadilo faris salton, kvazau pro kolizio per subekipaĵo al risorteca akvosupraĵo. Berg kaj Koonen

sammomente ekrigardis la altometron. Ties nadlo staris senmove sur 1500 metroj. La efektiva flugalteco estis tri-kvaroble malpli. Berg ekvilibrigis la aviadilon kaj pensis momenton. Tiam li decidis ankaŭ daurigi la flugon en tiu alteco. Benzinon oni povis ŝpari plej bone per kontinua labora reĝimo.

Tiam tuj aperis ankaŭ ĉevaloj. Ili estis tre bone videblaj. En oriento la ĉielo sereniĝis rapide. En la momento, kiam la aviadilo atingis la bordolinon, de post nubobrusto elŝpruciĝis kiel fajra lafostrio sur la tersurfacon sunlumo. Marbordaj herbejoj, lavitaj de la nokta pluvo ekardis verde, senbrilaj marondoj ricevis subite metalan glimon. La ĉevaloj staris unu- kaj duope sur la matena herbejo, la orienten turnitaj flankoj ercoruĝaj de la malalta suno.

ĉe la piedoj de la bestoj komenciĝis aliaj, nigraj kaj terure longakruraj ĉevaloj. Koonen ne kapablis forturni sian rigardon. Du ombroĉevaloj estis perkape kunfandiĝintaj — sur iliaj piedoj starantaj malgrandaj ruĝaj ĉevaloj frotis siajn kolojn unu kontraŭ la alia.

Koonen ekstremegis pro sia pleje kaŝita antaŭmilita juneca rememoro.

Li venis kun junulino ĉe mateniĝo el fojnejo, kie ili la tutan nokton amadis — malsate kaj senbride, kvazau pro antaŭento de tuj atendanta disiro. Starante sur la fojneja pordo ili rigardis de la nokta pluvo lavitan herbejon, kun en la okuloj ankoraŭ specifa brilo. La suno leviĝinta de ie malantaŭe ĵetis ilin kiel du longegajn nigrajn ombrojn surteren en la gutobrilan herbon, sen iu ajn premsigno tie.

Tiam la junulino prenis la obtuze zumantan kapon de Koonen inter la fridajn polmojn kaj premis siajn lipojn sur la liajn. Iliaj longakruraj ombroj kunfandiĝis perkape — ŝajnis, ke por eterne. Kvankam tio dauris nur bagatelan momenton.

La nomon de la junulino Koonen havis kaŝita ie en kap-turniga profundo. Eĉ foje li ne elportis ĝin de tie, ankaŭ ne en la pensoj. Tiel estis ekde tiu tago, kiam la leutenanto eksciis en la tria militsomero, ke de la domo, kie loĝis la junulino, de la tuta urboparto kun ties loĝantoj post unu nokta bombatako ne postrestis io krom vasta ruinkampo en genuprofunda cindro-amaso, kaj neniu postrestinta vivulo.

Dum batalflugo, sekvinta al tiu sciigo, Koonen subite ne kapablis premi ellasilon de la bombolukoj.

Tion faris anstataŭ li Klais, al kiu Berg, atinginte la duan fojon batalkurson, donis koncernan ordonon. Prokrasto fariĝis preskau fatala por ili. En la dua rondo ilin kaptis lumĵetilo en la radion kaj la aviadilo ricevis rektan trafon. Feliĉe tio estis etkalibra obuso. Streĉante tutan sian flugokapablon, liberiĝinta de la ŝarĝo, Berg atingis per la bombaviadilo propran teritorion. La maŝinon oni devis post la urĝosurteriĝo forskribi.

Post tio, antaŭ LQ86, baptita je "papilio", oni pafis sub ili je strioj ankoraŭ umi aviadilon. Feliĉe ankaŭ tiufoje el la viraro neniu estis grave difektita.

Post tiu flugo Koonen donis raporton pri sia transigo en infanterion.

Sed la milito sukcesis tramueli jam tre multajn spertulojn de la mortiga laboro, pri aviadistoj oni sentis pli kaj pli grandan mankon, pro tio oni ankaŭ decide malakceptis la raporton de Koonen. Oni sendis la leutenanton por du semajnoj en armean ripozejon por kuraci la nervojn kaj oni ordonis daurigi la servadon en sia unuo. Lia fingro ree devis kapabli premi bomboellasilon.

Vidante la ruĝnigrajn ĉevalojn la lipoj de Koonen komencis el si mem formi la nomon de la longkrura junulino. Sed li kaptis sin ĝustatempe kaj kunpremis la buŝon je strio, kvazau estus tiu nomo, agnoskita je tabuo, la ŝlosilo malfermata pordegon de malestiĝo.

LQ86 restigis la ĉevalojn sur la paŝtejo, la bestoj ne levis eĉ la kapojn, tiu ĉi bruanta estaĵo ne interesis ilin.

Ankorau foje kapitano Berg redirektis al la aerodromo sian malnovan aviadilon de la flugo, de kiu iu alia piloto povus ankau ne reveni.

2

LQ86 daurigis siajn flugojn.

Berg auskultis ĉiufoje silenton en la kaptelefonoj, ĝis kiam en la oreloj komenciĝis kvazau kordosonoro. Se ne hodiau, do en iu el sekvontaj flugnoktoj devos alveni invitsignalo. Nokte antau vendredo, dum ilia deĵorado.

Sur ekranoj de radarstacioj, kreskintaj dume kvazau fungoj, oni vidis kelkfoje impulson de LQ86. Sed plej ofte flugis Berg proksimiĝante al marbordo, kaŝcele tiel malalte, ke la impulso foriĝis trans la ekranrando au la aviadilon kaŝis reliefaj malglataĵoj de la tersurfaco. Kaj kiam la relative malrapide plumoviĝanta punkto ankau restis por kelka tempo sur la ekrano, oni konsideris ĝin plej ofte atmosfera perturbo, neniu intencis doni aeralarmon.

Kelkajn maloftajn fojojn oni rimarkis LQ86 de sur hazardaj noktaj aviadiloj. Svaga ombro sur nuba fono pala de lunlumo, mistera silueto sen naviglumoj, nur varmegaj eligataj gasoj ĉerizruĝe ardantaj pro rebrilo de benzinflamo, iufoje ancorau unuopa lunradio reflektata de la direkteja vitro — tio estis ĉio. Iuj vidintoj konsideris tion miraĝo de nokta ĉielo, iuj estis en si mem senvorte konvinkitaj, ke ĉiofoje ili vidis per la propraj okuloj UFO'n. Foje la sensacio pri konjektata kosma objekto, kolektita de la kurso de LQ86, atingis pere de iu aviadisto eĉ gazetpaĝojn.

La komandestro Berg sciis pri tio nenion. Ĉirkau li vastiĝis senĝena silento. Li ripetis ree kaj ree la flugojn en aerspacon de grandurboj, restantaj en lia agradiuso. Tie li sentis sin jam preskau indiĝeno.

Kelkfoje ili trovis sin hazarde ankau en zonoj de aerodromaj trafikaranĝistoj, kiuj maltrankviliĝis pri tio kaj provis kontaktiĝi kun LQ86 per radiofonio. Sed radiistoj de aerhavenoj neniel trovis necesajn frekvencojn. Ili estis tro junaj por scii aerarmeajn ondolongojn de la pasinta milito, tion oni ne instruis al ili. Senrezulte ili vokadis LQ86 per ĉiuj frekvencoj de civila aerfloto. Sed Berg neniam tuŝis manipulilon de la turnkondensilo, li sciis refuteble, ke lia invitsignalo devas alveni nur lau la ondo, fiksita de la ĉefstabo.

Trafikaranĝistoj sakris aerhuliganojn, malbenis nespertajn amatorpilotojn, kiuj por la mono akiris al si aviadilojn, sed ne flugoscipovon, kaj ili sendis en eteron avertojn al surteriĝontaj trafikaviadiloj kaj ne donis startopermeson al malpaciencaj atendantoj pli frue ol nekonata aviadilo estis sufiĉe malproksime. Kelkfoje superaj oficistoj de civilaviado surbaze de trafikaranĝistaj plendoj prezentis pretendojn ankau al arme-potenculoj. Ili konjektis, ke povas temi pri iu aerarme sekreta flugo. En

aerarmeaj staboj oni ordinare trarigardis la plend-leterojn, konstatis, ke en priparolita tempo en nomita kvadrato neniu armeaviadilo trafikis, kaj oni sendis lakonan respondon: niaj maŝinoj ne estis en aero.

Sed la mondo estis fariĝinta komplika kaj kurtaj respondoj de la aerarmeo nur certigis opiniojn de civilaviadistoj, ke nekonata aviadilo certe plenumis iun eksterordinare sekretan armean taskon, pri kio simplaj mortemuloj ne rajtis ricevi klarigojn.

Unufoje manko de sinistra antausento tamen alportis preskau pereon. Tiun kazon rememorigis stiristo Koonen laste ancorau en la antautago de la pasinta Kristnasko.

Tiun vesperon ili sidis vid-al-vide ĉe tablo en la virara ŝirmejo, kun kiu ili dum la pasintaj jaroj estis tiom kunkreskintaj, ke la ŝirmejaj muroj ŝajnis kvazau ilia kroma hauto. Inter ambau viroj staris de Koonen el konservafkestaj tabuloj majstrita Kristnaska krono. ĝi estis granda kaj krisphava, la stiristo tajladis ĝin dum pli ol duonjaro. Lastatempe li malofte iris al la bordo por fiŝi, anstataŭ tio li sidadis dum horoj sur benko, akrega tranĉilo en la mano, kaj majstris el bastonetoj Kristnaskan kronon, kvazau vaĉlibera velŝipa matroso dum senfina oceanveturo.

Vere, oni eĉ ne rajtis uzi splitojn por Kristnaska krono, ĉar kiu ajn spliteto jam longe estis necesa por ekbruligi ŝton-karbon.

Ordinare ili ne lasis plene estingiĝi braĝon en sia ronda fera forno, sed unu foje en semajno estis escepto. En la noktoj de flugado tio okazis senkondiĉe. Kiam ili vendrede matene revenis, estis la forna interno nigra. Tiu, kies vico estis alveninta, prenis sitelon kaj eliris por porti hejtaĵon el granda porŝipa karb-amaso. Pro frosto kaj pluvo senbrila kaj rompiĝema karbo ekbruliĝis jaron post jaro ĉiam pli malbone. Jam kelkan tempon ili uzis por ekbruligo pulvon, riceveblan el municio de la aerdefenda kanono. Kartoĉujan. kupron oni bezonis ĉiam pli por ripari la motorojn kaj fuzelaĝon. Pulvo ja estigis momentan varmegon, sed aldone al ĝi oni bezonis en la forno sub karbamaseto almenau plej etan dauran splitfajron, por ke flamoj sukcesu plifortiĝi.

Berg tamen ne emis malfermeti la buŝon por malpermesco. Kun miro li rimarkis, ke la jaroj defrotis ankau liajn proprajn akutajn angulojn. Pli frue li estus per sia malpermeso kaj ordono farinta, ke validu lia opinio. Nun plu ne.

La stranga bastoneta konstruaĵo, nomata Kristnaska krono, vekis iujn malklarajn, longe forgesitajn sentojn el la tempoj antaŭmilitaj, nun sinkintaj en pasinton kiel sonĝoj, pri domo sur aleoangulo kun verdaj ŝutroj, kie iam, en kiu ajn jarsezono ne regis tia malmilda senhomeco kiel sur stratoj de tiuj grandaj urboj, super kiuj turniĝante li nun atendis sian invitsignalon.

Dezirintaj reciproke bonan feston, ili ambau trinkis el kruĉo sian gluton da alkoholo. Berg distrite pikadis per forko eskapantajn fabojn sur la glimanta alumina telero. Jam antau kelkaj jaroj ili enkondukis kutimon en ĉiu antautago de Kristnasko forĵeti la malnovajn manĝujojn kaj preni el la provizejo novajn. Berg pensis, ke nun, kiam ili restis duope, la ujoj sufiĉos por ili almenau por tridek tri jaroj.

"Komandestro," diris subite Koonen pro daŭra silentado per rauka voĉo. "Eksciu, komandestro. Tamen mi ege bedaŭras, pri tiu junulo de la flava jaguaro."

Berg tuj komprenis. Dum jaroj ili kunestadis tiom senĉese, ke iliaj pensovagadoj restis ĉiam paralelaj kvazau kablofadenoj — tute egale, ĉu ĝin nodi au rektigi.

Ree ili turnis sin ĉe mateniĝo en la direkton de sia insulo. Berg elektis rektan kurson, kiu devis ŝpari por ili duonbarelon da benzino. Lastatempe lin altrudis timiga imago, ke ili konsumas tro multe da hejtaĵo kaj eble ĝi ne sufiĉos por atingi la certan kvadraton, se iam venos la atendata invitsignalo. La stablo de malplenaj bareloj jam longe estis pli alta ol tiu de plenaj.

Li ne povis scii, ke lia sage rekta kurso ĉi-foje senintence tranĉis tute fermitan teritorion, kiun ne rajtis superi eĉ ajna fluglinio nek hazarda flugo, ke eĉ por alproksimiĝi al tiu ĉi teritorio oni ĉiufoje petis specialan permeson — kvankam sub aviadilo sur la tero estis videbla nenio krom arbaroj kaj montetoĉenoj. Inter senkulpe verdantaj arbaroj kaj montetoj la tersino kaŝis naskitaĵojn de la plej koncentritaj fortostreĉoj de la homa prudento, sed ĉar tiuj estis destinitaj por frakaso kaj neniigo, oni opiniis, ke tiujn sekretaĵojn ĉasas respektintaj fortoj. Al la lastaj konformis ankau la defendo de tiu ĉi teritorio proklamita netuŝebla.

La mapo de Berg estis desegnita tiam, kiam la malsupraĵoj estis ankoraŭ ordinaraj fungarbaroj.

La terenon gardis tiom sentema kaj preciza tekniko, ke ankau LQ86 ne povis resti neremarkita. Jam ĝia proksimiĝo al la malpermesita teritorio estis registrita sur la ĉefa panelo de observo-stacioj. Kiam la provoj kontaktiĝi kun la alproksimiĝanto per radio ne donis rezultojn, oni elsendis de deĵoraerodromo kapto-ĉasanton.

Ĉar lau informoj de la observostacioj temis pri malnovtipa kaj malrapida maŝino, oni ne enaerigis tutan ĉasaviadilan grupon. Oni povis ja facile konjekti, ke ĝuste tion deziras la nekonataj enpenetrantoj. Kiam deĵorgrupo havas aranĝitan kontakton kun malrapida allogaviadilo, kiun oni en neniun okazo povas neremarki, prezentiĝas bona ebleco agadi per skoltaviadiloj kun supersona rapideco, kiuj senmalhelpe povus efektiviĝi per sia infratekniko el stratosfero fotadon kaj elektronikajn mezuradojn. Rilate tion oni devis laueble superruzi kontrauulon.

Berg kaj Koonen rimarkis ĉasaviadilon, kiam ĝi super iliaj kapoj preterveturegis. Fremda muĝado de la ĉasanto dampis por momento la motorbruon de LQ86. La bruego premis iliajn kapojn inter la ŝultrojn. La rapide foriĝanta reaktivmaŝino balanciĝis de unu planeo al la alia. Tio signifis por ordonon sekvi. Post kelkaj minutoj ĝi estis jam malproksime antaue, nevidebla.

Koonen strabe rigardis en la vizaĝon de la komandestro: jen kia rapideco! Kiel sperta aerlupo Berg tuj sciis, ke la nekonato revenos. Li mem farus same. Por kaŝi la spurojn li entreprenis manovron. Abrupte malleviĝa cirklo sanĝis senprokraste la kurson de LQ86 je 120 gradoj kaj kondukis ĝin tricent metrojn pli malalten. Tiom malalte, surfone de la tero kaŝinta sin en krepusko, la malhela aviadilo devis resti nevidebla.

Apenau li sukcesis tion fini, kiam la ĉasaviadilo denove aperis. Kun konsterna precizeco ĝi venis ĉi-foje tranĉkurse denove de malantaue rekte al LQ86. Ĝia rapideco estis nun iom malpli grandega, Koonen kaj Berg sukcesis vidi la kapon de la aviadisto, kovritan per strange granda globforma ĉapo, kiel ankau flavan jaguaromuzelon sur la sageca pinto de la ĉas-aviadilo.

La komandestro kaj stiristo de la bombaviadilo ne sciis, ke la piloto de la kaptaviadilo malrapidigis sian flugon ĝis la lasta ebleco, same kiel ili ankau ne povis scii tion, ke ĝi havis neniun malfacilaĵon

por trovi LQ86 en la nokta ĉielo, ĉar ĝia impulso troviĝis tutan tempon sur la ekrano de la lokalizilo.

Berg ne intencis plenumi la ordonon pri surteriĝo. Kapitulaco ne estis lia kutimo. Samtempe li komprenis, ke temas pri potencega kontraŭulo. Jam la rapideco! Ĉiuj al Berg konataj noktaj ĉasaviadiloj dume estis nur iom pli rapidaj ol lia LQ86. La aviadilindustrio de la malamiko lastatempe multe progresis, nun valoris spertoj kaj ruzo. Farante sekvontan rondon ĝi jam povos ekpafi. Certe ĝi havas almenaŭ du-tri kanonojn kaj aron da mitraloj en la fuzelaĝo. Tiuj povas dum dek sekundoj fari el LQ86 kribrilon.

Per malmultaj gestoj Berg montris al Koonen, kion fari. La stiristo grimpis en la pafistan turon, de kie piloto de la proksimiĝanta ĉasaviadilo devis lin pli bone vidi. Kiam la jaguaro denove alproksimiĝis, gestis Koonen, ke ili serĉas lokon por surteriĝo. La ĉasisto mansignis ordone la direkton, kie troviĝas aerodromo. Koonen sciigis per gestoj, ke ili plenumos la ordonon. Tiam la jaguaro ĵetiĝis denove malproksimen al la nova rondo. Berg pensis kun kontento, ke iuparte evoluo de aviadil-konstruado tamen kunportis utilon ankau al li. La malamika ĉasaviadilo ne povis daŭre sekvi ilin post la vosto, tiu ĉi maŝino estas tro rapida!

Nun al Berg estis gravaj la jarojn longaj spertoj de la flugado. Jam antaŭ longe, dum la milito li flugis multfoje en tiuj ĉi lokoj. Operacioj daŭris tiam de semajno al semajno. Ĝis nun staris la ĉirkaŭa pejzaĝo klare antaŭ liaj mensaj okuloj. LQ86 transiris al malalta flugo kaj prenis novan kurson. Se li nun ankoraŭ sukcesus, se la kontraŭulo restigus al li por tio necesan ereton da tempo!

Kaj la jaguaro malfruiĝis, kvazau detenus lin la pensa ordono de Berg. Eta malprecizeco ĉe turniĝo pligrandigis la rondon de la ĉasisto kelkdekojn da kilometroj. Kiam ĝi fine revenis al LQ86, la piloto tuj malkovris, ke la persekutato moviĝas laŭ tute alia kurso ol la ordonita. Li elpafis avertoraketon, kiu transpasis malalte LQ86 kvazau kometo.

La ĉasaviadisto ĉi-momente ne observis ekranon de la lokalizilo. Ja sen tio la celsigno estis apartigebla perokule kaj la piloto akompanis per la rigardo fajrostrion de sia raketo. Li ne komprenis, kial la raketo, celita iom super la nekonata aviadilo, subite celtrafis kaj eksplodis. La sekvan momenton li mem impetis laŭ la raketa trajektorio trans LQ86.

Berg vidis ambau eksplodojn. Komence la malgrandan — tion de la flamobuso. Koonen vokis ion, sed Berg ne movis la direktostangon. Li sciis, ke post sekundo devos ilin superĵetiĝi la pafinta ĉasisto mem. Tuj kiam hurlanta bruo premis lin en la lozrisortan sidlokon, Berg ŝiris la direktostangon kiom eble al si. La aviopinto ekleviĝis malrapide, sed el la eksplodloko de la ĵusa flamobuso superenruliĝis nova enorma eksplodo-flamo.

Tiun montodeklivon, leviĝantan de la ebenaĵo, oni nomis inter malnovaj aviadistoj, kiuj ĝis nun postrestis jam malmultaj, la Monto de ĉieliro. Ĝia leviĝangulo estis tia, ke alproksimiĝante malaltfluge oni rimarkis ĝin tro malfrue. Precipe tiam, kiam videbleco ne estis bona. Ekde tiu tempo, kiam oni komencis flugojn ĉi-loke, ĝi fariĝis de tempo al tempo fatala al iuj neatentemaj pilotoj, alproksimiĝantaj de la ebenaĵo.

La malnova bombaviadilo streĉis sin per lastaj fortoj por supreniĝi antaŭ la proksimiĝanta malluma teramaso kaj foriĝi maldekstren. La motoroj bruadis plenumove, Berg sentis kvazau perkorpe, kiel pro enormaj gaspremoj de trostreĉoj mikroskopaj fendetoj ŝveligas cilindroseptojn, en tumulto de

bolantaj oleovaporoj la metalo fariĝas boreca kaj fragila, bieloj estas rompiĝontaj kvazau birdostoj, ankoraŭ momenteton — kaj venos kolapso, apopleksio, fino. La filtriloj singultis kaj tusegis, ne kapablante tralasi sufiĉan aeron, la motoroj sufokiĝis astmule, empeneroj batiĝadis en rigidaj strifluoj de aero kaj iliaj batoj portiĝis laŭ la direktostango en la manojn, ŝultrojn, la tutan korpon de Berg kvazau neevitebla pereotremo, kvazau koŝmaro de ĉiu aviadisto ekde la unua lernoflugo — flutero.

Ankoraŭ foje LQ86 plenumis neeblan. Koonen havis senton, kvazau picesuproj de la montodorso balaus subventron de la bombaviadilo, kiam ili rulis sin fine super la kreston. Post ili iom pli malsupre kaj dekstre furiozis sur la montodeklivo inkandeska fumanta petroloflamo, en kio ekbrilis subitaj eksplodfulmoj de la municio. Subite prenis la flamo en la okuloj de Koonen formon de la flava jaguarkapo.

Kiam ili superis la montokreston, staris antaŭ ili alta verda nordlumo.

Berg kaj Koonen malpleje sciis tion opinii, ke ĝuste tiu ĉi superba nordlumo fariĝos ilia savanto. Subita magnetoŝtormo kvazau per giganta mano miksis ekranindikojn de sekvostacioj, krepite tiris savantan elektrokurtenon inter LQ86 kaj ĝiaj persekutantoj.

Pereon de la kaptoĉasisto sekvontage komencis esplori kvalifikita komisiono, kiu malgrau ĉiuj siaj esploroj ne kapablis konstati iun alian kazon de pereon de la aviadilo krom grava navigeraro de la piloto.

"Domaĝe..." ripetis Koonen, strabante per malplena rigardo sian Kristnasko-kronon.

Berg englutis.

"Leutenanto Koonen," li diris malrapide. "Viaj nervoj ne estas en ordo."

Post tio Koonen alrigardis lin longe trans la tablo.

"Komandestro," li diris plendvoĉe, "ni triviĝas kun nia papilio."

Berg intencis diri al la stiristo ankoraŭ ion disciplinigan, sed subite li ne plu kapablis tion fari. Varmega strangolo ŝnuris la gorĝon kaj torakon, kuntiris la kapon per rigida tenringo. Li movadis senvorte la buŝon kaj rigardadis rigidmiene en la okulojn de Koonen. Tiel ili restadis sidantaj dum pli longa tempo.

Dorlote ili nomis sian aviadilon papilio en la lasta milito-printempo, kiam ĉeffrontaj aerodromoj odoris de abunde kreskantaj herboj, antaŭ tio, kiam ili kiel la sola elektita viraro el la eskadrilo estis senditaj supren al nordo.

Unu rememoro leviĝis el la memorangulo de Berg. ĝi estis kaŝita tiom profunde, ke li kredis ĝin tute forgesita, tion sciis neniu alia krom li mem — nek Koonen nek Klais. Tamen tio leviĝis nun senatende denove en la konscion.

Tio okazis la trian au kvaran jaron post la foriro de la surtera personaro.

Du semajnojn ili ne povis starti pro densa nebulo. La tempo malurĝiĝis kiel nebulaglomeraĵo, horoj ne havis diferencon, diferencon ne havis punkto nek tago, maro nek la ĉielo, nur unu sola senfineco ĉirkaue.

Kiam fine vetero sereniĝis, entreprenis Berg por kontraŭi la longan senfarecon iun el siaj plej foraj flugoj al mezo de kontinento. Tio estis egala al la ekstrema radiusa kapacito de la benzinujoj. Vane atendente sian invitsignalon dum la tuta nokto-mezo turniĝis LQ86 frumatene reen de la vojaĝo. Ili estis jam tute proksime al sia bazo, la dentecaj montoĉenoj sporade ŝiriĝis, donante lokon al glacio, kovrita per rigidaj amasiĝoj. Tiam subite audiĝis en la kaptelefonoj de Berg apenau audebla morsekvikado.

Tio ne estis la aerarmea ĉefstabo. Radiiston kun tiom malsperta mano oni tie ne tolerus. Krome la sendilo estis tre malgrandpotenca. Iu fremdulo estis subite penetrinta en malpermesitan ondolongon. El inter serĉanta radiista mano kaj malhelpoj de atmosferaj perturboj Berg audis neĉifritan tekston:

"Al ĉiuj ... ĉiuj ... dicio en danĝero ... adu pli proksimen al Ruĝ ... nutraĵo en baterioj fin... ienta longit ... (precizajn nombrojn Berg tamen ne memoris) ... norda latitudo ... kiu nin audas..."

Tiam la teksto ŝiriĝis. Berg atendis ankoraŭ, sed signaloj ne venis. La aviadilon direktis autopiloto, la komandestro ne havis urĝajn taskojn, li centrigis sian atenton al la kaptelefonoj. Vane. La sendilo au finis sian laboron, au la radiisto trakombis despere novajn ondolongojn.

Per sia unua movo Berg volis ŝanĝi la kurson, ke ĝi preterpasu kruciĝpunkton de la koordinatoj, donitaj en la sciigo. Tio signifus tuthoran kurbon. Sed samtempe li disciplinis sin. Se ankaŭ sufiĉus la benzino, li ne rajtas tion fari. Li havis sian taskon, li devis ŝpari la hejtaĵon kaj motoron. Ĉio kroma ne koncernis lin. Horo da superflua flugado signifis malŝparon.

Subite Berg ekhavis silentan deziron kluĉi la aviadilan radiostacion al elsendoreĝimo kaj dubli la auditon. Agadradiuso de lia sendilo devus esti multoble pli granda, lia anteno lokiĝas alte super la tero kaj la akumulbaterioj estas ŝargitaj.

Post sekundo li punis sin per frida malestimo. Nur la plej malspertaj aviadistoj, plenumante sian taskon, povas senmaski sin per elsendo de nenecesaj radiogramoj. Tiaj uloj flugos ordinare ne plu longe. La ordono, difininta LQ86 al la arkta insulo, malpermesis sen ajna kondiĉo uzadon de la sendilo dum batalflugoj. Kontraŭulo ne havas malfacilaĵojn lokalizi en kiom ajn fora mapkvadrato noktan bombaviadilon, kiu dum la flugado krias kvazau ansero.

Ili surteriĝis kiel dekojn da fojoj antaŭ tio sur sian ŝtonan vojjon, kiun ili mem purigis antaŭ nelonge post neĝoŝtormo. Polarnokto ankoraŭ ne finiĝis, mateno nur iom grizigis la noktan mallumon. Proksimume post unu semajno la suno leviĝos la unuan fojon super horizonto. Kiam la aviadilradoj haltis en la fino de la bremsado, kie jam entriviĝis konkavaĵo, Berg decidis, ke ekde nun li nenion memoras pri la nokta radiosciigo.

Post tri semajnoj, jam en sunlumo de la komenciĝinta tago, revenante de la lauvica elflugo, li tamen prenis kurson trans la koordinatoj, donitaj en la sciigo. Kial li tion faris, li eĉ mem ne sciis.

La kruciĝpunkto de la koordinatoj estis kvazau per akra krajonpinto pikita en neĝo. Iom post iom, alproksimiĝante, Berg komencis apartigi en la nigra punkto triangulan tendo-frontonon. Estante preskau super la tendo, li vidis apud ĝi ankaŭ forlasitan hundosedeton. Ĉirkaue vastiĝis senviva blanka ebenaĵo, nek homoj, nek hundoj. Se ĉi tie iam ankaŭ estis iuj postsignoj, do en la doloriga neĝolumo ili ne estis de supre facile rimarkeblaj. Krome, la tenda ĉirkauaĵo estis glatigita de ventoj kaj neĝoblovaĵoj.

Kiam li, jam preskau super la tendo, ancorau la lastan fojon malsupren rigardis, ŝajnis al li, kvazau moviĝis pro motorbruo io en la tendoaperturo. Sed probable tio estis ja vento ludanta kun la tenda ŝtofo.

Poste Berg observis sin dum kelkaj tagoj, suspektante halucinaciojn ĉe si.

Per senĉesa volostreĉo subpremis Berg en si tiujn rememorojn. Ili ne koncernis lin. Ĉio tio estis simple iu iam audita au legita historio, sen ajna ligiteco al realeco. Reale ekzistis nur lia LQ86, ties viraro kaj ilia tasko.

Nur post kelkaj semajnoj Berg denove trafis tiun punkton. La hundosedeto estis preskau perdiĝinta sub neĝamaso. Unu rando de la tendoŝtofo flirtadis en la vento je tuta sia longeco. Neniu signo pri iu vivanto estis ĉirkaue rimarkebla.

Certe la averiuloj jam antaulonge forlasis la tendarlokon kaj direktiĝis por trovi homan loĝatejon. Ili simple ne entreprenis sensencan laboron por malstarigi la ŝtormotauzitan tendon.

Berg sufokis per la tuta forto ĉiam denove aperintan scion pri tio, ke en tiuj blankaj ebenaĵoj kun radiuso centoj da mejloj ne estis eĉ unu homa loĝloko. Sed ĉi tiu scio elstaris kun kruela klareco ĉiam denove.

Nun li returniĝis periode al la sama vojdirekto. Estis kvazau iu sekreta devigo, enigma eĉ al li mem. Koonen demandis tiuokaze nenion. Li al kutimiĝis pri tio, ke la komandestro difinas racian flugvojon sen iuj klarigoj. Fine — ĉu ne estis egale, kiujn neĝkampojn transflugis?

Foj-foje atentis Berg la neniigan efikon de tempo kaj vetero. La tendoanguloj baldau jam ĉifoniĝis, arktaj ventoj vipe striigis la velaĵon. Movneĝoj premis la tendon el ĉiuj flankoj kaj iufoje ĝi estis jam enfalinta, nur iuj neklarigeblaj malglataĵoj elstaris sub la neĝa kovraĵo. Pri la hundosedeto jam longe mankis eĉ ajna postsigno. Finfine la koordinatpunkteto estis definitive forviŝita de la blankaj neĝvastaĵoj. Nur bluaj ombroj de la neĝamasoj ludis sub la malalta matena suno siajn kaŝludojn, kiam LQ86 denove de ĉi tie transflugis.

Al ilia ondolongo eĉ foje ne plu aperis fremdaj elsendistoj. Nenio miksis auskultadon de la invitsignalo.

Iuj rigliloj kaj fiksaĵoj triviĝis kaj jam lozklakis, kiam tiu ĉi antaulonge kaj definitive malpermesita rememoro de sub la konscisupraĵo nun tamen elnaĝis. Berg koncentris sian atenton kaj esploris la rigardon de Koonen. Sed ne, tiu restis indiferenta kiel antaue, Koonen ja ne estas kompano de tiu ĉi rememoro. Se li ankau rimarkis en iu hejmenflugo meze de la neĝvastaĵo forlasitan tendon, preterglitiĝantan sub la aviadila planeo, kio do? La stiristo povis tion ligi al nenio, sed konsideris kiel hazarda tersupraĵa signo kiel ĉiujn arbarojn, riverojn au loĝlokojn, kiujn ili transflugis.

Tiun Kristnaskan antautagon Berg neglektis la fariĝintan kutimon, lau kiu dum festo oni ne laboris.

Li ekstaris kaj sciigis:

"Vi pravas, Koonen. Nia papilio triviĝas. Ni iru kaj pririgardu la fiksaĵojn de la bombolukoj. Por ke ni ne perdu hazarde la lastan trezoron."

Berg faris kelkajn paŝojn, kiuj disigis lin de la ŝirmeja pordo, kaj turnis la kapon. Koonen sekvis lin per rigardo, plenega de konsterniĝo.

Berg subridis amare.

"Ni iru, ni iru, Koonen!" li diris postuleme. "Au ni triviĝos kun vi ankaŭ sidante."

Li surmetis la duonpalton kun sporade disŝirita subŝtofo, premis senforman ĉapon sur la kapon kaj ne retrorigardante elpaŝis la kristnaskokronan ŝirmejon. Eĉ ombreton de dubo li ne havis, ke Koonen povas lin ne sekvi.

Ne temis pri disciplino. Ne vidante eĉ unu vivulon krom ili ambau, nek unu nek alia jam longetan tempon eltenis restadon tute sola.

3

La sekvintan printempon post tiu nekutima Kristnasko okazis io eksterordinara. Super la insulo komencis flugi nekonata aviadilo.

Aviadilojn Berg kaj Koonen vidis en la ĉielo de sia insulo ankaŭ antaŭe. Vere, tre malofte, sed en la lastaj jaroj tamen. Sed tiuj aviadiloj transflugis la insulon tre alte, en stratosfero, krome akompanate de stranga monotona bruado, kiun povis kauzi neniu konata motortipo. Kaptite en la vidkampon de binoklo ili ŝajnis en la tranĉa bluo iel nerealaj, blanke diafanaj kvazau ranlarvoj en printempa lageto. Ili flugis en alteco ŝajne tute neebla. Entute estis malfacile konsideri ilin aviadiloj kaj en la konscio de Berg aperis antausento pri iu alia mondo, ne koincida kun la ilia en ajna punkto, kvankam ekzistas en palpebla proksimeco kaj estas eĉ trakreskinta kun ilia reala mondo. Sed determini ĝin neebliis, tiu mondo ne estis palpebla, ĝi estis fora kaj danĝera kiel antimaterio, kontakto kun kiu promesas pereon en blanka flamo de ekstermado.

Tiun antausenton pliprofundigis unu cirkonstanco. Iufoje super la kontinento, post longa griza nokta flugado, post laumetoda rondflugado super malplenaj, senvive relumetantaj urbaj stratoj kaj placoj Berg ne plu kapablis kontraustari. Subite lin kvazau glacia ondo superfiuis timo. Se Koonen tamen pravas... La radiostacio — eble ĝi efektive neatentite difektiĝis kaj ili povas rondflugadi ĝis la lasta juĝotago, ne ricevante iun ajn ordonon? Ekzistis nur unu eblo tion klarigi.

Antaŭ ol prudentokontrolo sukcesis sin enkluçi, leviĝis la mano de Berg al la frekvencregulilo. La turnilo, starante dum jaroj en la sama pozicio, alrigidiĝis kaj nur kun certa forto-streĉo oni povis ĝin movi, la butono eĉ ekknaris sub la mano. La unuan fojon dum ĉiuj forflugitaj noktoj la ricevilo de LQ86 ŝanĝis sian ondolongon.

El la orelklapoj penetris en la audkanalojn de Berg subita ekstremiga bruado. Tra la bruega kaj pro deformiteco ondanta muziko de kurtondaj stacioj pependis amatorulaj demandoj kaj respondoj de morso. Kvazau sur pintoj de nevideblaj ondo-krestoj kreskis sporade audebla, legata en iu nekonata lingvo, marnaviga veterinformo (Berg ekkomprenis tion lau nomado de ventodirektoj kaj rapidoj), tiam sinkis la monotona voĉo de leganto reen en la ĝeneralan fonzumadon. Berg turnadis nerveme la turnilbutonon. Novaj kaj novaj sonpuŝoj penetradis senindulge en la orelojn.

Foje fulmis io konata — de iu nedifinita ondo audeblis milito-tempa kanteto. Berg haltigis la fingrojn, sed samtempe, superante la sentimentalajn kanton, ekflamis iu huligane kriĉanta bando kun siaj gitaregoj kaj nazblekanta antaŭkantisto. Ne plu malmergiĝis sur supraĵon de la sonoceano iu

signo au eĉ trembrileto pri Lily-Marleno, tiu praatendanto sub antaŭkazerna lanterno. Sonorgio dauris kaj kreskis. Berg eĉ ne memoris en ĉi tiu konsterniĝmomento, ke li, atendente malfortan ĉefstaban signalon, akordigis la ricevilon de LQ86 al maksimuma kapacito.

Li rigardis malsupren. Kun unuopaj malhelaj lumpunktoj la tero ne ŝajnis per iu ajn signo sian partoprenon en la senĉesa bruado kaj hurlado, kiun portis kaptelefonoj de la radioricevilo. La mondo, kies voĉoj reeĥis en la oreloj de Berg, fulmadis probable almenau kiel nordlumo. Tio, ie sur la radiofrekvencoj, estis iu alia, nekonata efektiveco, ĥimero, kies esencon oni ne povis al si klarigi.

Sin ekregante turnis Berg la reguligilon ree en la komencan staton. ĉe ilia ondregiono estis silente. Nur unuopaj rompitaĵoj morsoĉenoj krosis ie surfone, ĉe audolimo, ilin oni jam ne povis deĉifri.

Kiam li revenis precize al la frekvenco de la ĉefstabo, la kaptelefonoj estis kiel antaŭe senvoĉaj.

Berg ĵetis flankan rigardon al Koonen. La kapo de la leutenanto en nigra aviadistoĉapo, kies orelarkoj blanktrivitaj dum jaroj, klinis sin indiferece super mapujo. ŝajnis, ke la stiristo kvazau dormas. Lau opinio de Berg tio estis bona. Lastatempe li ofte zorgis pri la nervoj de Koonen. Tute ne estis necese, ke la leutenanto ricevu novan nutraĵon al siaj maltrankvilaj pensoj pri ekzisto de tiu paralela mondo, kies orelsurdiga bruado lin mem ĵus senekvilbrigis.

Pri tiu mondo Koonen povis ricevi imagon nur en tiuj maloftaj kazoj, kiam iu patrolanta "Stratofortreso" superflugis la insulon. Tio okazis malofte. Civilkompaniaj linioj tiujn lokojn ne tuŝis.

Ĉiufoje, kiam tondra larvo-bombardilo ilin supergladis, ili iradis kelkajn tagojn en senvorta turmento, ne kuraĝante preparoli inter si la okaĵintaĵon. Kvazau temus pri fantomo au gasto el kosmo, kies ekzisto estas ankoraŭ nepruvita. Tempopase tiu obseda sento ĉesis kaj la vivo dauris kiel antaŭe.

Tiu aviadilo, kiu nun aperis ĉe la insulo, tute ne estis tia. Tio estis reala dumotora maŝino kun altsitua planeo kaj levitaj empeneroj. Berg rekonis en ĝi iun de li neviditan tipon de fluganta boato, kies rapideco ŝajne superas tiun de LQ86. Literoj kaj ciferoj sur la fuzelaĝo de la aviadilo al ili nenion klarigis.

La unuan fojon venis la flugboato rekte el sudo, faris super la insulo kelkajn lantajn girojn, descendis tute malalten kaj foriĝis laŭ la alvena kurso. Berg kaj Koonen rigardsekvis la aviadilon tra ŝirmeja pordofendo. Ŝajne la senviva insuleto ne vekis en la viraro de la aviadilo pli grandan intereson, ili restis tie nur mallongan tempon.

Maltrankviliĝis Koonen kaj Berg nur tiam, kiam la flugboato post tri tagoj denove aperis. Tiufoje ĝi alproksimiĝis el sud-okcidento. Berg estis tiun posttagmezan tempon en la provizejo de hejtaĵo, de kie ili intencis ruli kelkajn barelojn al la aviadilo kaj komenci la enverŝadon — estis ĵaŭdo. Kiam la nekonata aviadilo alproksimiĝis, ili ŝovis sin sub kamufloreton de la kontraŭaviadila kanono kaj restis senmovaj, streĉite rigardante en la ĉielon.

Tra fragila, kun neegalaj maŝoj kamuflokovraĵo ili vidis, ke la aviadilo descendas ĉi-foje eĉ pli malalten. Estis strange kaj fremdece audi tiom proksime motorbrulon ne apartenantan al ilia LQ86.

ĉi-foje la fremdulo rondflugadis konsiderinde pli longe, ĝia intereso ŝajnis pli evidenta, oni esploris la insulon ĉiuflanke. La aviadistoj sub la maskoreto sentis sin pli kaj pli nudaj. Nenion similan ili sentis restante en aero, eĉ ne tiam, kiam ilia aviadilo ĵetiĝis en blindiga radio de kontraŭula lumĵetilo. Nun ili neniel povis liberiĝi de la antaŭtimo, ke ĉiumomente oni povas ilin rimarki.

Fine tamen la boato turnis sin al foriro de super la insulo kaj baldau ĝia bruo estingiĝis super la maro. Berg elspiregis pro faciliĝo. Koonen estis morna.

"ĝi venos denove!" elpremis la stiristo astmule spiregante.

"Leutenanto Koonen, nervoj!" diris Berg ordone.

Li sciis tre bone, ke la leutenanto pravas.

Ili ne sciis, kial la fremda aviadilo ekvizitadis la insulon. Apenau ili estus kapablaj ion kompreni, se iu klarigus al ili, ke unu el la multaj skoltosatelitoj, senĉese cirkulantaj dum la lastaj jaroj ĉirkau la terglobo, fiksis au starton au surteriĝon de LQ86 sur la insulo en la lumo de la polarsuno. En centro de prilaborado de skoltadinformoj oni registris tion kvazau malgravan fakton kaj raportis inter aliaj eventoj al superuloj. Ies gardema okulo ekhaltis ĉe tiu ĉi noto. Kvankam lau aerofoto temis pri unuopa malnovtipa aviadilo, konsiderata el starpunkto de grandaj defendosistemoj tute sendanĝera, restadis ĝi tamen en la loko, kie ĝi ne rajtis esti. Pridemandado lau diplomaciaj vojoj donis neniujn rezultojn. Baldau sekvis ordono sendi el proksima bazo marskoltilon kaj klarigi la aferon.

Post la dua vizito de la flugboato venis pli longa paŭzo. Berg jam komencis en si mem esperi, ke la auguro de Koonen ne plenumiĝos. Ĉu la nekonata aviadilo ne povis tamen tute hazarde veni dufoje al la insulo?

Li klarigis al si, ke tio estas infaneca, sed tamen li ne povis rezigni de la agrabla penso, ke la aferoj efektive tiel stas. La fluganta boato skoltis super maro, eble serĉis postrestintojn de iu ŝiprompiĝo, sed nenion malkovris kaj estas nun revokita. Ili ne bezonas plu timi kaj atendi.

Sed evidente post certa tempo ripetis skoltadsatelitoj ne vid-eblaj de la insulo sian signalon. Dauris senfine luma polartago kaj ĉiuj ĵaŭdoj estis sinsekve sennubaj kaj serenaj. Berg startis ĉiusemajne sen sinistra antausento sub la pala, diafana ĉielo, kie lau ilia propra opinio povis ilin sekvi eble nur la klarvida ekrigardo de dio mem.

Kiam la fremda aviadilo aperis la trian fojon, ĝi venis de sud-oriento. La vespera suno staris jam suflĉe malalte, ĉiu ŝtonangulo ĵetis longajn ombrojn. La piramideca ombro de la tombo-ŝtono de Klais, farita el benzinbarelo, kuŝis duonoblikve super la startvojo. Audante sinistran aviadil-motoran bruon rapidis Berg kaj Koonen sur la pordon de la subtera farejo, kie ili ĉi-momente tornis novajn aleronkusinetojn.

La aviadilo descendis super la insulo tiom malalten, kvazau ĝi intencus komenci surteriĝon, kaj faris giron. Apenau transfluginte la kapojn de Berg kaj Koonen, ĝi komencis novan rondon. Ĝi veturegis trans la startvojo preskau tuŝante la teron, kaj certe neniu detalaĵo sur la tero restis al la viraro de la aviadilo nerimarkebla.

La nervoj de Koonen ne plu eltenis.

"La skribo!" li kriis kaj elkuregis.

"Reen!" ektondris Berg, sed vane. La leutenanto kuris plumpe, svingante la manojn kaj kvazau ĵetante la piedojn, al la tombomonumento de Klais kaj falis sur la genuojn. Li komencis rapideme skrapi la teron ĉirkau si kaj ĵetadi tion sur la barel-fundon.

Nun Berg ekkomprenis. Neniam ili metis sur la tombon de Klais floron au alian planton. Tiuj ja simple mankis ĉi tie. Sed kelkfoje vizitis Koonen la lastan ripozejon de la pafisto kaj poluris la kuprajn literojn sur la barelfundo. Tio estis ilia sola omaĝo al la armilfrato. La brila kupro flamis en la radioj de la malalta suno blindige kaj Koonen opiniis, ke ĉi tiu evidenta postsigno de la homa mano okulkroĉiĝis al la pilotoj de la nekonata aviadilo.

Koonen skrapadis kvazau senprudentulo. Tra la ĉifoniĝintaj fingropintoj de la aviadistaj gantoj penetris sub la ungojn duonputraj muskoradikoj. La leĝera humo odoris nauze, manpleno post manpleno ĵetiĝis sur la barelfundon, tamen estis la brilaj kupraj literoj kovritaj nur per iome senbrila vualo.

"Koonen! Reen!" vokis Berg de post la mastreja pordo, audante bruegantan alproksimiĝon de la hidroplano.

La leutenanto ne reagis. Baraktante li penis kovri sian faritaĵon. Sed jen, jam venis la fluganta boato sian sekvan giron. Berg vidis la aviadistojn en la stirejo svingantaj la manojn, eble ili ankaŭ vokis ion, sed tio kompreneble ne estis audebla. Certe Koonen estis rimarkita de ili. La longega ombro de la stiristo, etendiĝanta oblikve super la terstrio preskau ĝis la bordo-rando, svingis siajn elstreĉitajn manegojn ĉirkau si kvazau vent-muelilo.

Subite la fluganta boato malaltigis siajn turnojn. Anhelante pro eksciteco Berg tirmalfermis la mastrejan pordon kaj kuregis sur la monteton al la kontrauaviadila kanono.

Liaj plej sinistraj sentoj efektiviĝis. La aviadilo descendis ĉi-momente insulkaŝite sur la akvosupraĵon kaj glitis oblikve en la direkto al la bordo, kun ŝauma vosto malantaue.

Berg staris kvazau paralizite. Tio estis fino, ili estis malkovritaj kaj tuj estos sur la insulo fremduloj, kompreneble, ili estas pli multaj ol kapablus rebati la maldensiĝinta viraro de LQ86. ĉu starti? Malfrue, ili duope ne plu sukcesos eĉ elruli sian maŝinon el la ŝirmejo, krom tio ĝi ankoraŭ ne estas plenverŝita. Kaj la plej esence: kien ili devus flugi? Ili ja ne povas resti senfine pendantaj en aero. Kiel returniĝi poste al la aerodromo, kie mastras fremduloj?

La manoj de kapitano Berg ekagis pli frue, ol la prudento sukcesis fini analizon de la situacio. La hidroplano balanciĝis jam preskau surloke, nur kvindek metrojn de la bordo. Tie oni malfermis jam flankpordon kaj videbliĝis aviadistoĉapa kapo. La manoj de la kapitano jam trovis celilstangojn de la kontrau-aviadila kanono kaj turnis ilin. Ŝirante en la fragilan kamufloretan grandegajn truojn, malleviĝis la kanontubo rapide en la horizontalan pozicion. Kiam kapitano Berg estis kaptinta sur la akvo iom balanciĝantan aviadilon en la ringcelilon de rekta pafado, oni elpuŝis el ĝia ovrita luko orangkoloran gum-boaton, kiu restis balanciĝanta supren-malsupren sur malalta hulo apud la fuzelaĝo.

Berg premis la ellasilon. La duonautomato ekstremis. Audiĝis sinsekve kvazau kvin rapidaj frapoj per hakilmartelo kontraŭ malplena barelo. Pecoj de maskoreto disŝutiĝis.

Tri obusoj levis akvokolonojn dekstre kaj maldekstre ĉirkau la aviadilo, du trafis.

La aviadilo kliniĝis sur la planeon kaj eksinkis en la akvon. El la lukto elgrimpis, tirante alian viron post si en la gumboaton, iu el la viraro, tiam ancorau unu. ŝajne la fuzelaĝo de la fluganta boato estis multe frakasita de la obuseksplodo, ĉar la aviadilo sinkis tre rapide. Foje alten levinta la planeo-pinton, ĝi malaperis tuj en subite estiĝinta akvokirliĝo. La viroj en la oranĝkolora gumboato ekremis per padelilo en la direkto al la bordo. Alia el ili svingis ekscitite siajn manojn kaj kriadis ion. La vortojn Berg ne komprenis kaj por tio li sin eĉ ne streĉis.

Berg paŝis al kontrauaviadila mitralo, staranta sub la sama kamufloreto je distanco deko da metroj, kaj ekkrankis ĝin en horizontalan pozicion. Subite Koonen estis post lia dorso.

"Ne, komandestro!" vokis la stiristo.

Berg daurigis sian agadon, ne turnante la kapon.

"Ne!" kriegis Koonen kaj metis sian manon sur la brakon de Berg. "Tio estas murdo!"

"Ĉu vi deziras sur la insulo militkaptitejon?" ĵetis Berg al li glacie kaj deskuis la manon de la leutenanto.

Koonen restis staranta, la manoj pendantaj.

Pafserioj de la para mitralo ekkrankis senaverte. Kartoĉoj falis sonore sur ŝtonon. En la vizaĝon ĵetiĝis pulvodoro.

Oranĝkolora gumboato subite malaperis. Kvazau neniam ekzistis boato, nek aviadilo mem. Koonen turnis sin kaj foriris stupidpaŝe.

Kiam Berg, post reŝargado de la aerdefendaj armiloj kaj iamaniera flikado de la maskoreto, venis fine en la ŝirmejon, kuŝis Koonen surventre sur la dormobreto kaj singultis. Histeri-atako skuis lin kun forta frostotremo. Inter la singultoj la leutenanto veplendis ion nekoneksan. Lia mizereco estis plena.

Estis kortuŝe kaj abomene tion rigardi.

Berg provis prudentigi la stiriston, sed tio ne sukcesis. Koonen restadis en mensokonfuzo, lin atingis neniu skuo nek argumento. Subite Berg eksentis teruron. Ĉiujn liajn nervojn trais kvazau kurentopuŝo. Momente li imagis sin solsula kun senprudenta kompano sur la senviva insulo — tio sufiĉis por eligi fridan ŝviton sur la frunto. Decidmove Berg kaptis pistolon el la ujo kaj pafis en la plafonon. Malsupren ŝpruciĝis betoneroj.

La pafado ĉesigis singultadon de Koonen. La viro eksilentis kaj kun ancorau malklaraj okuloj gapadis al la vizaĝo de la komandestro.

Berg verŝis duonkruĉon da alkoholo kaj devigis, ke Koonen tion eltrinku. Koonen plenumis senvorte la ordonon, lia spirado estis neprofunda kaj spasmea. Sed baldau komenciĝis la alkohola influo, muskoloj de la viro malstreĉiĝis, la enspiroj fariĝis pli profundaj kaj iom post iom li endormiĝis, elĉerpita sur sia kuŝloko. Nun verŝis Berg ankau al si duonkruĉon kaj grimpis ankau al la kuŝbreto.

Tiun ĵaudon Berg decidis ne enaeriĝi. Li volis defendi sian bazon.

La naturo subtenis tiun decidon de la komandestro. Nokte plifortiĝis vento. Matene ĝi atingis sep-ok gradojn — meza juna ŝtormo. Super la maro rapidegis malaltaj nuboj kiel mikstorditaj ĉifonoj kaj jam en kvindekmetra alto videbleco estis nulo.

Posttagmeze Berg kaj Koonen denove audis el la nuboj ekscitan bruadon de aviadilaj motoroj. Por serĉi la hierau perdiĝintan flugboaton estis elsenditaj patrol-aviadiloj. Sed tiuj ja ne povis ion vidi, bonokaze aperis tra nubotruo makuleto da malhelgriza akvo, tuj malaperanta. Ankaŭ lokaliziloj ne kapablis helpi. La ŝtormo dauris proksimume semajnon kaj dum tiu tempo motorbruado ankoraŭ kelkfoje audiĝis en la oreloj de Berg kaj Koonen, sed nur unufoje ekvidis Berg en nubamasoj malklaran ombron de aviadilo, impetanta trans la insulon.

Tiam oni finis la serĉadon. Pereon de la flugboato oni imputis al senatenda ŝtormo. La radiisto informis laste al la bazo, ke ili surakviĝos ĉe la insulo por pli detalaj spektadoj kaj post tio la sendilo silentis. Probable la senatenda ŝtormatako renverŝis la aviadilon dum la descendo kaj ĝi dronis, antaŭ ol oni kapablis elsendi porhelpan signalon.

Admonpunitaj estis ĉi-foje la sinoptikistoj, kiuj ne elsendis ĝustatempe ŝtormaverton.

Ekde tiu tempo tenis Koonen la barelfundon sur la tombo de Klais daŭre sub humtavolo. Kiam pluvoj tion forfluigis au vento maldensigis, li zorge almetis novajn polmoplenojn por kovri la kuprajn literojn. Baldaŭ la tera humido elvokis abundan verdigran kaj la literoj fariĝis malhelverdaj kiel malakito. Sed malgrau tio la leutenanto daurigis literkovradon. La nomo de Klais devis resti sub la teraĵo.

Berg ankaŭ mem ne povus klarigi, kial li post la okazintaĵo mallongigis la flugadojn. Iu danĝerosento persekutis lin senĉese. Li kvazau ne kuraĝis restigi la insulon sola. LQ86 startis nun pli malfrue ol ordinare kaj returniĝis jam en maten-krepusko. Ĝiaj rondoj atingis nur ĝis la norda rando de la kontinento, oni surteriĝis ordinare, kiam estis ankoraŭ duonlume.

Eble la kapitano timis novajn fremdulojn? Tion oni ne povis aserti plenkonvinkite, ĉar Berg klarigis al si jam ekde komenco, ke oni malkovris ilin tute hazarde. El la nivelo de siaj scioj li eĉ ne povis konjekti ion alian.

La danĝerosenton elkovis plie la ĝena subluanto — subkonscio.

Skoltsatelitoj dum pli longa tempo ne plu fiksis en tiu kvadrato ion dubindan.

4

La dronigo de la hidroplano kunportis kvazau malfeliĉon al ili.

La duan semajnon post la incidento, kiam la ŝtormo ĉesis kaj LQ86 ĵaude vespere denove povis starti, okazis paneo, povanta kauzi preskau vivoperdon de ambau.

Poste pripensante Berg ĉiam rememorigis al si strangan sonĝon, viditan ĝuste nokte antaŭ ĵaudo.

Ĉu ĝi estis auguro? Au la vigla subkonscio sumigis iujn ankoraŭ ne atentebajn signojn kaj sensacojn kaj ofertis ilin kiel sonĝosimilan efektivecon?

Ili estis kun Koonen transloĝantaj. Ilia nova ŝirmejo ne plu estis bunkro, sed loĝejo kun grandaj fenestroj kaj pargetplanko; tra la fenestroj enfluis sunlumo, desegnanta sur klarteksturaj pargeteroj jam longe forgesitajn kadrokrucojn.

Estis kelkaj ĉambroj kaj ĉiujn ili trairis. Sen eĉ iu ajn vorto ili decidis, ke la ŝirmejo konvenas. Jam elirontaj Berg subite rimarkis, ke inter planklistelo kaj muro estas larĝa fendo, kie kuregas samtempe en la direkto al la ekstera pordo iu eta vivulo. Li kliniĝis, la besto elsaltis el la fendo kaj ekkuris trans la plankon rekte al la pordo.

Berg estis rapida. En lia mano baraktis stranga kaj abomena insektkapa, kun ruĝaj flugilnervuroj estaĵo. Subpremanate la abomenon paŝis Berg al fenestro, malfermis ĝin kaj elĵetis la duonbirdon-duoninsekon.

ĉe la fenestro kreskis arbo. Tiu svarmis esamene de la samaj abomenaj estaĵoj, kiuj rampis laŭ la branĉoj, strebante pli supren. Tiu de Berg ankau lokiĝis per leĝera gliso sur la arbon.

Kun nervoza rapido ferminte la fenestron, Berg turnis sin por foriro. Subite li rimarkis en okulalto al la muro fiksitan dormobreton. Tie kuŝis surflanke moke subridanta virinkapa estaĵo, havanta anstataŭ manoj ruĝnuancajn tubosimilajn nervurojn. La vizaĝo apartenis al juna virino.

Ili duope kun Koonen ekprenis la buklokapulinon de la dormobreto kaj tiradis al la pordo. Ilia portaĵo puŝiĝis per siaj nervuroj al pordofosto kaj risortsimile kontraustaris kiel disfibriĝinta kablo post kusineto au laĉtruo. Streĉante la forton, ili trenis la birdvirinon en la ŝtuparejon, ĉe kio kun seka kraketo rompiĝis kelkaj nervuroj. Ŝajnis, ke la estaĵo ne sentis pro tio doloron, almenaŭ ŝi ne kriis. Sed kiam ili atingis la ŝtuparan platformon, la virinkapo malfermis la buŝon kaj diris kun frida mieno:

"Vi povas ja eligi min de ĉi tie, sed tiam venos Zuckersĉreibstock mem!"

En tio estis io neeldireble horora. Berg ne havis imagon, kiu povas esti Zuckersĉreibstock, sed tiu nomo enigis teruron. Post la eldiro la birdvirino mem ridis kun hida voĉo, kaj tiam Berg vekigiĝis kaj ne plu povis endormiĝi. Estis tempo antau la aŭroro ĵaude matene.

Vespere ili elflugis kiel kutime.

La unua duono de la flugo procedis laŭkutime. Patrolintaj laŭ sia taksado sufiĉan tempon super la norda rando de la kontinento, prenis Berg jam frue reflugan kurson. Atinginte la Skandinavian aerspacon, ŝajnis al li subite, ke eble li tamen tro rapidis. La matenruĝo eĉ ne levetis ankoraŭ la noktorandon kaj de ie el la mallumo povis en tiu antaŭaŭrora horo tamen soni ankau invitsignalo al LQ86.

Berg atendis kelkajn momentojn respondon de sia instinkto, klinis tiam la aviadilon sur la maldekstran planeon kaj direktiĝis per granda dekliveta arko en la spacon de Oslo.

El tiu maldekstra turno la aviadilo ne plu eliĝis. Komence faris Berg kelkajn girojn sufiĉe alte super la urbo, rigardante la stratodensaĵon kaj intermitadon de la fjordosupraĵo, spegulanta paletan ĉielon. Kiam li post tio volis ekvilibrigi la aviadilon kaj komenci rektan flugon, la stirilo ne obeis. La pilota mano sentis, ke la direkterono estas volvita en io elasta. Berg laboris trankvile kaj laumetode per la direktilo. La baro devis tuj foriĝi. Ne povis daŭri tiel. Tio povis esti nur hazarda malhelpo, ankoraŭ unu movo kaj ĉio estos en ordo.

Sed sekundoj pasis sen iu ŝanĝiĝo. Movetante la stirilon, Berg prenis eĉ pli abruptan turnon, giroj super la urbo koncentriĝis.

La aviadilo perdis ankau altecon. Io okazis ankau kun empeneronoj, ankau tiuj ne volis obei.

La kapo de Berg funkciis aparte de la manoj. La manoj faris preskau instinkte tion, kion en ilin programis jardekojn longa aviadista sperto, la cerbo serĉis kazon de la paneo. Koonen zorgoplene rigardis al la komandestro.

La aviadilo descendis malsupren de la maloftaj printempaj kumuluso. Kelkfoje trafis nubkirlaĵo inter LQ86 kaj lunon, tiam transkuregis la stirejon sombra ombro. Koonen tiris ĉiufoje la kapon inter la ŝultrojn, kvazau atendante fizikan frapon.

La cirkloj, desegnataj de la nedirektebla aviadilo, emis ankoraŭ striktiĝi. La tero proksimiĝis. Berg haltigis la rigardon sur altometro kaj maltrankvile pensis, ke li ne memoras parkere, kian altecon de la oceannivelo havas la monto Holmenkollen, kies deklivojn tuŝis liaj flugarkoj. Ĉiam pli li havis la senton, ke la aviadilon tiras kun nerezistebla forto al si la centripeta centro, povanta lokiĝi en la urbo ie en regiono de la Groenlanda placo, kiel Berg kalkultaksis.

Berg rekonis en la urbo tion kaj alian. Iam li loĝis kelkan tempon en Oslo. Precipe bone konserviĝis en la memoro Drammensvej, kondukanta rekte de la reĝa palaco ĉirkau la golfo Frognerkilen. Lau ĝi oni veturis tiutempe el la urbo al la aerodromo Fornebu.

LQ86 subiĝis preskau neniom al la pilota volo. Por iomete malstrektigi kuntiran maŝon de la koncentriĝaj cirkloj, malaltigis Berg turnojn de la dekstra motoro kaj pliigis gason de la maldekstra. Tio devis iom ekvilibrigi premon de la fiksiĝinta direkterona padelo. La sekva cirklo iom ankau malstriktiĝis, sed la maŝino perdis eĉ pli da alteco. Jam estis klare distingeblaj pro gardolumo fridaj vendejaj fenestroj ĉe la ĉefstratoj.

De post iliaj glimantaj vitrokvadratoj rikanis oferte siajn mortajn ridetojn manekenoj. Ili estis kvazau elegante vestitaj mortintoj, elpaŝintaj el revoj de la forpasinta Klais. Berg perceptis malicmokojn de la realisme pentritaj pupoj. Ankoraŭ iom da tempo, ankoraŭ kelkaj malvastaj cirkloj kaj terura frapo kontraŭ tero rigidigas ankau lin kun Koonen en iu nenatura pozo, kvazau ankau ili elmetus, por demonstri al vivaj homoj, siajn pilotajn duonpaltojn kun trivite blankaj kunkudroj. Tiam la manekenoj kun siaj novegaj, tute ne uzitaj vestaĵoj, superos ilin draste. Pri tio ili ja ankau ridas.

Kolerego pri senvivaj pupoj, kiuj kuraĝis malicmoki, kuntiris la gorĝon de Berg. Tro frue ili ridas! Tuj li faligos el la bombolukoj sur ilin pereon, ili tordiĝu en flamoj kaj fandiĝu pro varmego je malbelaj plastobuloj. Lia mano leviĝis por signi al Koonen.

Rigardo de la leutenanto restadis sur la komandestro kaj ties levita mano. Sed la mano de Berg tamen ne faris permesan movon. Subite la manekenoj estis forviŝitaj el konscio de la kapitano.

Ĉi-momente la prudento de Berg definitive klarigis al si kazojn de la difekto. La direktila kablo estis ie parte difektita pro frotiĝo. Kelkaj kablofibroj ankoraŭ eltenis, sed la rompiĝintaj balailsimile disiĝis kaj ne retrolasis la kablون tra la gvidkusineto. De tio la elasta kontraŭstaro, kiun li ne kapablis superi. Tamen ili kun Koonen estis konstante kontrolintaj la stirsistemojn. Ne gravas. Nenio gravas, se metalo komencas laciĝi. Ilia papilio triviĝas neaudeble. Tion oni ne povas travidi,

tion oni sentas nur en tiu momento, kiam io rompiĝas. ĉe unu tiro rompiĝis ŝtalfibroj de la kablo en fleksiĝloko, kvazau ili estus vitraj, tion ne povis antaŭvidi Koonen nek li mem. ĉiuj malnovaj kabloj estis post jaroj ŝanĝendaj. Sed de kie preni novajn?

Per malmultaj gestoj Berg klarigis al Koonen la situacion. Tio ne estis malfacila, ĉar ankaŭ leutenanto mem ekkomprenis la aferon. Li kapjesis, prenis de post lukso manlampon, enŝaltis kaj komencis grimpi en empenoparton de la aviadilo, malvolvante la konduktilon post si.

Nun estis la demando en tio, ĉu Koonen sukcesos ankoraŭ ĝustatempe trovi la difektolokon, kaj ĉu tio estas alirebla dum flugado. Berg penis teni la maŝinon laeble en ekvilibro. Elrigardante tra la gratvunda vitroplasta kvadrato, li vidis ĉe la disbranciĝo de Drammensvej, kie ankaŭ en antaŭaj tempoj komenciĝis vico de unuope en ĝardenoj starantaj vilaoj de ŝipo-posedantoj, altan nigran ortedron, super kiu brilis helbluaj literoj NORSK HYDRO. Antaŭ tio distingis la okulo malofte starantajn senfoliajn arbojn, tiam sekvis krucvojo, ĉe kiu staris la hela vitra kubo de nova granda gazetkiosko. Berg pensis, ke ekde certa tempo tie malsupre ĉiujn sattedis mallumigo kaj oni neglektas la ordonon.

Sur la vojkruciĝo turniĝis al Drammensvej kun plenlumoj vetureganta pasaĝiraŭto, kun la direkto al la reĝa palaco. Berg pensis kun silenta kondamno, ke ankaŭ noktaj komand-oficiroj veturas kun lumoj! Se milito daŭras longe, neglektiĝas la ordo. Malfeliĉe, ĉiam estas en la supera ĉefkomandejo generaloj tro maljunaj kaj ne kapablaj decidi. Militoj de kapitanoj kaj majoroj ne estus tiom longedauraj.

Tiam tiu bildo pasis. Sub la ventro de la turmentite muĝanta LQ86 preterglitis ĉebordaj mallumaj fervojbranĉoj, post tio ŝipmastoj kaj jam venis ankaŭ trankvila akvosupraĵo. Interese, ĉu post la urbodomo ankoraŭ staras ĉe kajo sur sia praa loko la lerno-velŝipo "ĉristian Radiĉ" kun sia pompa rigilaro, la pruo pendanta super akvo? Farante malrapidan arkon super la fjordo de Oslo la aviadilo preterpasis la Linnoy insulon. Berg denove rigardis malsupren. En ĉi tiu markolo printempe de la kvardeka norvegoj subakvigis "Bliiĉer'on". Inter aviadistoj oni iam parolis, ke okaze de trankvila akvo kaj serena vetero la ŝipo el aero estas eĉ videbla.

Pli longe li ne povis pensi pri tiuj malgravaj aferoj. ĉio dependis de la rapideco kaj lerteco de Koonen. Ili perdis tiom da alteco, ke en iu sekvonta rondo la aviadilo povos impeti en la arbaron sur la montodeklivo. ĉu ankoraŭ redukti la radiuson por tion eviti? Berg sciis tre bone, ke li ne povas ĝiradi ĉirkau sia planeo-pinto. Krome certe oni jam rimarkis de malsupre la aviadilon, ĉar ties motorbruo ne foriĝis dum longa tempo el audregiono de la urbo. Do nun atendu baldauajn malagrabraĵojn ankaŭ de sur la tero.

Fine Berg sentis ektiriĝojn de la stirilo. Ie en la empeno Koonen atingis la kablون, certe li penis ĝin liberigi. Berg ne malhelpis la stirilon. Anstataŭ tio li strebis el sia tuta forto labori per aleronoj, por iom ajn malpliigi la kliniĝon.

En ĉi tiu giro LQ86 ne plu atingis la domegon kun bluaj literoj. ĝi preterveturis la reĝan palacon super la malantaua rando de la parko, laŭlonge de la malplena kaj nelumigita Nobel-strato, sur kies angulo ĉe Drammensvej staris nokte soleca kaj forlasita Nobel-instituto, ĝi transsaltis la Okcidentan stacidomon de Oslo kaj sur sakvojoj senmove starantajn vagon-vicojn, trenante sin super havenbasenojn. La zigomoj de Berg antaŭen penetris sub la barbostopla vizaĝhauto. Li atendis

frakasigan frapon. Ne plu estis certe, ĉu la aviadilo kapablas sin treni trans la fortikaĵo Akerŝus au enturnante de super la fjordo impetas en la bordon.

Muskoloj de Berg estis streĉitaj. Tio estis senvola reago, li ne kapablis sin malstreĉi.

Sekvintan momenton la rapida spasma de la stirilo subite cedis. La stirilo saltis dekstren kaj pro pligrandiĝinta tirforto de la maldekstra motoro kliniĝis dekstren la tuta aviadilo. La motoro ekgraulis pro malstreĉiĝo, eĉ venkoplene.

Samtempe Berg aldonis turnojn ankau al la dekstra motoro. LQ86 ekvilibriĝis kaj direktiĝis, prenante decideme altecon super de la fjordo de Oslo kun arko okcidenten.

Sur iu al Oslo proksima aerodromo deĵorantaj pilotoj rapidis ĉi-momente al siaj ĉasaviadiloj. Nekonata, ignoranta radio-signalojn aviadilo vekis intereson de la regiona aerdefenda stabo. Baldau sekvis eĉ alarmo. Sed komando por elflugo prokrastiĝis, ĉar deĵorestro volis eviti malagrablan situacion, provante por certeco antau tio ancorau kontaktiĝi kun aliancanaj staboj: povis ja okazi, ke temas simple pri iukauze dekursiĝinta kaj pro tio senaverta transportaviadilo. Fornebu respondis al pridemandoj, ke ilia aerhaveno estas jam longe fermita kaj en tia horo ili atendas neniun surteriĝonton.

Ĝis kiam kolektiĝis informoj, ne agnoskantaj propra la giranton super la urbo, LQ86 jam sukcese superis la Norvegan bordolinion. La deĵorgrupo fine enaeriĝis, sed jam registris sekvadostacioj eliĝon de la nekonata aeroplano de super la teritoriaj akvoj. La ĉasaviadiloj estis revokitaj.

Ree oni malbenis en staboj arogantajn posedantojn de privataj aviadiloj, okupantaj sin pri aerhuliganeco. Ĝis kiam oni ne subigos ilin al ordo, akcidentoj estas neeviteblaj.

Koonen grimpis lace al sia loko kaj zorge formetis la manlampon. Tiam li turnis la pro streĉiĝo sensangan vizaĝon al Berg kaj gestis ion per la fingroj. Post momento la enhavo atingis konscion de la piloto: la kablo eltenas nur per kvar fibroj.

Necesis flugi rekte kaj nur rekte, evitante pli grandajn ŝarĝojn al la direktiloj. Por iom-post-ioma direktoŝanĝo oni devis plej unue ludi per aleronoj — iliaj kabloj ŝajnis komence ancorau eltenaj. Per direkterono oni rajtis kunhelpi nur leĝere kaj flue. Nur tiukondiĉe ili havis ŝancojn reveni en la bazon. Se tiuj lastaj kvar kablofibroj rompiĝos, LQ86 falos kun flirtanta direkterono en maron.

Tiu flugo estis inkuba. Danĝero staras super vi, sed nek mano nek piedo estas moveblaj, mankas forto por eskapi, ancorau malpli por kontraustari.

Fine ili alvenis super la insulon. Post la surteriĝo Berg havis la senton, kvazau li portus la lastajn centojn da kilometroj la aviadilon sur siaj ŝultroj, la koltendenoj estis tute rigidaj kaj eĉ plej eta kapturono kaŭzis inferan doloron.

Tutan monaton post la okazintaĵo ili kun Koonen plektis en la laborejo novajn kablojn.

En la stokejo eĉ peceto ne postrestis. De aerkirliĝoj kaŭzitaj skuoj erodis dum jaroj la kablojn ĝis lasta stumpeto, ili disfibriĝis kaj ŝiriĝis je pecoj. La ŝtalo ne eltenis pli longe.

Tiam Koonen elportis ĝis nun netuŝitajn kablobobenojn por kamptelefono, iukauze tro multe ekipita sur la insulo. Estas eble, ke la intendanta stokejo troplenis de ĝi? Sed eble iam havis iu intencon haki en ĉi tiujn rokojn multe pli grandan komandocentron. La stiristo preparis spritan ilon por

liberigi la telefonkablajn lineojn de izolado: volvante sur tamburon oni tiris la kablajn tra trueto en ŝtalplato, sur kies malantaŭa flanko lutfiksitaj tranĉklingoj apartigis la nigrajn gumtegmentojn, erete forfalantan.

Post ricevo de la kablolineo oni devis la maldikajn ŝtaldratojn kelkope kunplekti. Tion oni povis fari nur duope per granda man-drilo. Berg kaj Koonen laboradis persiste, ĉar alia eliro mankis. La unuan fojon LQ86 pro teknikaj kaŭzoj ne enaerigis du sinsekvajn ĵaudojn. La trian semajnon kovris la insulon kaj ties ĉirkaŭaĵon densa nebulo, nebliganta la starton, do Berg estis senskrupula.

Iom post iom oni anstataŭigis malnovajn kablojn per novaj en la tuta direktad sistemo. Vere, la kablofibro estis konsiderinde pli dika kaj memfaritaj kabloj pro tio malpli fleksema. Eksidante sur la pilotsidejono kaj provante la direktilojn, Berg tuj sentis, ke la direktado fariĝis multe pli rigida, por atingi pli grandajn stirdeklivojn li devis uzi la tutan forton. Sed oni ne povis riski ankoraŭ unu kablrompiĝon en aero. Jam nun Berg konsideris ilian saviĝon super Oslo plene kiel bonŝancon.

Koonen laboradis kun senvorta fanatikeco. Liaj manoj estis vundokovritaj pro dratotirado, la fingropintoj pikvunditaj de la fibroj. En ne pli bona stato estis ankaŭ Berg mem, kvankam la stiristo lin indulgis kaj penis pli malfacilan laboron mem fari. En tiu tempo sentaŭgigis ankaŭ la elektrostacio. En la motoro rompiĝis iu detalo, sed ili ne havis tempon eĉ por ekserĉi la paneon. Kiam tra la fenestro de la subtera laborejo ne plu falis sufiĉe da lumo, ili ekbruligis karbidlampon, daurigante la dratvolvadon kaj kabloplektadon.

Fine estis LQ86 denove startopreta.

Berg skrupule kontrolis en la ŝirmejo ĉiujn pedalojn kaj stangojn. Li komprenis, ke devas nun denove kutimiĝi al la aviadilo en aero, tio estis subite fremda maŝino, per kiu la flugadon li devas ankoraŭ lerni. Sed li klare sciis, ke fine ili denove povos enaerigi. Tion li fidis la laboron de Koonen, kiu lutkunigis la kablojunojn kaj nitfiksis ilin en hermetikilojn.

Malfruan printempan ĵaŭdon ekgraulis la ripozintaj motoroj super la insulo, dum monato kutiminta al silento. LQ86 denove ekkuris laŭ la startvojo.

Kiam ili ĉi-foje atingis la kontinenton, malsupre ĉio fandiĝis je unu koloro — arbaroj estis nigre bluaj, akvejoj bluite-grizaj. Tra nebulvualo rebriletis flavnuancaj lumetoj, sporade ili pigre ariĝis. Iu stranga pozicia milito formiĝis en Eŭropo, kie kontraŭaj partioj ne timis montri lumigitajn objektojn kaj el aero ne videblis eksplodoj nek incendioj. Malsupre ŝajnis ĉio strange trankvila kaj senŝanĝa.

Iufoje tamen post longa tempo trafinte en la spacon de Rejno, estis Berg vidinta grandan, kvazau spirantan brilon. Li faris tiudirekten turnon por ekvidi la incendion, ĉar tie ŝajnis flameganta almenaŭ duonurbo. Sed alproksimiĝante li vidis sian eraron. Temis pri flamoj de giganta metalurgia uzino, sur tersupraĵo ardis koaksbaterioj kaj fandformoj. En kies manoj povus esti nun tiu regiono? La milita potencialo estas ĉi tie enorma. Berg giris por ĉiu okazo iom da tempo atende en la spaco de Rejno, sed ankaŭ en tiu ĉi grava industria regiono li ne sukcesis ĝisatendi invitsignalon laŭ la ĉefstaba ondo. Tio kaŭzis lian kapskuadon. Maljunaj generaloj en staboj dume ankoraŭ plimaljuniĝis, kaj neniu el ili libervole emeritiĝos...

Nun Berg sentis sin iel neordinare. Li decidis, ke ties kaŭzo estas nekutima rigideco de la direktiloj. Sporade en la kaptelefonoj estis audebla kvazau susuro. Tio povis esti ankaŭ iluzio, kaŭzita de la

maifacilaĵoj pri pilotado. Dum jaroj la kapitano havis jam tiom multajn seniluziigojn, ke liaj sensoj fariĝis sporade tute stuporaj.

La motoroj de LQ86 apenau laboris. Peĉmalpuraj hejtaĵ-duzoj ne aldonis fa kalkulitan kvanfon, en aerfiltritaj efementoj etaj, de aerhumido kazitaj, per okulo preskau nevideblaj rusteretoj pli kaj pli obstrukcis kribiltruetojn. La klapoj, tornitaj kaj poluritaj en la subtera laborejo por anstatauigi la trabrultajn, estis faritaj el iom alia materialo, ilia dilatkoeficiento diferencis de la originalaj kaj ili jam ne fermiĝis kun absoluta precizeco. Premoŝtupo en la cilindroj malaltiĝis. Precipe tio estis sentebla, kiam oni prenis alton kun plenverŝitaj hejtaĵujoj. Berg perceptis tion kvazau estus la ŝargo de trafluigitaj jaroj subite falinta sur la aviadilan nukon, la maŝino fariĝis kadukeca kaj nekapabla.

Ili bonege prizorgis kaj renovigis la motorojn, ili faris ĉion disponeblan de homo kaj aviadisto. La aviadiloj el la serio de LQ86, ankaŭ tiuj, kiuj savis sin de kraŝo en la militotumulto, estis en la tuta mondo jam delonge irintaj al fatrasejoj kaj fand-fornoj. Sed la ilia — spite la senindulgan tempon — flugadis ankoraŭ plu. Sed ie estis la limo, kiun transpaŝi oni ankaŭ al ili ne donis.

Berg perceptis proksimecon de tiu limo.

Nur antaŭhierau tio okazis. Koonen leviĝis meznokte kaj iris en necesejon. Berg same tiam eldormiĝis. Por tio mankis kauzo, la stiristo ne bruis per pordo nek puŝiĝis kun ŝirmeja meblo. Evidente estis la ĉiama ĉeesto de alia homo tiel akordiginta iujn cerbocentrojn, ke deĵorpunkto de certa biologia radiado automate registris ŝanĝiĝon de laŭkutima stato, kiam la alia foriris el la ejo.

En daŭro de kelka tempo Koonen ne revenis.

Subite estis Berg tutkorpe timoŝvita. Li ne sciis pro kio, sed subite li perceptis kun neeltenebla akreco plenan solecon. Estis tia sento, kvazau oni premus lin kun la tuta nuda korpo kontraŭ la ŝtonan supraĵon de la insulo. Inter la dum jarmiloj malvarmiĝinta roko kaj la eta varmeta bulo de lia korpo mankis iu defenda aŭ disiga ekrano. Vivovarmo el lia korpo fluis senĉese en la ŝtonon, solviĝis en ties arka frido kaj kapablis altigi la temperaturon de la roko eble je milionono da grado, sed rekompence li mem fariĝis ĉiam pli malvarma, lia korpa temperaturo ĉiam pli proksimiĝis al tio de la griza ŝtono.

Sen pli longa pensado Berg saltis de sia dormobreto kaj sekvis la leutenanton. Ĉio estis silenta.

Kiam li proksimiĝis al la tualetejo en la malluma ejo, audiĝis de tie batofrapo de peza korpo kontraŭ la tabula pordo. Dum jaroj en mallumo akriĝinta distancosento helpis al Berg, ne vidante klinkon, tuj tirmalfermi la pordon. Li puŝiĝis al Koonen. La leutenaato estis pendiginta sin per longa militista ŝalo al interna lamphoko super la pordo.

Berg agis senprokraste. Kaptinta Koonen en la sinon, Berg levis la leutenanton, kies piedfingroj pro distiriĝo de la ŝalo jam tuŝis la plankon, kaj liberigis lian kolon el la maŝo. Koonen murmuris ion. Skuiĝante pro koleratako Berg donis al li du fortajn orekfrapojn. Tio helpis. Koonen poiome surpiediĝis kaj humile ebligis reirigi sin en la ŝirmejon.

Sidiginte la aliulon sur litrandon, Berg enverŝis perforte al li ankaŭ nun jam elproviditan kuracildozon — duonkruĉon da alkoholo. Koonen singultis kaj tusegis, parto de la fajroakvo trafis en la trakeon. Berg ne forlasis lin pli frue ol la leutenanto sinkis en la liton kaj turniĝadis tie, veante en maltrankvila dormo. Tiam la kapitano ŝovis sin sub rigide raspan militistan, antaŭ nelonge el la stokejo prenitajn kovrilon, sed ne plu povis endormiĝi ĝis la mateno.

ĉe tio ŝokis la kapitanon pleje unu atentitaĵo. Kiam li, kuŝiĝante en la liton, per la mano viŝis hazarde la vizaĝon, la polmo fariĝis tute malseka. El la okuloj estis fluintaj larmoj sen lia propra scio.

Kion li opiniu post tio pri siaj feraj nervoj?

Matene la eksteriĝo de Koonen estis kvazau post granda drinkado. La okulsubaĵoj en lia flaviĝinta vizaĝo estis inertaj kaj nigrebluaj, la manoj tremis, la okuloj mem estis malklaraj. Li kaŝis la rigardon de antaŭ Berg. Dum la matenmanĝo ambau silentis. Tiam ili iris ruli benzinbarelojn. La staplo de plenaj bariloj estis jam tiom malalta, ke ne necesis speciala antaugardemo — apenau povis ĉi tie iu barelo ankoraŭ ekruliĝi.

Ili laboris pli verve ol ordinare. Berg aldonis rapidecon kaj Koonen ne rajtis postresti, li ne havis post kies dorso sin kaŝi. Sed liaj piedoj kvazau tremis kaj la korpo ŝvitegis.

ĉe la tagmanĝotablo Koonen provis fine ekparoli.

"Pardonu, komandestro..." li diris gapante en angulon.

Berg tusetis seke. Koonen levis sian rigardon al la kapitano, kaj se li ankau havis kelkajn vortojn rezervitajn por sinpravigo, tiuj mortis senutile. La rigardo de Berg estis kompleta malpermeso, ĝi komandis senkomplete: silentu!

Refoje perceptis Koonen, ke li estas kreita por subiĝo.

Ekde tiam Berg ne donis eblecon por malstreĉiĝo al unu nek al alia. Li trovis tiom da farenda ĉe la aviadilo, kiel neniam pli frue. Fine, kiam ĉio estis preta por elflugo, li ordonis, ke Koonen forŝovu de la bordo per hokstango laduojn, de jaro al jaro ĵetitajn de ili en la maron apud la ŝirmejo.

Dume estis la laduja amaso sur la marfundo kreskinta tro alta kaj la plej freŝaj brilis surpinte sub apenau futmaldika akvotavolo. Ili povis esti el aero videblaj al neinvitita gasto, se tiuj ankoraŭ trafos ĉi tien. La malsupraj laduoj estis pli profunde kaj kovritaj per bruna rustotavolo, ili ne kaŭzis malbonon. Kvankam ŝtormoj la amason kelkfoje disigis, ĝi denove kreskis per ĉiutaga konsekvenco. Ju pli ondoj kaj la mara glacio larĝigis la ladpiramidan bazon, des malpli kapablis frakasi ŝtormo kaj la amaso kreskis denove. Eble necesus rifuzi la kutimon ĵetadi rubon en la maron ĉiam samloke. Berg decidis restigi tiun ideon por estonto.

Nun ili estis en aero. Koonen klinbalancis sin super la mapujo, la motoroj bruadis maldelikate. Ili sentis kiel ordinare komence malfacilaĵojn. Ne timu, antaŭ mateno, kiam plejparto de la uja kapacito forbrulis, la motoroj sentos sin pli facile.

Ĉirkauita de la unutona bruego sidadis Berg sur sia pilota loko, kiel dum miloj da horoj antaŭ tio. Sur neniŭ alia seĝo li sentis sin tiom hejmece. La kurslinio sur la mapo de Koonen malrapide plurampis. Ĝi kruciĝis kun multaj aliaj kursoj duone forviŝiĝintaj kaj intence viŝitaj. Mapoj postrestis tute malmultaj, plejparto jam delonge triviĝis je pecoj lau formato de la mapujo. Komence Koonen diferencigis kursojn ĉiufoje lau krajonkoloro, sed la koloroj baldau ne sufiĉis. Nun li strekas aermilde, por poste ilin forviŝi sur la ŝirmeja tablo. Ankau la rondiĝinta viŝgumo emas surkreskigi duran glatan kruston, antaŭ uzado oni devas froti ĝin ioman tempon kontraŭ raspa malsupra flanko de la tabloplato, ĝis kiam ĝi komencos viŝi.

Berg sentis aermankon. La altometro montris 3300, tio ne devus esti sentebla, konsiderante lian alkutimiĝon. Au eble la sano elĉerpiĝos, ankaŭ la fortorezervo de lia motoro estas. finiĝonta?

Esploru li rigardadis al Koonen. La leutenanto sidis klinite kiel ordinare, ne estis komprenebla, ĉu ankaŭ lin turmentas aermanko. Berg ne volis demandi. La nervoj de Koonen jam sen tio estas en aĉa stato, eble li ekimagos...

Li ŝtelrigardetis kun malfido la altometron. Iam ĝi jam ludis al ili artifikon. Sed ne, se ili ankaŭ leviĝus hazarde pli alten — kio tamen estus neimagebla — la pli malgranda aerdenseco tuj estus sentebla ĉe la motoroj. Ju pli aĝaj ili triviĝis, des pli sentemaj ili fariĝis rilate oksigenmankon. Milmetra altodiferenco estus per orelo tuj audebla. Nun la motoroj funkciis kun ĝusta trimila tono.

Berg enpensigis al si, ke aermanko estas nur imago. Malgrau tio la kapo emis fariĝi iel strange leĝera kaj antaŭ la okuloj naĝis ĉiam de malsupre supren iuj makuletoj, kvazau aer-bobeloj. Kelkfoje li energie palpebrumis, por liberiĝi de la ĝena kvazaurubo. La korpo apenau perceptis la pilotan sidlokon, manoj kaj piedoj serĉis la stangetojn, kvazau de post plum-kuseno. Berg penis auskulti sian koron. Neniam pli frue li tion faris, la enviinde forta organismo neniam perceptis sian forto-fonton — nun subite ekŝajnis al li kun aperanta timego, ke la koro bategas ĉiam pli malhelpe en la brustokorbo, kiel ankaŭ trostreĉas la aviadilaj motoroj en siaj gondoloj.

Sed vibrado kaj bruo de la aviadilo tute sufokis la korbatadon, eĉ la pulso frapadis samritme kun la motoroj, kaj Berg pensis kun interna subrideto, ke en aerarmeo ne hazarde ekzistas aviomeĥanikistoj, sed mankas aviokuracistoj. En aero ankaŭ kuracisto povas auskulti nur la aviadilon.

Sidigante sin komforte sur la pilota loko, Berg strebis akiri ordinaran, kutiman sinsenton. Li spiris profunde kaj movis iom la manojn kaj la piedojn. La aviadilo ja reagis, sed bona sinsento ne revenis. Tute kontraŭe, la kuriozeco de la farto pliprofondiĝis. En la kaptelefono intermitis susuroj kaj sibloj, la radioricevilo, kvazau vekiĝinte el longa vintrodormo, preparis sin por heroldi la mesaĝon. La sento de aermanko ne retroiris, malgrau ĉiuj entreprenitaj ekzercoj.

Berg fariĝis maltrankvila kaj komencis sin movetadi. La premateco sinkis sur lin kvazau heleflava, sen ajna fenestro kelkcent metrojn dika kovrilo de plennubo, post kio nenio estas videbla. Ĉu tio estas nun komenco de la fino? Ĉu vere li plentriviĝis, antaŭ ol kapablis ĝisatendi tiun plej gravan momenton, kiun atendi oni lin restigis? Post malbonhumoro de la kapitano fulmadis ankoraŭ foraj desperofulmoj, sed ankaŭ ili alproksimiĝis rapide kvazau fulmotondra fronto.

Li mordis la lipon kaj vokis ĉiujn siajn sensojn al vikleco. Saviĝo ŝajnis en tio, se li povus deskui la katenantan malviklecon. Berg batalis sur la pilotloko kun si mem, sed apude sidanta Koonen nenion sciis pri tio.

Kaj tiam ĝi okazis. Tra la plifortiĝanta muĝado en la oreklapoj Berg audis malfortan invitsignalon. Li streĉis la audosenton kaj per iom rigida puŝo kunliterumis:

"LQ86..."

"LQ86..."

Sekvis koordinatoj. Berg sciis, ke la ordono estos certe ripetata, kaj li ne eraris. Tra la ĉiam plilautiĝanta muĝado kaj signalojn sufokantaj atmosferaj krakadoj ree ripetiĝis la invit-signaloj, tiam la koordinatoj. Eta paŭzo kaj ĉio komenciĝis denove.

Berg prenis la ĉeflanke pendantan mapujon, surgenuigis ĝin, malfermis, trovis en la ingo kraĵon kaj skribis sur la supra forte flaviĝinta folio la ĵusauditajn koordinatojn, elŝiris la folion kaj etendis al Koonen.

La leutenanto boris lin per konsternita rigardo. Berg kapjesis aserte, en tin ĉi konciza movo estis io venkoplena. Li kapablis ĝisatendi sian horon.

La stiristo ekokupiĝis pri kursmetado.

Tiuj koordinatoj estis por Berg multparolaj. Li konis tiun urbon. Au ĉu la homo ne scias la urbon, kie li naskiĝis kaj pasigis sian infanecon? Tuj kiam la konscienco de la kapitano atingis la celkoordinatojn, li sciis precize, kien li devas ĵeti la bombon. Nur tien kaj ne aliloken!

La domo de Robinson kun verdaj ŝutroj...

Tiu duetaĝa ligna domo kun mansardo sub la malhelruĝa lada tegmento, kie estis tiel pure kolorigitaj, senmakule blankaj tabulplafonoj kaj pordoj kun nigraj streĉisortaj ansoj. Kie plafonanguloj de la mansardoj estis oblikve tranĉitaj kiel ĉe ĉerkokovrilo. Kaj post kies mirage blankaj pordoj neniam troviĝis dancanta en sunradioj eĉ unu polvo.

Tiu domo estis terure simetria. Tie, kie pro konstruaj kauzoj ne povis ekzisti fenestroj, sed tion postulis simetrio, tamen estis fiksitaj blankaj ŝprosoj sur la tabula tegaĵo, kaj iliaj interfacoj nigre kolorigitaj, simile al vitroj respegulantaj noktan mallumon. La domo mem estis ĉiam bruna, ankoraŭ pli frue ol la pasintjara farbotavolo malheliĝis kaj komencis pecetiĝi, oni surmetis novan tavolon miksitajn el or-okra pigmento. Devis esti tiel, ĉar la eterne verdaj fenestroŝutroj de la malsupraj etaĝoj harmoniis bone ĝuste kun bruna kolortono. En la domo de Robinson oni ĉiam uzis nur bone harmoniajn kolorojn, kiuj estis bone konataj jam ekde praaj tempoj.

En tiu domo oni konsideris neglekton de moro kiel plej granda peko. Estis ja simple neeble fari ion tiel, kiel oni ne faris pli frue. Iam, foreste de la gepatroj, la sesjara malgranda Berg prenis sian skatolon de akvareloj kaj pentre plenigis la infan-ĉambrajn fenestrojn per etaj rondkapaj flugpigmeoj. Neatendite oni ilin ne forlavis. Oni eĉ malpermesis al li purigi la fenestrojn, kvankam li, tremegante pro ekscito, atendis hejmenvenon de la duonpatrino, opiniante, ke la unua puno estos serioza fenestrolavado. Li eĉ jam frue kuspe faldis siajn ĉemizmanikojn. Anstataŭ tio la flugpigmeoj beligis dum du semajnoj la infanĉambrajn fenestrojn. Ĉiutage, eksklude la manĝotempoj, devis la knabo sidadi en la ĉambro kaj spekti sian faraĵon. Lau la neŝancelebla konvinko de la duonpatrino tio havas pli bonan edukatan influon ol kiu ajn kruda korpa punmetodo.

En la ĝardeno, apartenanta al la bruna domo, estis skrupule preciza cirkloforma laubo kaj rektaj florbedoj kun blanke kalkitaj borderŝtonoj. Sur platvojoj inter la bedoj oni ne rajtis skuti, ĉar tio produktis bruon kaj povis difekt la platojn. Kun skutilo oni devis forlasi la kortan ĝardenon, iri lau la strato ien pli foren, kie komenciĝis fremdaj trotuaroj. Tion kompreneble ĉi-okaze, se oni rajtis malŝpari la tempon por tia malserioza agado kaj ne havis pli gravajn familiajn devojn.

En la infanĉarnbro oni rajtis esti nur en pantofloj kaj pli viglaj ludoj estis permesataj nur dimanĉe kaj post negoĉtempo. Sub la infanĉambro lokiĝis mercerejo de fraulino Jonson, kaj ties klientoj kurbigus sian buŝon, audante de supre klakadon, al ili tio ne plaĉus. Sed ankau dirnanĉe oni ne rajtis sidadi, klam gepatroj tion vidis, sur la sunvarmigita ŝtupo antau la per lado tegita verda vendejopordo, por gapi preterveturantojn. Sed tio estis altira, precipe, kiam estas kunprenita eta notlibreto kun knaretantaj vakstolaj kovriloj kaj brile flava leĝerkura kemia kraĵono, por surpaperigi numerojn de preterveturantaj autoj. Por ĉiu literkombinaĵo estis en la notlibreto aparta paĝo. Kelkfoje, kiam la trafiko estis pli vigla, necesis granda koncentriĝo, por ke kelkaj ne restu preterlasitaj. Tion oni ne rajtis, tio estis plena tabuo, tiam oni devis la ludon denove komenci.

Ĝis la unua lerneja autuno multaj malgrandaj paĝoj en la vakstole kovrita notlibreto estis tute plenaj je numeroj.

La domo de Robinson restis daure senŝanĝa. Lernante en aviada lernejo, la plej malfacila devo de Berg estis, se li dum somera lernopauzo devis hejmenveturi. Sed tio estis neevitebla, mankis alia loko kien iri. Pro tio li plenumis tiun devon — ĝis la granda kverelo, rompinta liajn ligojn kun la hejmo.

Eĉ flugante trans la urbon Berg sentis ĉiufoje, kiel la domo kun nokte nigraj kvadratoj lin gapadas. Tiu sento malhelpis la kursanon, la plej grandajn erarojn de pilotado dum la tuta lernotempo Berg faris en la aerspaco de sia hejmurbo.

Nun indikis la pinto de LQ86 intence tiudirekten. Ĝis nun Berg estis ĉiam evitinta tiun kurson, nun venis kune kun la invitsignalo ordono — pro tio li subite sentis grandan faciliĝon. Ne plu devis li auskulti sin mem kaj la motorojn, al li estis donita libereco post plenumo de la lasta ordono senti ankau lacecon. La koordinatoj mem bone esprimis, la decido estis farita, ne estas lia afero pridiskuti, ĉu tio estas justa au ne. Li plenumos ankau tiun ordonon, samkiel li plenumis ĉiujn ĝis nun al li donitajn ordonojn.

Atinginte la urban aerspacon, Berg faris firman plenrondon. La aviadilo komence iom malobeis, sed tiun kontraustaron superis la piloto per malgranda streĉo. Li ne bezonis tre atente sekvi surterajn signojn, ankau blindokule flugante li ĉi tie ne erarus. Jam aperis antau la aviadila pinto kiel aro da lumpunktetoj la celo. Ankau ĉi tie oni jam neglektis la preskribojn de mallumigado.

Ĉiu-momente la celo alproksimiĝis. Komenciĝis antaurboj, tiam plidensiĝis la lumetoj. Flaveta tapiŝo kun unuopaj koloraj fajreroj kontrauglitis. Fine apartiĝis el la stratimplikaĵo klare longa rekta aleo, de ĝi dekstren turniĝas baldau Malgranda strato — kaj en la kruciĝopunkto de tiuj du linioj lokiĝas lia celpunkto, kies koordinatoj kvazau ankoraŭ kvikadis en la kaptelefonoj.

La alto estis tro granda por rekoni en krepusko unuopajn domojn. Tio ankau ne estis necesa. Strataj kruciĝoj estis klare legeblaj. Precize kiel sur bona, akre desegnita mapo. Berg ekvilibrigis trankvile la aviadilon kaj prenis batalkursan. Tuj kaptos Koonen en la bombocelilon tiun lokon, kiun Berg signis sur lia mapo per kruceto. Kiam alvenis la ĝusta momento, li fort-amane premos la liberigilon.

La aviadilo estis kvazau ekstaranta super la tero. Neniu ŝanceliĝo nek nestabileco en la voĉo de la motoroj.

Nun levis Koonen lante, mezurimove la dekstran manon kaj metis la polekson kun disfranĝiginta pinto sur ruĝan butonon jam longe kovritan per nigraj fendetoj. La rigida manumo de la aviadista ganto tremis pro motorvibrado.

Berg sentis skuiĝon de la aviadilo, kiam la bombolukoj krak-malfermiĝis kontraŭ fajfanta malpleno de frosta vento. Ankoraŭ dum sekundo la saman kurson tenante, li klinis LQ86 iom al la maldekstra planeo, faris iom deklivan turnon kaj prenis reiran kurson al sia fora, preskau neatingebla insulo. Subite la sinsento estis plene ŝanĝiginta. La kapo sentiĝis mirinde malpeza, spirado fariĝis facila, li estis liberiĝinta de io prema — subite kaj definitive.

5

La domo de Robinson forbrulis en la lasta milita printempo. Tio okazis, kiam la serio de pezaj aeratakoj estis jam finiĝonta. La urbocentro estis ruinigita, duono el ĉiuj domoj forbrulinta, duono enfalinta. En ĉebulvarda domvico ankau oscedis truoj, sed ju pli malproksime de la urbocentro, des malpli oni renkontis ruinojn. La domo de Robinson, feliĉe, staris plie en la periferio kaj pro tio ĝin ne trafis la bombopluvo. Jam aperis la espero, ke ĝi postrestos.

Arboburĝonoj ŝvelis, en aero estis jam iom da printempo kaj antausento pri senevitebla fino de la milito. Tamen restis noktoj ekscitoplenaj kiel antaue, malofte iu el ili pasis senalarme.

En unu el tiuj printempaj atakonoktoj lastaj bombotapiŝaj franĝoj de peza aviadilo, restinta nevidebla en malluma alto, falis duonoblikve trans la Malgrandan straton. Unu fugas-bombo trafis enĝardenan ŝirmtranĉeon kaj enterigis tien la tutan familion de la domposedanto, alia splitigis ĉestratan domangulon de Robinson kaj frakasis ĉiujn fenestrovitrojn, krom la pentritaj per nigra farbo sur tabula tegaĵo. Longaj sekegaj splitoj de la disŝirita tegaĵo ekbruliĝis de apude brulanta domo kaj apenau kvaronhoron post la eksplodo brulegis la domo de Robinson kvazau stupobulo. Tra fenestroj de la supra etaĝo oni elĵetis rapide kelkajn vestaĵligaĵojn, anticipe por tio preparitajn, tiam la loĝantoj mem devis urĝiĝi por sin savi. La pli grandan parton de teretaĝo okupis la granda trankvila gemastra loĝejo, tie jam neniu ekzistis por savi objektojn au savi sin mem, la fenestroj staris kiel malplenaj nigraj truoj, ĝis kiam ili ekruĝis. de flamoj.

El la loĝejo de Berg saviĝis kun la nura vivo la duonpatrino. Pli multaj loĝantoj en tiu loĝejo jam ne ekzistis. La maljunan Berg, ne vidinte la filon, jam en la dua militsomero kondukis en tombon en la kapo krevinta vejno, kaj de tiu tempo loĝis la duonpatrino en la malplena loĝejo duope kun la kato. La ĉambran angulon frakasinta eksplodo ĵetis la duonpatrinon kontraŭ pordofoston, kaj tiel ŝi kuris multe pli malfrue ol la aliaj de la ŝtuparo malsupren, mem iom nekonscia pro la kontuzo, duono de la vizaĝo pro la bato blua kaj gratvundita. La kato, pro timo freneza, elsaltis tra fenestro al la strato kaj ĝi neniam revenis.

La domloĝantoj bandaĝis la sangan kapon de la duonpatrino kaj donis al ŝi malvarman akvon por trinki. Aliajn maltrankvilojn ili ne havis. Sed la travivita kontuzo kaj nervoŝoko kuŝigis la magran virinon. Matene, post la fino de la atako, necesis porti ŝin en malsanulejon, kiu estis plenplena je atak-viktimoj kun frakasitaj membroj kaj bruldifektita hauto. Tie estingiĝis la duonpatrino de Berg en plenŝtopita koridoro. De la fendita lipo komenciĝinta serioza infekto forpasigis ŝin post kvar febrotagoj. Falontaj pro elĉerpiĝo, sen kuraciloj restintaj kuracistoj kapablis batali nur por malmultaj vivoj. Pri ĉio ĉi kapitano Berg sciis nenion.

Vere, juna Helene el la kortista loĝejo, situanta trans la koridoro, devkonscie skribis al li pri tio. Semajnon post tiuj okazaĵoj en angulo de provizora barako ŝi kun doloranta koro penis surpaperigi skuantajn detalojn de la terura nokto kaj sekvintaj tagoj. Sur la leterfolio cindriĝis ankoraŭ foje la domo de Robinson kaj forpasis la duonpatrino. Eĉ la numero de ŝia tomboparcelo en la urba tombejo Helene zorge skribis: numero 181746. Tio estis same fidine preciza, kiel ankau la militpoŝta numero de kapitano Berg, skribita sur la koverto. Sed ĝis kiam la kaligrafita koverto de Helene trans la amase plenaj censurejaj tabloj atingis fine distribuan centron, la militpoŝto de kapitano Berg jam trafis en tiun liston, kien oni ne plu liveris poŝtsendaĵojn.

La miiito estis jam preskau finota kaj la celkonforme disvolvita militpoŝta reto disfalis tago post tago ĉiam pli je apartaj punktoj, per nenio unuigitaj inter si.

Kvin jarojn post la fino de la milito oni konstruis sur malplena senmastra parcelo, sur la angulo de Malgranda strato kaj aleo, novan domon. ĝi estis rapide staplita el ruinobrikoj nebela konstruaĵo sub nigra lada tegmento, kiun oni penis defendi kontraŭ rusto per brunruĝa dika farbokrusto. En kvar etaĝoj estis sume trioble pli da loĝejoj ol en la iama domo de Robinson. Sed la pordoj ne plu estis senmakule blankaj kaj nigraj klinkansoj ne staris kvazau vicigite en unu linio plenstreĉitaj. Ankau la ĝardeno malmulte similis la antaŭan. Ber-arbustoj sovaĝiĝis, la siringlaubo miskreskadis kaj la novaj loĝantoj komencis nokte porti cindron inter arbustojn. Pri la surkortaj laveja kaj remiza konstruaĵoj zorgis neniu, baldau ties pordoj-fenestroj fariĝis duonfalintaj kaj pluvo enfalis tra senvitraj truoj.

Al tio oni ne turnis atenton. En la mondo estis definitive rompita vertebro de iuj malnovaj reguloj kaj devoj, ĉiam malpli oni klopodis pri io krom bezonoj de la nuna tempo. La urbo, iom post iom resaniĝanta el militodetruo, bezonis loĝejojn, nekalkuleble multajn loĝejojn. Estis ridinde pridamaĝi iaman ordon au antaŭmilitan trankvilan komforton.

El la antaŭaj loĝantoj de la stratangulo la kortista filino Helene estis la sola, ekloĝanta en la nova domo. Per grandegaj malfacilaĵoj ŝi sukcesis post longaj altrudiĝoj kaj iradoj ricevi ĉi tie loĝejon. La nova hejmo de Helene konsistis el du mallumetaj ĉambroj en teretaĝo, estis malfacile kompari ilin kun la kortista loĝejo en la domo de Robinson, estinta luma kaj suna. Eĉ tiujn ĉambretojn Helene sukcesis ricevi nur pro tio, ke multaj timis teretaĝon. En postmilitaj mizeraj kaj timoplenaj tempoj grave disvastiĝis enloĝejoj raboj kaj ŝteloj.

Neniu komprenis, kio katenis Helenen al la iama loĝloko. Neniu alia homo el la iama domo de Robinson restrebis ĉi tien. Povas esti, ke la antaŭaj loĝantoj timis rememoron de la incendio kaj en la defendejo pereintaj gemastroj, ĉiukaze ili disflugis definitive, kvazau disbatitaj de eksplodondo de la teruro-nokto.

Neniu povis antaŭenti, ke Helenen alligis ĉi tien la atendo. La sola viro de ŝia vivo estis Berg.

Ili kreskis apud unu la alia, sed apenau havis kontaktojn en la infaneco. Barrieroj en la domo de Robinson estis ja nevideblaj, sed des pli altaj. Berg'oj apartenis al la estiminda kasto de plenrajtaj luantoj. Helene estis filino de la kortisto, por kiu la domo komenciĝis kaj finiĝis per devoj. Ili ja ne estis tre multaj, sed ili estis nekontestebaj. Precipe unu.

En someroj staris en la ĝardeno sur zorge pritondita razen-placo por la gemastroj kaj luantaro ĝardenseĝoj. Kelkfoje ili estis uzataj, kiam en la ĝardeno kolektiĝis senbrua, dignaj societoj. Ĉiam

skrupule kolorigitaj blankaj, kun tornitaj piedoj kaj dorsapogiloj, ili ne povis malsekiĝi, ĉar pluvo faras olfarbon rompiĝema. Tuj, kiam ekpluvetis, Helene devis senprokraste porti la seĝojn en la ŝtuparejon. Krom tio ŝi devis ĉiun sabatan matenon lavi per akvo kaj broso ankau la larĝan ŝtuparon de la mercerejo.

Tio okazis en la antaulasta jaro antau la milito.

Iun posttagmezon en agosto, kiam subite komenciĝinta fulmotondro bruis jam super grandaj acersuproj kaj dikaj pluv-gutoj klakis sur varmaj ŝtonplatoj de la ĝardena vojo, venis juna Berg, tiam ĝuste abituriento, por helpi al konfuzita Helene porti la seĝojn. Helene rapidis kiom kapablis, malgrau tio sid-platoj de la lastaj ĝardenseĝoj ekfariĝis pluvpikitaj. Rimarkigon pro malfrua au malbone farita laboro oni konsideris en la domo de Robinson kiel plej severan eblan riproĉon.

La knabo prenis per ambau manoj po du dorsapogile kunmetitajn seĝojn kaj la gazonplaco estis tuj malplena. La pluvo plidensiĝis kaj de la seĝopiedoj kaj homaj paŝoj surteren premitaj herberoj, freŝigitaj de pluveroj, ekrektigis sin.

Berg helpis al Helene meti la lastajn seĝojn sub la ŝtuparo renverse sur la unuajn. Granda rapideco estis pasinta. Kiam ili agadis tie, sub la ŝtuparo en duonlumo auskultante pluvo-frapetadon, ambau hejtita de augusta varmo kaj urĝiĝo kaj iom anhelantaj, tiam okazis tio antaue neokazintaĵo. Berg rimarkis kvazau la unuan fojon jam junulinecan Helenen. Sorĉravita de varmo kaj odoro de la knabina korpo li subite kaptis Helenen kaj kisis ŝin impete rekte sur la lipojn duone malfermitajn pro konfuzo. Tiam li kuris rapidege lau la ŝtuparo supren iaj malaperis pordobruie en sia loĝejo.

Helene restis surloke. Lau la korpo disfluis stranga vibranta sento. Kun perplekseco ŝi rimarkis, ke ŝi tute ne timiĝis. Vane provis Helene inciti en si ankau indignon. Simple mankis, de kie preni tiujn sentojn. Okazis kvazau io tute lauleĝa.

Berg'on rigardadis Helene ja ankau pli frue, sed ĉiam la knabo impetis pluen, ne atentante ŝin. En la okuloj de la knabino li ŝajnis iel nobla kaj altranga, deveninta el iu kavalira mondo, ne de tie, kie iradis ĉe apudalea kinejo interpuŝiĝantaj aventuristoj au kun trivialaj ŝercoj palpaĉantaj lernejojokunuloj. La fiera sinteno de Berg, volforta mentono de lia gento, koncentriĝinta memfido, per kio la knabo efektivigis ĉiujn siajn agojn, ŝanĝis lin por Helene preskau reprezentanto de pli alta kasto. Tio estis idealo, al kiu valoris strebadi — sed ankau neatingebla kiel idealoj ĉiam,

Post la okazintaĵo sub la ŝtuparo ili dum longa tempo ne renkontiĝis. La knabo hontis pri Helene. Al Helene ja neniel konvenis serĉi la proksimecon. Kelkfoje ŝi ŝtelrigardis Berg'on de malproksime, kiel ŝi faris tion en la infaneco. Antaue en la koro de Helene kiel dolĉa doloro movis sin kompatato, kiam ŝi vidis la knabon en ĉiama soleco, au en la siringolaubo foliumanta siajn poŝtmarkalbumojn sur la purskrapita tablo, au en iu nubeca dimanĉa posttagmezo sidanta sur la ŝtuparo de la fermita mercerejo. Sidante sur la ŝtuparo Berg ĉiam kunhavis la vakstolkovrilan notlibreton, kien li notis numerojn de preretveturantaj autoj. Senco de tiu agado ne klariĝis al Helene definitive, sed tion ŝi ankau ne povis postuli de sia knabina prudento.

Ankau en sia infaneco ŝi kuraĝis proksimiĝi al Berg nur kune kun aliaj infanoj de la domo. Sed kvankam la luantoj ŝanĝiĝis, infanoj en la domo estis ĉiam malmultaj kaj malofte ili estis kune. Tion oni ne favoris. ĉar tiam ili emis bruadi, kio tute ne plaĉis al la nebrueraaj gemastroj.

Nur unu tagon antaŭ sia forveturo en la aviadan lernejon Berg ree renkontis Helenen posttagmeze en la ŝtuparejo. Per la de ekscito varmega mano li kaptis kubuton de la knabino kaj tiris ŝin en la konatan subŝtuparejon. Ili interkisis senvorte, urĝe kaj soife, ja tuj devis finiĝi la fabelo, ĉar ĝi estis tro bela por resti daŭra. Helene sentis sin senfortiĝanta, la kapo vertiĝis ĝoje kaj leĝere, ŝi flugis tute libere kaj senkorpe en serena ĉielaltaĵo super la urbo. Tiu interkizado ne rajtis finiĝi, Helene eĉ ne deziris reen sur la teron, la fabelo ne rajtis finiĝi spite al kio ajn. Tiuj karaj du manoj devis resti ĉirkaŭ ŝi, tenante ŝin dise de la tera altirforto, ĉiam tie en la serena ĉielo.

Tiam seke klaketis supre serurlango kaj iu pordo malfermiĝis, Blanka tabulo iom turniĝis, frida bloveto de la koridora pureco kontraŭfluetis, iu elpaŝis.

La knabo skuetis kvazau pro subita piko. Helene sentis, ke li certe sentis vipofrapecan doloron. Tiam Berg impete liberigis sin de Helene kaj malaperis post la ekstera pordo. Kiel li povis koni klaketon de la serurlango, tio estis ja neebla. Ĉiuj ili klakis en ĉi tiu domo kun egala akreco kaj lau la kompreno de Helene egale malbonsone. Pri bonordo de serurrisortoj respondecis la kortisto, la patro de Helene, li estis malnovmoda homo, kutimiĝinta plenumi siajn devojn precizege.

Tute konfuzite, ne kapabla movi sian manon aŭ piedon, la junulino restis malstreĉe staranta en la subŝtupara duonlumo. Ŝi estis ĵetita de sub nuboj sur la tersupraĵon, ŝi estis nun indiferenta.

Sur la ferorandaj ŝtupoj knaris rapidaj paŝoj. Iu malpeza mano glitis kun seka susuro lau la parapeto. Atinginte la eksteran pordon, la duonpatrino de Berg turnis sian kapon kaj rigardadis al Helene. Dum longa momento ŝi kvazau traboris la junulinon per sia demanda kaj postulema rigardo, kaj en Helene kreskis certa konvinko, ke la palkoloraj severaj okuloj travidas ŝin, travidas ŝian trompan solecon kaj sur ilia retino elsorĉas iu sekreta forto ĝuste nun la scenon, okazintan ĉi tie sub la ŝtuparo antaŭ unu minuto. Teruro fluis peze kiel hidrargo en ŝian inertan korpon.

La duonpatrino de Berg ne diris eĉ vorteton, birdmaniere abrupte ŝi forturnis la kapon kaj eliris rapide leĝerpaŝe. Sed Helene vidis en ŝia okulblanko bluetan rebrilon, kiu ne estis io alia ol rekta suspekto.

La duonpatrino bone harmoniis kun maljuna Berg, ŝi estis same senkompromisa kaj malnovtestamentece severa kiel la edzo. Evidente pro tiu eco neniu el la domloĝantoj interrilatis kun ili pli ol senkondiĉe necese inter najbaroj. Al Helene ŝajnis, ke tiuj du homoj konfesas iun al ŝi ne konatan severan religion.

La patro de Berg estis vivlonge fervojisto. Berg, estante ankoraŭ tute malgranda knabo, imagis fervojon kiel senfine longan tondrantan metalan bendon, lau kiu la patro iradas tien-reen kaj deĵoras inter preterpasantoj. Ke la patro certe gardadas por ordo, tio ne estis dubinda. La fera pado similis al la patro: tiel same rekta kaj neniam flankeniĝanta.

Poste tiu naiva infana imago ja malaperis, sed juna Berg neniam plene liberiĝis de la penso, ke iel la vivlonga profesio tamen donis al la patro sian vizaĝon. Kelkfoje li emis opinii, ke pensmodelo de la patro fariĝis fervoja trafikhoraro, kiun oni novigis nur du foje en jaro, komence de la somera kaj vintra suncirkloj — kaj ankau tiuokaze la al- kaj elirtempoj de ĉiuj ĉefaj trajnoj restis ĉiam senŝanĝe la samaj.

Tiel same li povis senerare antaŭdiri, kion la patro opinias pri iu aŭ alia afero kaj kiel li rilatas al kio ajn. Pruvi ion alimaniere ne estis eĉ priparolebla afero.

La patrino Berg ne memoris. El la rakontoj de la tre malofte renkontata onklino li sciis, ke la patrino eksedziniĝis, kiam li estis nur du- kaj duonjara. Fidele al siaj neŝanceblaj principoj, la maljuna Berg ne donis la filon ankau post divorco al la edzino, kiun li konsideris frivola estulo (tion ja pruvis ankau la fakto pri iniciato por divorco) kaj nekapabla por infanedukado.

Kiam la juna Berg atingis jam la lastan klason, venis la onklino, de la patro apenau tolerata, la lastan fojon en ilian domon. Elektinte momenton, kiam aliaj ne estis en audodistanco, ŝi metis sian manon sur brakon de la junulo, alrigardis kompate la knabon kaj diris kun hasta flustro:

"Tio estas bona, ke vi foriros. Ankau via patrino, forlasante ĉi tiun domon, diris: ankoraŭ unu tago en tiu ĉi en eterno ankrita fera ŝipo — kaj mi puŝos la kapon en maŝon!"

Baldau post la foriro de la patrino venis en la domon la duonpatrino, Lau konvinkoj de maljuna Berg povis infano ricevi ĝustan edukon nur en senriproĉa familio, kaj li klopodis por krei tion. Lia nova edzino estis spegubildo de li mem, duan fojon edziĝante la maljuna Berg ne eraris. La duonpatrino, kiun li ekde la komenco memoris apud si, restis al la knabo simbolo de eterne valida precizeco kaj potenco. Ĉiam magra kaj korekta, silentema, sed nerefutebla en siaj decidoj, ŝi restigis grizan kaj fridan impreson, kvazau ŝi entute ne estus el karno kaj ostoj, sed anstataŭ tio farita el iu viva metalfandaĵo.

Eklernante en aviada lernejo, Berg liberiĝis la unuan fojon de sub la duonpatrina volo. En la unua somera feriado pro devo li tamen veturis hejmen: la patro esprimis deziron vidi sian filon en militista uniformo, kiu estis en liaj okuloj unu el malmultaj indaj vestoj por serioza homo.

Kun malklaraj sentoj paŝis la kelkan tempon forestinta juna Berg tra la pordego de la hejma domo kaj pliordigis kaŝe antaŭ la pordo sian gladitan jakon de kursano, kvazau li devus aperi sekvontmomente antaŭ okuloj de severa superulo. Indiferente kiel antaŭe gardostaris plenstreĉitaj nigraj pordoklinkoj en la randoj de senvive zinkoblankaj platpordoj. Obseda enu-sento ekdoloretis en la makzelfinaĵoj. Antaŭ ol levi la manon, Berg jam audis metalan klaketon de la serurlango, kaj tio kauxis en li internan ekskuiĝon.

La nura varma rememoro, kontraŭfluanta al li el ĉi tiu domo, estis preskau vizia rememoro pri Helene, pri la eĥe ridanta kortista filino. Veninte al tio, Berg etendis la manon kaj per decido-plena movo subpremis la klinkon.

Eble estus pli bone, se li tiufoje sub iu pretekste ne estus veturinta por feriad. Kvankam — tiuokaze restus nespertita tiu nura efemera momento kun Helene. Eble la plej hela momento en lia vivo. Tiel unu devis absolvi alian.

Helene estis ricevinta permeson de la gemastroj somerumi em la supra etaĝo de la surkorta domo.

Tio estis granda duetaĝa domo el tegtabuloj, kiuj estis najlitaj al ligna skeleto kaj kontraŭ putrado riprenikita per flavet-kolora verniso. La konstruaĵo ampleksis en sia teretaĝo hejtaĉelojn de ĉiuj loĝejoj kaj lavejon, sed la tuta supra etaĝo kun grandaj fenestroj en ekstremaĵoj servis por sekigi lavitaĵon. Somere klakadis tolaĵo de la domloĝantaro surkorte en vento kaj suno kaj Helene povis transloĝiĝi el la malvasta kortista loĝejo, kie ŝi post morto de la patrino loĝis duope kun la patro, en sunoriĉan trankvilon de la malplena portolaĵa subtegmento. Ŝi estis obstina kaj korekta junulino kaj

la gemastroj eĉ konsideris dezirinde, ke ŝi tranoktu tie. Estas malbone, se domo tute ne havas gardon.

Tie en la vasta tabulplanka ejo, tenita por tolaĵo skrupule pura, sen iu meblo krom la mallarĝa lito de Helene kaj tabureto, ili renkontiĝis kaj akiris la unuajn ĝojojn.

Sed la domo de Robinson ne estis bona loko por sekretoj. Ĉi tie estis vidantoj eĉ la vitrokvadratoj, pentritaj per nigra farbo sur la muro. Iun vesperon, kiam juna Berg, veninte de Helene, estis sidinta kvaronhoron en la siringolaubo por forigi perfidan ardon el la vizaĝo, kaj tiam kun ŝajnigita indiferenteco eniĝis la loĝejon de la gepatroj, atendis la patro kaj duonpatrino en la kuirejo. Surprizite de la akcepto, li haltis ĉe la pordo. La patro fiksrigardis lin per grizaj plumbaj okuloj.

"De kie vi venas?" demandis li peze.

La juna Berg levetis la ŝultrojn.

"El ekstere," li respondis svage.

"El prostituejo," pliprecizigis la duonpatrino kun senpasia, tranĉa voĉo, la manoj spasme premitaj al rando de la antautuko.

Spirado de Berg ŝtopiĝis pro konsterniĝo. Tiajn vortojn iliajn muroj pli frue ne audis.

Tiam paŝis la patro celkonscie trans la kuirejon al li kaj vangofrapis lin per manplato. La gorgo de la juna Berg premfermiĝis. La patro turnis sin, iris al la kuireja fenestro kaj senvorte strabis en la korton. Dum la tuta sceno la duonpatrino eĉ ne malfermis la buŝon.

La saman vesperon la juna Berg forveturis. Li veturis per nokta trajno, ne atendente finon de la ferioj, en la hommalplenan kazernon de la aviada lernejo. Li ne plu serĉis Helene — tiu vorto de la duonpatrino restis kvazau pendanta ĉe li kaj povis malpurigi la knabinon. Kun la patro li ne plu parolis, la duonpatrinon eĉ ne adiauis. Lia forveturo estis akceptata en la familio kun silenta aprobo: sin malpuriginto devas foriri.

Al Helene restis lia fuĝo neklarigebla, la koro doloris, sed mankis, kiun demandi. La junulino kaŝis siajn mil demandojn kaj kordoloron en si mem. Iom post iom ŝi eksentis per sia virineca instinkto ion el la aparta brulige glacieca rigardo de sinjorino Berg, kio ekstremigis ŝin okaze de iliaj maloftaj renkontiĝoj.

Post tiu tago kun fia postgusto la juna Berg ne plu paŝis trans la sojlon de la gepatra hejmo. Tiel evidente volis ankau la sorto. Baldau komenciĝis milito, la kursanoj urĝe finis la aviadan lernejon por enviciĝi, kaj ekde tio venis al Helene iom post iom leteroj, kiuj portis militpoŝtan stampon. Nur el leteroj de Helene Berg kelkfoje ricevis informojn ankau pri la domo de Robinson kaj farto de ties loĝantoj. Dum entombigo de la patro li estis malproksime, sur aerodromo flanke staranta de fronto, kaj la trista sciigo atingis lin nur tiam, kiam la maljuna fervojisto ripozis jam kelkan tempon en la urba tombejo en sia lasta stacio.

La lasta letero de Berg al Helene alvenis nur kelkajn tagojn antau la forbrulo de la domo. Helene konjektis, ke ili povus esti eĉ pli postaj, sed en la ĥaoso de la lastaj militsemajnoj perdiĝis — des pli, ke estis forbrulinta la domo, kien ili estis adresitaj. Pri unu afero ŝi tamen estis certa: la angulo de Malgranda strato estas la sola loko en la tuta mondo, de kie Berg ŝin iam povos ekserĉi. Pro tio ŝi trovis bonŝance post kelksemajna vegetado en barako de rifuĝintoj al si provizoran loĝlokon en

proksima keletaĝa loĝejo, kies gemastroj pro maltrankvilaj tempoj ien foriris. Kiam fine sur la alea angulo estis konstruita la nova domo, Helene ne ŝparis klopodojn por ricevi loĝejon ĝuste tie.

De tio estis nun pasintaj jaroj. Dume Berg ne serĉis ŝin de ĉi tie.

Surkorte de la antaŭa domo de Robinson Helene komencis iuprintempe bredi kokinojn.

Neniu komprenis, ĉu ŝi faris tion pro postmilita ŝparada kutimo au kun la celo, tiamaniere liberiĝi de turmenta soleco-sento. Helene ne havis amikinojn kaj viroj evitis ŝin pro detena senmoveco de la ofte streksimile kunpremitaj lipoj. Al ili ŝajnis, ke tiu streko pretas ĉiumomente kurbiĝi je malŝata vivosperta subrideto. Krom tio la vicoj de viroj lauaĝe taugaj al Helene estis ĝuste pro milito kaj koncentrejoj forte maldensigitaj.

Matene, kiam Helene iris al la laboro, ŝi lasis siajn birdojn el remizo en la ĝardenon, reveninte ŝi plej unue prenis de la kuireja bretaro gri-paketon kaj rapidis por nutri la kokinojn, kiuj la tutan tagon skrapadis en la cindrogriza kortotero. Antaŭ sunsubiro ŝi pelis ilin en la remizon reen kaj fermis zorge la pordon — bare al arogantaj vagaj katoj kaj malsataj ratoj. Kontraŭ dupiedaj ŝancoserĉantoj devis helpi granda antaumilita pendseruro, prenita de la pordo de iama balailejo.

Komence la domloĝantoj ĉagreniĝis. Ilian ĉagrenon kauzis kokekskremento sur la korto ĉiupaŝe. Oni provis paroli kun Helene, oni provis ŝin kolektive prudentigi, ĉar ja urbocentro tute ne estas konvena loko por kokfarmo. Sed pri tio Helene nur silentis, ŝia mieno estis turmentita, sed ŝi ne kontraudiris nek promesis obei la diriton — kaj fine oni ĉesis ĝeni ŝin kiel nekorekteblan. Kaspar de la tria etaĝo, unu el tiuj malmultaj, kiu rilatis favore al la ŝatokupo de Helene, foje malŝparis tutan dimanĉon kaj kunnajlis ĉe la remizo de Helene el maldikaj stangetoj ĉelon, kie la kokinoj povis restadi, ne ĝenante la domloĝantojn. Tiel la afero restis.

La kokĉelo atingis per unu angulo iaman ŝirmejon, kie en la lasta militprintempo bombo enterigis la tutan familion de la domposedanto — maljunan Robinson, ties silenteman muso-grizan edzinon kaj pro poliomjelito rigidkruran filon, kiun tiu difekto savis de mobilizo, sed restigis atendanta bombon en la hejma korto. Precipe en tiu angulo, kie la teraĵo estis pli mola kaj nekompakta ol antaŭ la remizo, kie ĝi estis piedpremita, ŝatis pleje tergrati la kokinoj de Helene.

Iun posttagmezon hejmen veninte Helene vidis, ke la birdoj elgratis rustobrunan metalpecegon. Kiam Helene esploris pli proksime, ŝi rekonis bombospliton. Preskau tute ĉesinta timo pikis ŝian koron. Granda, dentece ŝirita peco de iama bombo-ŝelo kuŝis antaŭ ŝiaj piedoj. Longa restado en la tero verŝis en la metalon fridon de la tersino. Tute ĉe la pinto, kie la bombo-ŝelo konusiĝis, en interna ŝeloflanko estis videblaj ŝraubkaneloj de antaŭ longa tempo eksplodinta kaj dispeciĝinta fuzeo.

Helene tenis longe la metalpecon en siaj manoj kaj strabis ĝin. Ŝi kvazau ne kuraĝis formeti la spliton. Ĉu ŝi timis instinkte, ke ebla frapo denove eksplodigos la malvarman metalon? Ŝi ne kapablis respondi tion, sed la ekscitiĝo ne ĉesis.

Rigidiĝo kaptis la korpon de Helene, du fridaj strioj kuris el la manoj en la vertebron, interplektiĝis tie kaj leviĝis en la nukon. Ĉu la tero ne akceptas definitive fremdaĵojn? Tuj, kiam tiu penso eklumis en la kapo de Helene, ŝi sentis terurotremon. Vane ŝi provis tion subpremi. Helene sciis tre bone, ke post la bombatako oni sukcesis el la termiksaĵo de la ŝirmejo elfosi nur iujn apartajn korpomembrojn. En unu el la tri simbolaj ĉerkoj lau famo mankis eĉ la kapo de la viktimo.

Post la eliĝo de la bombosplito Helene ŝovis kun granda fortostreĉo super la angulon de la antaŭa ŝirmejo malnovan fendiĝintan trotuarplaton, postrestintan de la iama ĝarden-vojo. Ja neniu ĝin plu bezonis. Sed tamen ŝi iris por levi la ŝtonon kaŝite de vespera krepusko, por ke neniu homo venu pridemandi, kiun intencon ŝi havas. Malgrau tio ŝi gapis ĉiutage, veninte de la laboro, kun ekscitiĝo en la direkto al la kokejo.

Iun vesperon ŝia koro ĉesis funkcii. Jam de malproksime ŝi ekvidis ĉe la kokĉelo ion rondan kaj ostoblan. Ŝi koncentris sin dum kelkaj longaj momentoj por alpaŝi. La koro batadis kaj sentiĝis ega aermanko. Nur alveninte Helene vidis, ke tio estas granda kaj ebena blanka ŝtono. Evidente iu — probable infanoj — portis ĝin en la ĝardenon de la riverbordo.

Tiun nokton en la litkapo de Helene frapetadis grandaj kaj terure tuzitaj kanibalkokinoj obtuzklake per la bekoj el la tero eliĝantajn blankajn tuberojn, kiuj ne estis ŝtonoj.

La bombospliton Helene portis en la ĉambron kaj metis sur la komodon. Tie staris ankau en nigra ligna kadro eta milito-tempa foto pri Berg en kampuniformo. La bildo estis fotita ie sur somera ĉeffronta aerodromo inter du batalflugoj. Io ligis la bombospliton kun la fora malklara rideto de Berg. Pri kio li povis rideti tie en la terura hombuĉa milito? Au eble la rideto estis destinita precize al ŝi, al Helene?

Tiu enigma ridetmieno sur la vizaĝo de Berg kaj la bombo-splito en rustokrusto — ili kune apartenis en antaŭan tempon, senĉese foriĝantan. ĉu eble ankau Helene devis resti en la sama tempo? Sed ŝi estis elfalinta el tiu tempo hazarde kaj sendepende de sia volo. ĝuste tio faris ŝin tiel senfine soleca.

ĉiam pli ofte ŝi rigardis ĉe la vando starantan komodon kiel japanan hejmaltaron. Ofte Helene ekstaris antau la komodo, rigardadis longe la malgrandan foton, kiu spite gardadon de la sunlumo ĉiam pli flaviĝis. Evidente la fotisto en kampkondiĉoj ne havis suflĉe da tempo nek freŝa akvo por plene forlavi fiksilon el la papero. Se ankoraŭ, rigardante la bildon, meti la manon sur la malvarman bombospliton, kaptis la homon stranga sento de malrealeco, solena kaj ekstertempa, donanta tamen iaspecan ripozon kaj konsolon.

Helene laboris jam multajn jarojn en la statistika departemento, irinta tien jam kiel junulino, tuj post fino de la lernejo. El anstataŭanto de la sekretario ŝi promociiĝis grado post grado ĝis la ĉefstatistikisto kaj nun ŝi devis resti tiu ĝis la pensio. Pli altaj oficoj postulis pli grandan kleron. Feliĉe al Helene ambicio ne estis propreca.

En la unuaj jaroj post la milito ĉiuvespere, veninta de la laboro, Helene malŝlosis kun kortremo plej unue la leterkeston. Ŝi atendis senĉese leteron el nescio. Por ke ĝi hazarde ne trafu en fremdajn manojn, ŝi ekipis la leterkeston per seruro. Kelkfoje ŝi estis proksime al sveno, kiam el la kesto efektive elfalis letero. Sed ili estis ĉiam au devojiĝintaj fremdaj leteroj kun malklaraj adresoj, au iuj oficialaj kovertoj kun sciigoj kaj faktoj. Jaroj post jaroj pasis, sed la atendata komunikaĵo ne venis. La doloriga atendado fermentis dume je daŭra granda melankolio kaj ĉiuvespera iro al la poŝtkesto fariĝis siaspeca rito, de kio Helene jam ne esperis iun realan rezulton.

Sed pro tio ŝi tamen ne ekkredis pereon de Berg. Firmege ŝi estis konvinkita, ke tiuokaze komunikaĵo pri la morto devus alveni pli au malpli frue ankau al la angulo de la Malgranda strato kaj aleo. Malbonaj komunikaĵoj neniam restas survoje. ĝis ŝi spiris, ŝi estis certa, ke ankau Berg

estas ie vivanta, nur iu ekstera devo ne lasas lin por serĉi kaj retrovi Helene'n, li ne estas libera en siaj volesprimoj. Iam li tamen faros tion. Eble morgau? Eble venontan semajnon.

Sed la anima forto de Helene, ree kaj ree elvokanta revenon de Berg kiel veraĵon, kun paso de jaroj tamen silente kaj senatente ekĉesis.

Se nun ancorau en iu tago elfalus el la malplena poŝtkesto la letero, atendata de ŝi tiom longe — kiu scias, ĉu eble konfuzo kiel subita ventoskualo estingus la ĝojo-fajron, tenatan vivanta tiom longe?

Kiam de la militoflno pasis jam jaroj, post reveno de la laboro Helene komencis vizitadi proksiman kafejon kaj tie sidadi. Ŝi iris tien ĉiam post la kvina horo. Eksidinte ĉe malgranda duseĝa tableto apud fenestro kun rigardo al la bulvardo, Helene metis cigaredpaketon antaŭ sin kaj sidadis kvazau kontemple unu au du horojn, malrapide fumante cigaredon post cigaredo, kaj trinketis kafon, kiu en la taso malvarmiĝis.

Deflanke rigardate oni povus opinii, ke ŝi koncentriĝas antaŭ iu tre decida evento.

Komence viroj provis kelkfoje ekkonversi kun ŝi kaj eksidi ĉe ŝia tablo. Helene neniam malkonsentis. Sed ŝi trarigardis kontraŭsidanton per tiom malplenaj okuloj, ke tiu ĉiam ekhavis nekontraustareblan volon ekrigardi malantaŭ sin, kiun post li la virino tiom atente sekvas. Dusencajn proponojn kaj trivialajn ŝercojn de iniciatemaj adorantoj ŝi ŝajnis sin ne audanta. Cetere, eble ŝi efektive ne audis ilin. Baldaŭ ŝi estis kapabla tiom malkluĉiĝi de la ĉirkauanta medio, ke ŝi praktike ne rimarkis, kio okazas en la kafejo. Ofte fervoraj flirtemuloj, nenion komprenante, forlasis post kelka tempo la apudfenestran tableton. Helene oni ekkonsideris strangulino. Al postmilitaj aventuruloj tia frigideco estis nekutima, post granda milito virinoj ordinare ne kapricas.

Sed samtempe post la milito estis renkonteblaj ankaŭ multaj homoj definitive kaj neresanigeble ŝokitaj de teruraĵoj, ke ankaŭ tiuj ne altiris pli longe atenton de aliuloj. Tiel oni restigis trankvila ankaŭ Helene. Dum paso de jaroj ŝia vizaĝkoloro flaviĝis, la rigardo fariĝis ĉiam pli ofte kaj longe senvive griza, kaj ankaŭ viroj hazarde vizitantaj la kafejon, ancorau ne spertintaj la strangecon de Helene, ne plu provis interkonatiĝi kun ŝi.

Tiuj estis la jaroj, dum kiuj Berg eĉ foje ne erarflugis super la urbon. Estas eble, ke ĉe mala okazo estus Helene vekiĝinta el meznokta inkubopremo kaj forgesinta la spiradon, auskultanta la proksimiĝantan bruadon de la motoroj.

Tiun vesperon, kiam Berg startis de sia insulo por la flugo, dum kiu lia gardema orelo kaptis per la ondolongo de la staba sendilo la longe atenditan voksignalon kaj koordinatojn, restis Helene pli longe ol ordinare sidanta en la kafejo. Ŝi alportigis al si eĉ trian ujon de kafo, fumadis kaj gapis al la bulvardo, kvazau atendente, ke hodiaŭ tie io okazos. Malrapide malleviĝis sur la urbon blueta krepusko. Preterrapidantaj autoj ekbruligis subite kvazau lau komando siajn parklumojn kaj nun aliflanke de la glaco komenciĝis senĉesa luminsakta tien-reen moviĝado, kvazau ekbruliĝis ie malsupre de horizonto giganta fajro, kies eroj en senfina kirliĝo kontraŭflugegis al Helene. Neklarigebla ekscito fluis en ŝian koron. Kiam ŝi fine ekstaris, ŝi sentis eĉ malemon por devigi sin eliri al la duonluma strato.

Kuŝiĝinte en la liton, Helene ne endormiĝis. Ŝi rulis sin kaj senvorte koleris pri si mem, ke evidente trolacigis sin tage ĉe la laboro, sed en la kafejo tro multe fumis kaj trinkis kafon. Dormo ne volis veni. Sendormeco intermitis kun endormiĝoj. La tempo pasis preme malrapide, plumba laceco rigidigis la membrojn, turmentis la tutan korpon, sed la cerbo ne kluĉiĝis en ripozostaton.

Plenda aviadila bruo, apenau penetranta tra la orelŝtopaĵoj en la pro dorma langvoro malklaran konscion de Helene, estis kroma inkubo. La koro kunpremiĝis, la buŝo sekiĝis pro ekscitiĝo kiel en la nokto de la dombrulado. Helene pensis, ke estus bone preni validoltabletojn sub la langon, sed ne kapablis movi la manon.

Kiam la aviadilo komencis malproksimiĝi kaj ie de supre audiĝis obtuza falbruo, pli ĝuste ekvibro ol sono, en la koro de Helene io kvazau ŝiriĝis. Sed subite ŝi sentis faciliĝon kaj sammomente alvenis fine mallonga dormeto.

6

Per poleksa premo de Koonen liberigita brulbombo, malhelgriza cilindro, plenigita per termitmiksaĵo, en finaĵo ekipita per stabiligilo kun kvar ladaj padeloj, penetris tra la domtegmento nur distance de unu kaj duono da metroj de la rando. Pro rusto rompiĝema maldika postmilita lado sub ŝaumosimila farbotavolo ne bremsis notinde elanon de la bombo. Brufalante en subtegmonton ĝi suprenĵetis de la planko grandan nubon da skori- kaj sablomiksaĵo, frakasis en sia falpunkto subtegmontan transversan plafontrabon, splitigis tabulojn, disŝutis el la ĉambra angulo stukaĵon de duono da plafono, penetris perpinte en la ĉambran plankon de la tria etaĝo kaj haltis nur tie.

Nun la perkutfuzeo faris sian funkcion, detonaciilo detonacis kaj la obusingo krevetis. Akompanate de akra siblado ekbrulis la termitmiksaĵo kun blindiga bluate blanka flamo.

En la ĉambro sur larĝa kanapo dormis du homoj. Feliĉe la dormloko situis ĉe la kontraua vando. Al la dormantoj okazis nenio malbona, sed falbruo de la bombo, krakado de la rompiĝantaj plafontabuloj, susuro de la surplanken falanta stukaĵo kaj sekvinta al ĉio tio detonacia pafo vekis ilin sammomente.

La junulino eke saltsidiĝis, ektimite surbrustigis la manojn kaj krietis:

"Auskultu, kio tio denove estas?"

La dormema junulo turnetis la kapon, sed kiam la plifortiĝanta ardo de la termitflamo tuŝis tra la fermita palpebro ankau lian retinon, tio influis kiel kudrilpiko. Per unu ekmovo ankau la junulo estis sidanta kaj strabis same en la ĉambran angulon.

"Mi... mi ne scias," murmuris li senhelpe.

Momenton antau la vekiĝo la junulo sukcesis sonĝi, ke ilin kun la junulino jam denove ĉirkauas kaj prempuŝas kun lumigitaj reflektoroj svarmo da bruantaj motorcikloj kaj ili devas tuj kaj por kiu ajn prezo savi sin per eskapo.

"Rigardu, ĝi brulas!" lispis la junulino nerveme spiregante. "Eble ĝi ekbruligos la domon? ĝi povas esti danĝera, ĉu ni faru ion?"

La junulo palpe surplankigis la piedojn, ekstaris kaj faris timeme kelkajn paŝojn direkte al la flamo.

"Ne! Ne iru! Mi timas!" avertis la junulino.

La junulo haltis. Tiun averton lia timo ja atendis.

"Necesus verŝajne iri kaj telefoni..." voĉadis li malrapide tra la nazo.

"Venu ĉi tien!" ordonis la junulino kun timklaketantaj dentoj, kaj kiam la junulo estis sidanta sur la litrando, ŝi ĉirkauprenis lin je la kolo kaj daurigis: "Diru, kio tio estas? De kie ĝi venis?"

"De tie," indikis la jam ĉirkaurigardinta junulo la truon en la plafono. "Mi ne scias, kio tio estas."

Li pensis iom kaj aldonis:

"Eble ĝi estas raketpeco. Tio, kion oni metas en raketojn, brulas kun tia forta flamo, oni parolis. ŝajnas, ke ĝi ie tie krevis kaj falis ĉi tien." li mangestis supren.

La junuino premis sin al la junulo kaj ne turnis sian rigardon de la flamo en la ĉambroangulo.

"Sed tiel oni ja ne rajtas!" ŝi krietis.

La junulo ne respondis.

"ĝi kvazau iom pli malgrandiĝas..." flustris la junulino kun espero post kelka tempo.

Tiutempe la termitflamo ankoraŭ kreskis, sed lau tio, kiel la bombo bruligis per sia infera varmeĝo en la interan plafonon pli kaj pli profundan kavon, la ardo malleviĝis pli kaj pli sub la plankon. Samtempe la ĉambro pleniĝis de hela koroda fumo, staranta kiel senmova aglomeraĵo ĉe la planko kaj nur en la angulo tiriĝis kiel maldika strio supren, kie en la plafono faukis bombotruo.

La junulo kaj junulino strabis la flamon. Ties rebriloj brulis bluete en iliaj okuloblankoj.

"Al kiu tio ĉi estis necesa!" diris fine la junulo kun indigno, kiam jam ne estis dubo pri malgrandiĝo de la flamo. "Nun ni estas denove sen loko. Kiom mi devis petegi, por ricevi la ŝlosilon. Fine la Foko ĵetis la ŝlosilon, — li estas bona maljunulo, sed kun severaj admonoj: se io estos eĉ iom en malordo, tiam ni vidos lian ŝlosilon tiom, kiom perko vidos ananason..."

La junulino suspiris kaj premis sin pli forte al la junulo.

"Kial nin ĉiam trafos malsukceso?" ŝi bedauris kun infaneca plendo.

Ili estis gekonatoj jam dum kelkaj monatoj, sed precize tiom da tempo senhejmuloj. Unuope prenite ja ambau el ili havis hejme sian litlokon, sed kiel la plej junaj en sia familio neniu el ili per siaj faroj rajtis ĝeni aliajn familianojn. Nesufiĉo ne sentis indulgon nek kompaton. Al ili apartenis nur mallonge daŭraj, pagitaj per malmultekosta kineja bileto au kafotaso rifuĝejoj, kie ili neniam povis estadi aparte de aliuloj, kaj de kie oni elpelis ilin ĉiam en terure nekonvena tempo. Kelkatempe al ili jam ŝajnis, ke la tuta vivo pasas vagante, pelate de murmurantaj dormemaj purigistoj.

Venis printempo, plivarmiĝis. En parkoj estis ankoraŭ koto, sed iom da tempo oni povis elteni en internaj kortoj de urbocentraj, senkaraktere kaj ne individue vitroriĉaj grandaj oficejoj. Tie estis

seke almenau sub piedoj kaj, krome, ventŝirmo. Ili sidadis sur ŝtonaj parapetoj au granitbenkoj, la manoj plektitaj ĉirkau unu la alia, ĝis kiam ŝtonhumido tra la vestoj kaj muskoloj atingis oston. Tiam ili ekstaris, tretetadis surloke, interkisadis, kelkfoje hopludis piedpinte. Oni devis esti senbrue, alie ĉiam troviĝus iu sendorma gardisto-kadukulo, kiu alvenus kaj minacante per policisto ilin forpelus.

Kelkfoje ili rapidege forkuris, pelataj pro ŝtona ĉirkauaĵo reeĥanta tondra voĉo de nokta gardisto. Tiuokaze ĉiam klaketis la dentoj de la junulino kaj pro malvarmo kaj pro timo. Ŝi ne povis kutimiĝi al tiuj ofte ripetiĝantaj ektimoj. Ili estis kvazau krimuloj, ne povantaj montri sin al iu vivulo, ne rajtis halti por ripozeti, ne rajtis tute forgesi la mondon, por rigardi profunde en la okulojn unu de la alia.

Kelkfoje estis eĉ pli malbone.

Okazis, ke anstataŭ noktaj gardistoj alnaĝis sencele vagantaj, kun neakordaj gitaroj bubaĉbandoj. Kiam tiuj proksimiĝis, estis pli saĝe ĝustatempe kaj nerimarkite eskapi. En vilaj, kun gitaroj vagantaj junuloj ancorau fermentis iu neklara substanco, el kio en iama fora estonteco devus fariĝi prudento kaj talento, iliaj deziroj kaj faroj estis neantauvideblaj, ili povis momente kaj senkaŭze de plej granda fratiĝo transiri al bruteco, premiga pro kolerego; perforto ŝajnis al ili ordinara kiel fumektiro. Pleje timis la junulo en tiuj okazoj pro la junulino, li sciis famojn pri kelkaj malbonŝancaj knabinoj, ne povintaj eskapi tian bandon.

Bona estis nur tio, ke la domegoj el vitro kaj betono estis tiom similaj. Trafante el unu korto en alian diferenco ne estis rimarkebla. Inter ili oni povis vagadi horojn kiel en labirinto, neniam oni rekonis en mallumo iun domon, neniu fenestro agnoskis konatecon. Forpelite el unu loko oni povis proksime trovi novan kaŝejon, kie oni denove povis esti trankvila almenau mallongan tempon.

La pasintan semajnon ili decidis veturi en Aabnerdal-parkon, kiu estas proksime al la urbo. Arboj estis jam sprosfoliaj kaj la tero iom seka. Tiom fruprintempe apenau iu hazarda preteriranto devojiĝis en subarban duonlumon, ili esperis, ke tie Ili povos esti senĝenaj kaj aparte de aliaj.

Senpene ili trovis en la parka profundo, kien la strata bruo penetris nur sporade, solan benkon. Sed pasis lau ilia kompreno nur momento, kiam jam lau malplena krepuska parka vojo kun bruego kaj krakado preterveturegis aro da motorciklistoj, ĉiu kun lumanta reflektoro. La junulo kun sia junulino estis subite en saltetanta lumfasko; la motorciklistoj ja komence kun impeto preterveturis, sed iom fore haltis, turniĝis kaj veturegis reen.

Krakanta, kun ŝanĝkoloraj lumĵetiloj rondo striktiĝis, molaj krepuskaj ombroj forviŝiĝis de la vizagoj kaj nervoj. Ili provis eskapi. La reflektoroj disveturis el unu flanko, malfermante savan vojon. Sed tuj estis la krakbruaĵoj duradaj centauroj, de olefumo fetoraj, denove kune kiel traubo, veturis antauen kaj ruliĝis ĉekalkane, boris per reflektoroj en vizaĝon kaj fermis vojon. La veturantoj kun grandaj simile rondaj kapoj, la okuloj post grandegaj okulvitroj nekapteblaj — ĉu ili entute havis okulojn? —, eĉ unu vorton ne diris. Au nur, se ili havis por interrilati iun alian manieron, diferencon de homa parolo.

Evite kaj stumblante eskapis la junulo kaj junulino al rando de la parko, al tramtintado kaj homsvarmo. La vizia aro da motorbigloj persekutis kaj akompanis ilin. Kelkfoje puŝetis stirila

gumkovrita pinto la junulon al la ripoj, li atendis sekvontmomentan surveturon, puŝadon en koton, sed tio ne sekvis. Oni ludis kun ili.

Tiuj estis potencaj ruĝaj motorcikloj, kies amasan enpenetradon en urbojn kelkaj komencis nomi ankau motorcikla civilizacio.

Kiam ili fine, tute elĉerpitaj, ŝvitaj kaj malfeliĉaj, atingis la parkan randon, turniĝis la motorbando kvazau lau neaudebla komando sur la malantauaj radoj subite reen. Krakado ŝvelis, fariĝis sammomente surdiga, radringoj kun reliefa cizelaĵo suprenĵetadis de malantaue sekan herbon kaj folirestaĵojn kaj la motorciklistoj jam malaperis. La junulo kaj junulino staris duonkonscie meze de malrapide disiĝanta nubo de blua fumo. Ili estis kvazau draŝitaj, kvankam neniu ilin tuŝis.

Post tio ili neniam plu volis iri vespere en Aabnerdal-parkon.

Sed kelkajn tagojn post tio okazis en kineja trairejo jena historio.

Ili venis de la lasta seanco. La cetera publiko jam haste disiĝis, kiel ĉiam la lastseanca dormema publiko, ili restis la lastaj, ĉar per ĉi tiu trairejo finiĝis ree foje ilia provizora rifuĝejo kaj atendis senhejmeco.

En traireja niĉo sur ŝtona ŝtupo sidis viro. Li estis vestita kun meza malzorgemo, la ĉemizkolumo nefiksita, sed li mansvingis al ili gaje kaj kompanserĉe. La junulo kaj junulino hezitis momenton, sed ankau tio estis eta eblo plilongigi la provizoran rifuĝosenton en frida lumo de deĵorlampo. Krome sur la jakobrusto de la viro glimis iu stranga ovala insigno, kiu altiris la junulon. Kiam ili venis pli proksimen, ili vidis sur la konvekso supraĵo de la nigra emajlo orajn krucemetitajn spadojn kaj laurojn. Unu piedo de la sidanto estis ŝuvestita, alia kun nur ŝtrumpeto.

La viro rimarkis interesiĝon de la junulo kaj levetis la dekstran brustoflankon.

"Veterano," li diris fiere kaj proponis al ili per larĝa gesto lokon apud si sur la ŝtona ŝtupo.

La junulo kaj junulino eksidis. La junulino penis senatente forŝovi sin de la fremdulo. La viro atentis tion kaj subridetis vivosperte. La junulino ne volis vidigi sian malŝaton, la spertoj faris ŝin singardema. Sed ŝi ne kapablis subpremi la abomenon, kiun elvokis en ŝi korpe malpuraj homoj.

Sidiĝintaj apud la viro, ili tuj eksentis spiropreman brando-fetoron. Tiel fetoras nur homoj dum longa tempo trasorbitaj de alkoholo. La knabo ĉirkaurigardis serĉe kaj lia rigardo ekhaltis sur malplena botelo, staranta apud lia enŝtrumpeta piedo.

La viro kuntiris siajn piedfingrojn en iom flava strumpeto.

"Tio estas pro ĝi," gestis li en la direkto al la piedo, "tiu mia piedo estas malsana. En la milito ĝi estis trafita. Surmeto de ŝuo dolorigas."

"Ĉu tiom longe estas malsana?" demandis la junulo malfide.

La viro turnis la kapon kaj ĉirkaurigardis kvazau por konvinkiĝo, ke oni ne subauskultas ilin. Tiam li klinis sin kun fido al la junulo.

"Ĉu tiu milito estis la lasta?"

La junulo alrigardis lin konfuzite.

"Mi partoprenis post la granda milito ankoraŭ kelkajn pli malgrandajn," klarigis la drinkulo pacience.

"Do tie," ekkomprenis la junulo.

La viro kapjesis.

"Ĉu vi audis pri verdaj beretoj? Pri la viroj, kiuj trairas tie, de kie la diablo jelpe revenos?"

"Mi audis," diris la junulo.

La viro apogis sin kontraŭ ŝtonan muron kaj kapobalancis kontente.

"Nu-nu," li gruntovoĉis kaj ne degnis klarigi ion plian. La junulo okulsekvis lin kun timomiksita admiro.

La junulino tiris nun la junulon de la maniko por signo, ke ŝi volas foriri. Sed la junulo gapadis la strangan emblemon sur la jako de la drinkulo kaj ne povis iukauze detiri sin de tio. Li ne atentis signalon de la junulino.

"Tio estas ĝusta, neniam preteriru homon," diris la drinkulo malrapide kaj instrue. El ĉebrusto li eltiris ankoraŭ ŝtopitan brandobotelon.

La junulino rigardis flanken.

La junulo provis silabumi etajn literojn de la emajlita rubando, ĉirkauanta la orajn spadojn, sed la okuloj ne kapablis ilin apartigi. Kun lerta ekmovo la drinkulo forigis de la botelo aluminian ŝtopilon kaj etendis brandon al la junulo.

"Mi ne volas," kapskuis la junulo.

"Honoru militistojn," diris la drinkulo admone.

La junulino denove tiradis la junulon je maniko.

Nun la junulo fine kapablis forŝiri sin de la enigma milit-emblemo, ekrigardis la manon, etenditan kun la botelo al li, kaj ekstaris decidoplene. Tiu mano, vila kaj tremanta, estis nauza. La stariĝo de la junulo estis por la junulino tiom neatendita, ke ŝi restis por momento senkonsile ankoraŭ sidanta sur la ŝtupo. Tiun cirkonstancon la drinkulo eluzis. Li kaptis per la libera mano la brakon de la junulino kaj ne lasis ŝin ekstari.

"Mem vi eksidis," li diris trankvile. "Ĉu mi vin devigis? Se vi eksidis, estu afabla kaj honoru la mastron. Ĉu vi, knabo, memoras la militon? Merdon vi memoras," — la viro orgojle mansvingis.

"Sed mi partoprenis ĝin de la komenco ĝis la fino kaj eĉ pli multe. Mi mem restis tie en la milito, se vin interesas... ĉu vi, knabo, volas nun ŝerci kun mi, he?"

La militveterano metis la malkorkitan botelon kun subita certeco apud sin sur la ŝtonan ŝtupon.

La junulino levis sin energie, sed la drinkulo retiris ŝin maldelikate. La junulo pugnigis la manojn kaj saltetadis boksprete pli proksimen.

Audiĝis kliketo. Per sperta pojna movo la drinkulo forhakis la fundon de la malplena botelo, frapante ĝin kontraŭ la ŝtup-eĝo.

"Ĉu vi atakas?" li mire demandis. "Nu venu, venu. Min oni ne timu, min ĉiu rajtas ataki, mi ja restis en la milito! Kontraŭ tia juna kaj forta viro mi estas senpova. Kio do postrestos por mi pli ol iom tikli vian fraulinon... Vi diris, ke vi audis pri verdaj beretoj, ĉu? Eble vi deziras ankau rigardi?"

La buŝo de la drinkulo grimacis pro malica ridego kaj li direktis la akradentan botelstumpon al la vizaĝo de la junulino.

La junulo repuŝiĝis ektimigite. La drinkulo gruntridis per laringofundo, sed lia rigardo restis gvatema.

"Tio ne estas bela, sed ĉu vi opinias, ke la vivo estas bela, he? La vivo estas laksaĵo, mi diras al vi, knabo. Sentimentala laksaĵo! Au ĉu ni trinku?"

La junulo tamen ne volis trinki. Sed la drinkulo sciigis, ke tio malĝojigas lin eĉ pli, kaj se oni malhonorigos lin tiom profunde, do li komencos — por sia konsolo — klerigi iom post iom la junulinon. Por komenco li afable promesis rakonti kelkajn historietojn pri tiuj ruzaj artifiko, kion faras matrosoj en haveno kun tiuj virinoj, kiuj, serĉante facilan lukron, kaŝ-instaliĝas en ŝipoj ĵus revenintaj de maro.

"Granda eltrovemo aperas, se oni dum duonjaro ne vidis femalan homon!" diris la drinkulo kun estimplena miro kaj frotis per mandorso sian mentonon, tiel ke la barbostoplo susuris. "Mi povas tion priskribi al via fraulino, mi konas tiujn aferojn tute bone, eble la konoj estos iam necesaj!"

La senfunda botelo en la ŝveltendena mano de la drinkulo ŝanceliĝis danĝere proksime al la tim-pala vizaĝo de la junulino. La junulo estis devigata akcepti la proponatan botelon kaj trinki kelkajn glutojn. Sed se li esperis savi sin per tio, tiu-okaze li eraris. La drinkulo pritaksis la redonitan botelon kaj kapskuis.

"Pli multe trinku, se vi volas honori virojn, kiuj militis por vi, hundidoj?" li bruordonis jam kun certa ekscitiĝo. "Au ĉu vi venis por ŝerci pri mi?"

Kaj kiam la junulo ankoraŭ hezitis, li aldonis spionrigarde:

"Mi ne devigas, tute ne devigas. Sed mi ja diris, ke trinkante sola mi fariĝos trista, kaj tiam mi devas rakonti ion pli gajan. Nu, ja pri tiuj virinoj."

Nur tiam, kiam la junulo pro malfeliĉo kaj malespere, veplende pro senpova kolero fortrinkis duonbotelon, la drinkulo mildiĝis, liberigis la brakon de la junulino kaj reprenis la botelon. Ĉi-momente, kiam li renverŝis ĝin super la buŝo la junulo kaj junulino ekkuris lau la reeĥanta trairejo. Post ili flirtis la rido de la viro. La viro tusegis pro misgluto kaj ĵetis post ilin la botelstumpon, kiu ruliĝis ien en malproksiman angulon de la trairejo. Ties akra tintado sur pavimoŝtonoj kvazau tranĉis piedotendenojn.

Poste la junulo vomis kelkan tempon sur stacidoma viadukto, apogite al parapeto, kaj la junulino dorsofrapetadis al li por plifaciligi la aferon, karesante la kapon de la junulo, mem singultante pro kompatolarmoj. La junulo sentis sin tiel mizere kaj aĉe, volonte mortonta samloke, sed ĉi-momente eĉ manovra lokomotivo ne veturis. La tuta vivo ŝajnis esti unusola kloako, el kiu oni ne kapablas elbarakti. La junulino malŝatos lin nun ĝis vivofino. Li vomruktis kaj nazbruis, ne kapablante sin rektigi, por denove alrigardi homojn. La mondo estis nauza, tiu mondo estis nun definitive kaj senespere freneza kaj ne konsentis agnoski eĉ plej etan loĝeblecon por ili du.

Fin-fine la junulino sukcesis obeigi lin tamen tiom, ke li konsentis pri purigo al si. Baldau malsupren flugis de la viadukto sur rezervajn vojojn buligita poŝtuko. La junulino apogis la junulon subaksele, kaj malfeliĉe kaj lante ili ekpaŝis flank-ĉe-flanke pluen.

Pri tiu okazaĵo ili poste ne parolis inter si.

Post ĉiuj tiuj suferoj ŝajnis la ĉambro, permesita al ili de la Foko por unu semajno, kiel efektiva paradizo. La pordon oni povis ŝlosi — kaj ili estis ekster ĉiuj danĝeroj, fore de nokto-gardistoj, drinkuloj kaj motorciklistoj. Ne necesis ektemi pro ĉiu sono, forkuri audante paŝojn. Tio estis por ili peceto da fortikaĵo en la freneza, mizantropa mondo. Kaj nur hierau ill konsekris sin gemastroj de tiu ĉi feliĉego.

Bruligaj larmoj de sinbedauro leviĝis en la okulojn de la junulino. Nun estis finita ŝia vivovolo.

Per instinkta movo ŝi mantiris la junulon sidantan sur la litrando, kvazau li povus helpi. Sed la junulo ne forturnis siajn okulojn de la fajrocentro. Ial li sentis, ke tuj, kiam li deturnos la okulojn kaj ĉesos la gardadon, en la angulo embuskanta ardo ekregos kaj flamoj plenigos fuze la ĉambron. Pro tio li devis per sia rigardo kateni la fajron.

Samtempe li serĉis palpe sur seĝoj siajn vestaĵojn.

"Eble ĝi ankoraŭ estingiĝos..." flustris la junulino per la lipoj, rigidetaj pro timo kaj malvarmo. "Ĉu ni povos dum unu semajno reordigi la ĉambron?"

La junulo tiris senpacience sian ŝultron. Malsaĝa knabino! De la plafono forfalis pecego da stukaĵo. La junulo ne sciis precize, kiel oni fiksas stukaĵon al plafono, sed al li ŝajnis, ke tiu laboro estas malfacila kaj komplika.

"Sed se ni streĉe penos!" ripetis la junulino obstine. Ŝi ne volis rifuzi sian intencon.

Ŝi ternis pro la blanka kautera termitfumo.

La junulo ankoraŭ ne respondis. Ĝuste tiam, kiam li sukcesis finbutonumi la ĉemizon, trabruligis la termitflamo la internan plafonon kaj la bombo, verdire brulanta bulo postrestinta de tio, falis kun peza plaudo malsupren, en ĉambron de la tria etaĝo. Kvazau sorĉite restis la junulo strabanta ankoraŭ kun ardantaj randoj rondan truon en la ĉambra angulo. Pro malforta blovo de la suba etaĝo formiĝis en la fumvuala ĉambro kvazau diafana kolono de pura aero.

"Estingiĝis!" krietis la junulino ĝoje.

"Ne. Falis malsupren."

"Tamen for de ni," suspiris la junulino kun granda faciliĝo kaj kuntiriĝis bule sub maldika litkovrilo. "Venu ankau por varmiĝo, jam estas nenio plu por gardi. Dua seanco ne venos, ni diskutu morgau matene."

Ne deturnante sian rigardon, la junulo denove komencis malbutonumi la ĉemizon.

En loĝejo de la dua etaĝo Kaspar vekiĝis pro malagrabra sento, ke io ne estas tiel, kiel devus esti.

Pasis kelkaj momentoj, antau ol li komprenis, kio estas tiu io. El apuda ĉambro estis audebla stranga siblado. Samtempe altiris atenton de Kaspar ankau blueta brila strio ĉe la pordo de la apuda ĉambro.

Per dormrigidaj piedoj serĉante siajn pantoflojn, Kaspar enpense riproĉis al si mem. Denove li spektis vespere ĝis malfrua tempo per televidilo internacian sportan konkurson. Ne mirinde, se li kun dormema kapo ne elŝaltis la aparaton. Certe li kuŝiĝis kaj ekdormis malgrau ĉio, la televidilo, kompreneble, daurigis mallaute la ludadon, ĝis la programo finiĝis. Kiam la sendostacio post noktomezo finis sian laboron, ĉesis la signalo kaj nun fulmas sur la ekrano nur bluaj fajreroj kaj el la laut-paroliloj audiĝas neagraba sibrado, kvazau estus en la ĉambro liberigitaj serpentoj.

Sed li estis tro langvora por admoni sin pli longe.

Ĉiuvesperaj senfinaj televid-seancoj komenciĝis post foriro de Katrin.

Ili geedziĝis leĝere kaj gaje. Enamiĝintaj — ili baldau fariĝis geparo. Sen iuj konsideroj au kalkuladoj, ĉu tiu paŝo povus esti ankau prudenta au — des pli malbone — utila.

Katrin, la antaŭa sufiĉe eminenta teniso-stelo kaj mondumanino, estis ĉiam bonhumora, ŝiaj sendifektaj dentoj briladis pro senŝanĝa rideto. Ŝia frivola sinteno, ne ombrita de pli gravaj problemoj, ŝajnis al Kaspar idealproksima. Kion oni ankoraŭ postulu de virino, se ne ĝojan humoron? La pordo de ilia loĝejo neniam rajtis esti fermita, vesperon post vespero la amikoj kaj konatoj povis trovi ĉi tie kafon kaj societon. Tio tre plaĉis al Kaspar.

La afero staris tiel, ke iam en la juneco Kaspar vizitis dum du semestroj artlernejon kaj ekde tio li konsideris sin iom bohemiano, kvankam li ne fariĝis artisto. El tiuj belegaj tempoj al li postrestis manpleno da konataj artistoj, iamaj lernokunuloj, kiuj nun jam longe diplomitaj pentristoj-grafikistoj, plejmultaj atingintaj ankau la krizon de mezaĝo, tion trasuferintaj au sin al ĝi submetintaj. Ofte vespere tiuj amikoj kutimis rigardi en la loĝejon de Kaspar, se en iliaj propraj nepurigataj atelieroj spirado pro polvo kaj terebinto preskau ŝtopiĝis. Precipe post tio, kiam la fraula loĝejo de Kaspar per la manoj de Katrin fariĝis varma kaj komforta.

En tiu fora tempo oni elmatrikulis Kaspar el la artlernejo pro manko de la fakaj kapabloj. Vere, ju pli malproksimen en la pasinteco ŝoviĝis tiu tempo, des pli konvinkite la artistoj-amikoj asertis, ke tio estis pure postmilita intrigo kaj tromp-ludo kun la celo liberigi lokojn por koterianoj kaj redukti konkurencon, sed efektive Kaspar ĉiam estis talentega. Estis agrable audi tion, kvankam la rekono venis tro malfrue por ankoraŭ ion ŝanĝi.

Kaspar mem kulpigis en ĉio la militon. Se li kiel knabo ne estus puŝita la antaŭlastan jaron en soldatmantelon kaj -botojn, li konservus sian en la juneco evidentan talenton kaj belo-senton, originaleco de lia vidangulo restus netrivita. La milito malakrigis lin. Neestetikeco de kazernoj kaj bunkroj, kaj fine ankau la militkaptiteco, kiu kun siaj fridaj barakoj ankoraŭ longe daurinta post la fino de la milito — lau la opinio de Kaspar ĉio tio helpis kunpremi la belosenton. Sed ĉefe kadavroj. Li vidis ilin tro proksime, post tio li jam ne sukcesis kapti sur tolo homan korpon senmova. Ĝi aliformiĝis tuj je kadavro. Kaspar kredis, ke en ĉiuj, kiuj vidis en milito de proksime perforte mortigitan homon, la animo estis parte mortigita. Ĉiu-okaze artistoj ili ne fariĝos, la arto postulos sendifektan animon.

Kiam li parolis al siaj artistoj-amikoj pri tiuj konceptoj, ili aprobis ankau tiun klarigon. Kaj iuj aldonis ankoraŭ, ke Kaspar ne malĝoju, ke li ne fariĝis artisto, li tamen fariĝis bona homo, kaj tio estas fine multe pli grava.

Nun Kaspar laboris jam kelkajn jarojn en presejo kiel retuĉisto kaj submetiĝis al la sorto. Ankaŭ malbenadon de la milito li jam preskau ĉesis. Kiel homo kun certa salajro li ĉiam havis hejme vinbotelon kaj ion por almanĝi, pri kio senzorgaj artistoj ordinare ne povis fanfaroni. Ankaŭ tiu cirkonstanco ŝajne kunhelpis por oftaj vizitoj de malnovaj amikoj.

Iniciatanto de la artista koterio estis la malgranda Miksilo, kiu sian malbonŝancan nur ĝis unu kaj duonmetran kreskon penis kompensi per "unisex"-tipaj ŝuoj kaj sovaĝa tanzita barbo. Sian voknomon ricevis la Miksilo pro sia nekontraustarebla pasio ĉie ĉion miksi, au pri farboj sur paletro au trinkaĵoj en ŝranko de festenmastro. Li neis kategorie purajn tonojn, kiel en la vivo, tiel en la arto, kaj li estis en tio senkompromise konsekvenca, konsiderante tion eĉ persona krea metodo, pri kio estis fierega. Tio ne estas de ie prunteprenita, tio estas elpremita el la propra kapo, li ripetis.

Kaspar penis poste nekalkuleble multfoje rememorigi al si, ĉu li rimarkis iam iun signon pri indigno en la okuloj de Katrin. Neniam. Eĉ tiam ne, kiam de fortaj trinkaĵoj plenplena Herman komencis per kafmuelilo miksi koktejljon en ilia kuirejo. Ankaŭ ne tiam, kiam ili malkovris la Miksilon, kuŝanta inter du nudpugaj junulinoj en ilia geedza lito, kaj la majstro klarigis, ke li ĝuste konatiĝas pri naturo por sia triptiko-nudo, fariĝonta la najlo de la printempa ekspozicio. Ankaŭ tiuokaze Katrin ridadis kun kutima senzorgeco kaj per tio elvokinta ĝeneralan admiron de la artistoj. Kelkaj pli liberalaj amikoj eĉ proklamis, ke estas granda egoismo kaj prapeko konsideri tian bravulinon apartenanta nur al li, ne dividante ŝin kun la amikoj.

Tiu ĝusoifa vivo ŝajnis senfina.

Tiom pli konsterna estis subita foriro de Katrin. En unu tago ŝi kun siaj aĵoj simple mankis en la loĝejo, kvazau ŝi ne restadis tie eĉ unu tagon. Sen iuj riproĉoj, bruriĉaj scenoj au pravigoj. Kiam Kaspar ŝin trovis post kelka tempo ĉe ŝia amikino, Katrin eĉ ne venis en vestiblon, por paroli kun li kelkajn vortojn. Pere de la amikino ŝi transdiris, ke ŝi konas Kaspar sen tio tro bone kaj antauscias, kion li povus diri en la konkreta situacio — auskultado de tio estus por ŝi neelteneble enuiga, Kaspar indulgu ŝin.

Komence Kaspar suspektis, ke en la afero certe rolas rivalo. Kolerege li kuregis de unu artisto-amiko al alia. Sed unu vivis trankvile kun sia edzino, dua kun sia pozistino, sed tria okupiĝis pri tute aliaj aferoj kaj tute ne interesiĝis pri iuj virinoj. La esplormisio de Kaspar restis senrezulta.

Post pli longa tempo li konvinkiĝis, ke Katrin ne havis iun alian viron. Ŝi ne edziniĝis denove, restis loĝanta aparte, interkomunikadis kun ia al Kaspar ne konata societo kaj neniam oni vidis ŝin en proksimeco de arto au artistoj. Rondire de ie atingis la orelojn de Kaspar eldiro, ke Katrin bedaŭras la malŝparitajn jarojn.

Kiam al Kaspar klariĝis seriozeco de Katrin kaj ke ŝi ne intencas reveni, li decidis komence abrupte ŝanĝi siajn vivmanierojn.

Li kolektis en la loĝejo ĉiujn malplenajn botelojn, forportis Ilin kaj ne aĉetis eĉ unu novan. Du semajnojn li eltenis, seke kaj senkonsole.

Sed iom post iom la vivo tamen ekglitis en la malnovajn vojsulkojn. Certe ili estis bone enveturitaj. Kelkaj amikoj envenis por konsoli Kaspar, lau malnova kutimo botelo en la poŝo — tiukaze ne decis rifuzi. La koterion de la Miksilo Kaspar neniam kapablis restigi malantau la pordo. Ili ja komprenis, ke li, Kaspar, estas talentulo, sed nun eĉ pli malfeliĉa homo, kies vivon oni fuŝis kaj

komplikigis per homa bruteco kaj senskrupulo. Iama mobilizo en la militon, intrigoj de arlernejo kaj la foriro de Katrin estis diversaj evidentiĝoj de tiu senskrupulo, ĉiuj egale influantaj al Kaspar.

Probable tio tamen estis pleje subvaloreco, kiu boris en la animfundo. Kaspar turmentis defecito de memefektivigo. Sed kiam artistoj serĉis ree kaj ree lian societeton, diskutis kun li art-aferojn kaj demandis lian opinion pri siaj novaj verkoj, per tio ili prenis lin tamen en sian aron, konsekris egalspeca. Tiel ankaŭ Kaspar leviĝis spite la malbonŝancon en la arde sopiratan, admirindan mondon de la arto, kien li strebis en sia juneco sen-rezulte, kiel ankaŭ multaj aliaj.

Sed kiam artistoj ne venis, turmentis Kaspar lupa soleco. Li turmentiĝis inter senfinaj skualoj de sinvipado kaj sinbedauro, falante per ĉiu fojo pli kaj pli profunden. en ondovalon. Tiam li havis deziron kuri ien, krei, petegi — por ke ĉio denove boniĝu.

Li ne havis kien kuri. Katrin ne venis eĉ en vestiblon por paroli kun li.

Fin-fine fariĝis ankaŭ vizitoj de la artista koterio pli maloftaj kaj hazardaj, plej ofte envenis unuopaj mallertuloj — la samaj, kiuj ne interesiĝis pri virinoj kaj okupis sin pri elpensado de kredoj kaj pensado pri kreada psikologio. ĉe Herman oni malkovris hepato-cirozon, finintan lian vintrinkadon. Li rifuzis vagadon, komencis pensadi pri la vivo, iris laŭ malnovaj kamparaj preĝejoj kaj pentris tie vigle primitivismajn, inspiritajn de naiva vivofido, interiorojn kun altarpentraĵoj, kiuj havis senatende grandan sukceson. Kolegoj komencis envii lin kaj forturnis sin de li. La Miksilo mem surprizis ĉiujn per tio, ke edziĝis rapidorde al sia lasta pozistino, diketa, je kaplongo pli alta ol li mem kaj ŝajne ne plu bezonis serĉadon de naturo kaj inspiro ekster la hejmo

Tiam Kaspar aĉetis televidilon.

ĝis nun li profunde malŝatis la babilantan keston, nomis ĝin honordamo de maljunaj fraulinoj kaj obskurec-buŝelo. Kiel efektiva artista animo li ne agnoskis la arton de teknikaj iloj. Sed nenion fari, malplenajn vesperojn oni devis iel mortigi, ali-okaze ili mortigus lin. Do Kaspar decidis tion fari por intelekta sindefendo.

Ekde tio la solecaj vesperoj de Kaspar malleviĝadis en bluetan, de fremdaj voĉoj kaj foraj sonoj plenigitan krepuskon. ĉu temis pri furorkanta konkurso au sporta matĉo, tio ne gravis — fine, se iom alkitimiĝi, la diferenco ŝajnis tute malgrava.

Eĉ antaŭ kelkfoje okazis, ke nevenkebla dormemo rompis la viron pli frue ol konscienco sukcesis kontroli elŝaltadon de la instrumento. Ankaŭ ne grave, por elektro necesis pagi iom pli, sed tio estis eltenebla. La festenoj de la amikaroj pli frue estis multe pli elspezigaj.

Des pli granda estis konfuzo de Kaspar, kiam li malfermis la pordon en la apudan ĉambron. La blua ardo ja venis el la televidila angulo, sed de ie malsupre post la aparota la polurita kesto mem estis strange duone renverŝita kaj gapis per sia blinda straba vitra okulo trans la kapon de Kaspar en plafon-angulon.

Ankorau pli malbone, fulmis nova penso en la cerbo de Kaspar. Nun ĝi restis tiom longe sengarde enŝaltita, ke pro trovarmiĝo aperis iu rekta konekto. Kiel necesus alveni ĝustatempe! Trarulis cirkvitgardilo, certe difektiĝis la multtekosta aparato Kaj nun dauras brulado. Kaspar eksentis grandan domaĝon pri sia nova, nur antaŭ unu jaro aĉetita televidilo. Tuj estis klare, ke li ne elvenos el la afero malmultekoste.

La nazlobojn incitanta brulodoro devigis Kaspar agadi. Ŝtelirante singarde lau la vando li etendis sin ĝis la televidila ŝaltilo kaj eke eltiris ĝin el la mur-kontaktilo. Elektra ikto ne sekvis. Elektron Kaspar neniam definitive komprenis kaj iom timis tiun nekonatan forton. Sed lia espero per tio estingi la ardon tute ne plenumiĝis. Nevidebla flamarko daurigis siblan bruladon malantau la televidilo.

La afero devis esti sufiĉe malbona, se ankaŭ kurentorompo ne plu helpis. Ĉu tie ekbrulis kun tia forta flamo iu plasto au metal-fandaĵo?

Por momento Kaspar profunde enpeniĝis kaj eĉ mordis la ungon de la dekstramana montrofinĝro. Kion entrepreni? Per akvo estingi oni evidente ne rajtas. Se temperaturo estas jam tiom alta, akvo ne plu helpas. Iam li legis pri tio. Pli ĝuste tio estas danĝera, ĉar la akvo tuj vaporiĝas, pliintensigas la fajron au disĵetas ĝin, ekbruligas la domon. Sed ion necesis tamen entrepreni, oni ja ne povas trankvile atendi kiam brulas.

Fajroestingilo en la loĝejo mankis. Malpleje Kaspar nun konsentis por inviti helpon. Ĉu kriegi? Simple tiu afero restu ĉi tie, inter la kvar muroj de la loĝejo. Alie oni ne kapablos elauskulti grumbladon de la najbaroj: ne sufiĉas al li aranĝi bruskandalojn, nun li preskaŭ forbruligas la domon.

Najbaroj de Kaspar ne estis sukcesaj, ili estis evidentaj etburĝoj. Speciale la subaj, Andersen. Ili tuj eluzus la bonan okazon por venĝi al li.

Lau konsidero de Kaspar oni ne havis eĉ la plej etan kazon por kovi tian venĝon, sed li sciis, ke Andersen opinias alimaniere.

Ĉio komenciĝis ekde la lasta naskiĝtago post foriro de Katrin (cetere, ankaŭ pri la foriro de Katrin Andersen esprimis sian malicmokan opinion!). Post la noktomezo enfalis la artista koterio por gratuli la "bebon". Ili estis en konsiderinda aro, ĉiuj jam drinkintaj.

Tio estis unu au du monatojn antaŭ tio, kiam ĉe Herman estis malkovrita lia hepata cirozo. En tiu periodo li kuracis la subripajn dolorojn per pli grandaj dozoj de vino kaj matena duobla konjako. Antaŭ ol veni al la naskiĝtago ili laŭvice festenis en ies ateliero kaj en procezo de ĝenerala ŝercado Herman estis pripentrita. Herman havis tian mankon, ke post la unua botelo lin surprizis varmego kaj li simple devis demeti siajn superflujajn vestaĵojn. Ordinare dauris la senvestiĝo ĝis sport-kalsono — se pli frue nerezistebla dormo ne faligis la viron.

Al la naskiĝtago de Kaspar Herman aperis jam leĝere pripentrite, ies malnova laborkitelo kovranta la nudan kolor-makulan torakon. Dum la naskiĝtaga festeno plezurado dauris senbride. Por hejmaj manekzercoj ankaŭ Kaspar havis hejme farbojn kaj penikojn, oni nun ilin ekuzis. Iu metis sur la frunton de Herman ruĝan punkton de bramano, alia pentris sur la vila brustoduono grandan flavan stelon de ŝerifo, sed iu tiris per peniko n-ro 18 larĝajn pantalongalonojn sur harkovritaj femuroj kaj kruroj de Herman.

Oni ornamis la viron surdorse per tema komponaĵo, kie potencaj centauroj pelkaptis diketajn nimfojn. Fine, post la tria botelo Herman estis metita ventre sur tapiŝon, oni fortiris la kalsonon kaj pentris la postaĵon de la tolerema objekto per ultramarino kaj cinabro je tio de mandrilo.

Herman ne havis kutimon fuŝi ludadon. Li pace permesis ĉion okazi, se oni iom post iom etendis al lia buŝo vinkalon. Poste oni denove vestis la viron per laborkitele kraketanta de sekaj olefarboj, por ke li ne malpurigu vestojn kaj sidlokojn, kaj la naskiĝfesto dauris plenimplete.

Evidente Herman, estante la centro de ĉies atento, sentis ĝuon. Vere, siajn malagrablajojn havis ankau tia estado. La tutan tempon li devis memori, ke ne rajtas tuŝi ion kaj povas eksidi nur sur la kitelbasko. Foje li tamen forgesis sin kaj apogiĝis por momento sur nekovrita divanangulo. Tie restis bluruĝa stria kolormakulo. Sekvintan tagon Kaspar frotis la makulon per terepinto, ĝis kiam la mebloŝtofo fariĝis ĉi-loke multe pli hela.

Sed kiam Herman dum dancado tute malpurigis per ole-farbo ponĉon de iu studentino de arto, estis ĝenerala decido, ke tiu ŝerco sufiĉas kaj necesas tuj lavpurigi Herman. Tuj oni okupis la banĉambron de Kaspar, kaj poste ĵetiĝis tra la iom aperta pordo al la festenanta societo dum tri kvaronhoroj kriĉado, vapornuboj, tikla ridado kaj veplendoj pro bruligo. Tri-foje provis la turmentata Herman eskapi de siaj purigantoj (sekvintan tagon malkovris Kaspar, ke oni ekuzis ankau dratan kaldronan spongon) kaj kuris en la ĉambron, postrestante irizajn spurojn de sapakvo kaj olefarba emulsio. Sed ĉiufoje lin postkuris la purec-apostoloj kaj kun ĝojobruo retiris lin en la banĉambron.

Certe maltrafis parto da lavakvo la bankuvon kaj plankan flutruon. La purigado de Herman estis finota, kiam audigis sonoro kaj post la pordo staris malagrabla morna Andersen. Li sciigis kurtvorite, ke ĉiu afero havu sian limon: ne sufiĉas, ke ĉe Kaspar dauras ankoraŭ post noktomezo diablo scias kia brufesteno, nun penetras en lian loĝejon tra la plafono ankau akvo, kaj li ne intencas tion silente elteni.

Andersen restis tute surda rilate amikan konvinkadon, ke riproĉitaj faktoj el la vidpunkto de granda arto kaj perfekte pulsanta vivo estas tute bagatelaj kaj ne valoras ekscitiĝon. Li diris seke: tio estu senprokraste finita, en kontraŭa okazo, por interesoj de la endoma trankvilo, li devas peti helpon de oficialuloj, kaj ĉiuj el tio devenantaj sekvoj iras kompreneble ali la konto de Kaspar.

Kaspar havis jam pli fruajn spertojn pri tio, kiom senhumor-senta estas Andersen de la suba etaĝo.

La festo estis fuŝita. Rapide oni finis restaĵojn en boteloj, tiam oni volvis tutkorpe ruĝantan, suĉinfane puran kaj facile singultantan Herman denove en la bluan laborkitelon, kiu lin ree malpurigis diverskolora kiel paskan ovon, oni kunprenis la lastan nemalkorkitan vinbotelon kaj iris al pentristoj en atelieron por fini la naskiĝtagon.

Tiu incidento estus restinta iel eltenebla, eĉ Andersen povus post longa tempo forgesi la okazintaĵon. Sed per tio la afero ne finiĝis.

Kiam Kaspar frumatene en leĝera kaj edifa vinebrio hejmen iradis, li trafis sur matenkrepuska frida kaj nepurigita strato senhejman hundidon. ŝajne ĝi estis ie konsiderita kiel superflua kaj lasita al sia sorto. La besteto kuŝis kuntiriĝinte senkonsile kaj kompatinde sur ŝtuparo antau iu vendeja pordo, la ladvovrita pordo estis rigore kaj nealireble fermita malgrau plorablekado de la malgranda hundo.

Kaspar havis kompateman koron. Li kauris al la hundido kaj karesis per la fingro ties etan rondan kapon. Komence la besteto tiriĝis pro timo dense al la tero, tiam plikuraĝiĝis kaj eklekis hezite eĉ la manon de Kaspar. Tio emociigis Kaspar korfunde. Li prenis la senhejman hundeton, metis en la

ĉebruston kaj daurigis la iradon. La malgranda besto ordigis sin pli komferte kaj veturis en la korpovarmo dormeme snufante por renkonti sian nekonatan estontecon.

ĝis la hejmo restis ankoraŭ sufiĉa distanco kaj irante eni matena malvarmo malebriiĝanta Kaspar komencis iom post iom pripensi, kien li metu la besteton. Post la foriro de Katrin Kaspar ne plu kutimis prizorgi iun alian krom si mem. Restigi la hundidon dum longaj tagoj sola en la malplena loĝejo — tio estas ja rekta turmentado de la besto, krome necesas forigi malpuraĵon. Sobre pripensante trovis Kaspar, ke hundobredado ne estas tiu agado, kiu povus esti lia vivorevo.

Kun tiuj pezaj hezitopensoj li eniris la dompordon. La hundeto en la ĉebrusto ŝajnis trankvile dormanta.

ĝuste kiam li preterpaŝis en la unua etaĝo la pordon de Andersen, ekfulmis en lia kapo iu penso. Komence li sciis nur tion, ke ĝi estas bona penso. Li ekhaltis kaj disvolvis ĝin plu. Trovite: Andersen. Ili ja havas en la domo du mezgrandajn knabojn, al kiuj la besteto evidente kauzos veran ĝojon!

Ne pripensante pli longe, ĝoja pri sia malkovro, Kaspar premis per la dikfingro la sonorilan butonon. En la noktosilenta ŝtuparejo estis audeble, kiel la porda sonorilo de Andersen longe kaj tede zumetas, tiam post ioma tempo tirpaŝoj de maljuna Andersen tra la dormoĉambro ĝis la ŝtupareja pordo. La sekur-seruro klaketis dufoje kaj la pordo malfermetiĝis. En la fendo aperis la kolereta, dormema vizaĝo de Andersen.

"Bonan matenon," salutis Kaspar vigle. "Pardonu, mi volis demandi, ĉu eble ne perdiĝis via hundido? La bedaŭrinda besteto erarvadis, mi domaĝis ĝin rigardante, ĝi ne scias kien iri. Krome la infanoj malĝojas... Mi pensis, eble vi mem ne atentis, kiam tio okazis?"

Pasis iom da tempo, ĝis kiam Andersen ekkomprenis. Tiam li pro kolerego ne kapablis diri eĉ unu vorton. Li nur strabis Kaspar per mortiga rigardo. Sed Kaspar eluzis rigidiĝon de la alia, kliniĝis rapide kaj metis la hundidon el sia ĉebrusto sur la plankon. Ankoraŭ forta puŝeto al la postaĵo, kaj la hundeto estis en la loĝejo de Andersen. Sammomente la pordo, pro frapego de la malrigidiĝinta Andersen, denove fermiĝis, la seruro klaketis malamike dufoje kaj paŝoj foriĝis.

Enmeton de la hundido la dormema Andersen eĉ ne rirarkis.

Matene Kaspar audis de la suba etaĝo sonoritan hundobojadon kaj ekscititajn voĉojn. Infanoj ĝojkrietis. Lau kelkaj signoj la hundido vivis ĉe Andersen kelkajn tagojn, ĝis kiam ili sukcesis trovi inter sia konatularo kompateman homon, kiu konsentas ilin helpi kaj preni la beston al si.

Ekde tio la sube loĝantaj najbaroj ne plu salutis Kaspar. Iom post iom ankau li mem ekkomprenis, ke antaŭkondiĉo por kompreni tian petolaĵon estas bone evoluinta ŝercemo, kiun havas ne ĉiu.

Kiam Kaspar dum ioma tempo gapis sian ardantan ĉambro-angulon, li subite rememoris, ke en la vestibla ŝranko kuŝas sufiĉe granda peco da vitroŝtofo. Iam, ankoraŭ en la tempo de Katrin li intencis konstrui en la ĉambro elektrokamenon kaj aĉetis por tio izolaĵmaterialon. Li rapidis en la vestiblon.

Sed kiam Kaspar, malvolvante la vitran ŝtofon, revenis en la ĉambron, falis la interan plafonon trabrulinginta termitbomba restaĵo malsupren, al Andersen. Kaspar rapidis en la angulon kaj rigardis

trans la oblikvan televidilon. En la planko estis granda, proksimume seskola truo, tra kiu estis videbla infan-ĉambra angulo de Andersen, kie nun siavice kreskis blue-blanka flamo.

Kaspar plivigliĝis. La cerboj subite ekfunkciis rapide kaj vivece. Li devis plene forigi ĉiujn postsignojn, kiuj povis pruvi, ke ĉi tiu fajro komenciĝis ĉe li. Aliokaze Andersen faros tian plendobruon, ke tio estos tute ne eble elporti. Eble li provos eĉ enjuĝigi. Kia malica ĝojo por li, se oni kondamnos Kaspar kaj lin elloĝigos!

Kaspar ekagis, kvazau bone trejnita averia viraro. El la kuireja angulo li elserĉis grandan pecon da ŝaum-poliuretano. Feliĉe li ankoraŭ ne sukcesis elĵeti la pakumon, kvankam jam antaŭ unu semajno li portis hejmen laŭvican teknikan miraklon de hejma mastrumado — elektran kafkuirilon-miksilon. La dika blanka ŝaumplasto fariĝis lia savanto.

Per kompakta papero, precize mezurinta en la planko oscedantan truon, li eltranĉis per segilsimila viandotranĉilo el la poliuretano pecon lau grandeco kaj formo strikte taŭgan por la truo. Nun postrestis ankoraŭ ŝmiri randojn de la truo kiel ankau de la ŝtopilo per absoluta gluo, kies etiketo bildece prezentis baraktantan vireton, fiksiĝintan al plafono gluita ruĝa briko, kaj tiam fermi la truon.

Momenton antaŭ tio, kiam li sukcesis efektiviĝi la laboron, Kaspar audis de malsupre, el la loĝejo de Andersen, jam iun sonon. Ŝajnis, kvazau iu movis sin en la infana ĉambro. Tio urĝigis lin ankoraŭ. Per preciza ekpremo li entruigis la ŝtopilon kaj ĝi glufiksiĝis. Konjekteble ĝi estis same blanka kiel la per gluaĵfarbo kolorigita plafono de Andersen, do ne bone rimarkebla. Almenaŭ ne tuj. Kaj poste oni povos ĉion kontesti, maleblos poste ion pruvi. Eble tiu harersimila fendeto estis en la plafono jam pli frue ol ili ekloĝis ĉi tie? Kiu scias, el kiaj postmilitaj restaĵoj tiuj domoj estas starigitaj en iamaj mizeraj tempoj, ne mirinde, kiam ekzemple en muro au fundamenta angulo subite elrigardas iama tabureta piedo — se ne io pli malbona. Ja postrestis en ruinoj multaj mortintoj.

Vere, kial ne povas la fajro, nun brulanta sube en la infana ĉambro, fariĝi pro kulpo de la idoj de Andersen? Kial ili ebligis forporti la hundeton, li ja alportis ĝin pro kompatato al la urbaj infanetoj, vegetantaj sen iu vivulo. La gepatroj dolorigu siajn korojn pro naskitaj du obstinuloj, unu granda alia malgranda, al kiuj estas bagatelo eĉ ekbruligi la domon, ne parolante pri tio, ke ili, plenkreskinte, en iu bela tago povas fari ion multe pli teruran. Laumerite! Li indas, certe li indas, eble tiam Andersen alian fojon ne plu kondutos arogante kontraŭ la kunloĝantoj, kiam liaj propraj zorgoj superkreskis.

Kaj ĝenerale — post la milito naskiĝis infanoj, ne taŭgaj por kompari kun la antaŭmilitaj. En ili estas io kvazau disrompita. Ne gravas, ke ili mem nenion scias pri la milito. Ie en ili tio tamen vivas. Ja ne estas taŭga infano tiu Marek de Andersen? Ĉiam li provas ekkapti vin de malantaŭe, la fingroj kurbaj kiel ungegoj kaj la vizaĝo daŭre grimaca. Foje ili estas kiel nervaj faskegoj, tuj flegmaj kaj indiferentaj. Koleriga afero.

Kaspar estis konvinkiĝinta, ke la milito transdonis sian respegulaĵon pere de gepatra sango al la infanoj, naskiĝintaj multe pli malfrue. Ja ne senkaŭze mankis inter ili tiaj saneguloj, kiel en la infaneco estis li mem kaj liaj ludkunuloj. Marek de Andersen jam ekde sia bebaĝo pendoladis inter kuracistoj kaj malsanulejoj. Foje la knabo havis infektan flavmalsanon, foje iun alergion kuzantan skabion.

Lau la memoro de Kaspar liatempe el la tuta ilia strato nur unu knabo, falinta de ĝardena muro kaj kapkontuzita, estis portita en malsanulejon. Sed malgrau tio la knabo ne restis vivanta, post jarduo li mortis pro encefalito.

Postmilitaj infanoj estis sendube mizeraj, kaj por kaŝi ilian mizerecon oni plenŝtopis ilin senĉese per kuraciloj. Sed ankau tio ne povis helpi.

Onidire, kiam naskiĝis Marek de Andersen, la tuta lia sango estis interŝanĝita — resusfaktoro.

Sed fine la origina kauzo de tiuj plagoj estis milito. Ĉu ankau la vojon de Kaspar al arto ne interrompis la samo?

Tio estis tute logika sistemo, kiun li kreis enpense.

Kaspar ekauskultis, sed tra la flikita planko audiĝis plu neniu voĉo. Li leviĝis de sur la genuoj kaj malrapide rektigis sin. Dum kelkaj momentoj li rigardadis kun nekaŝita domaĝo sian ege difektitan televidilon, kies kesta flanko estis forte bruligita kaj konvekta. Tiam li suspiris. Bone, se restos nur tiu domaĝo.

Ĉi-momente li estis preskau kontenta pri si mem. Katrin tamen urĝiĝis, vane ŝi anoncis, ke antauscias jam ĉion, por kio Kaspar estas kapabla. Ĉi-okaze li tamen efektivigis ion tute eksterordinaran.

Hazarde Kaspar levis sian rigardon de la meditadoj al la plafono. Tie faukis precize tia sama apertaĵo, kian li ĵus fermis en la planko. Eble ĝi estis eĉ iom pli granda kaj ronda.

Dum unu momento Kaspar estis tute senkonsila. Tiam li snufis kaj pensis: nenion fari, necesas iri supren al la tria etaĝo kaj paroli kelkajn vortojn kun tiu stranga luanto Sonski, kiun iuj ankoraŭ pli strangaj tipoj post la pordo de Kaspar jam tri-foje demandis lau la nomo Foko.

7

Lau kutimoj de distancaj bombardiloj Berg ne restis por pli longa tempo en aera spaco de la atakita objekto, por fari ankoraŭ unu rondon kaj sekvi rezultojn de la bombardado. Por tio oni ĉiam destinis specialajn aviadilojn, okaze, ke oni konsideris en la stabo perokulan spektadon grava. Bombardilo, plenuminta sian taskon, devis foriĝi, ĝi ne rajtis restadi eĉ momenton pli ol necese en danĝera zono.

Ĉi-momente, kiam la lukoj fermiĝis, tute ne pensis Berg pri tio, ke eĉ unu bombo ne postrestis kaj la motoroj estas elĉerpotaĵoj. Li plemunis simple la taskon. Kiam lia subkonscio ankau fiksis ion perturban, li ne lasis miksi sin en la agado. En liberaj momentoj pripensante oni povis ja trovi ankau kontrauargumentojn: la motoroj funkciadis jam centojn da horoj pli ol garantiitaj povorezervoj, nenio rezultigas, ke ili ĝuste nun elviciĝu. Kio temas la armilaron, do Koonen komencis ĵus antau Kristnasko konstrui novan splitbombon el malplena benzin-barelo kaj obusoj de kontrauaviadila kanono, frapmekanismo estos baldau ordigita, tiam ili ja ne estos senarmaj.

Sed estis vero, ke Berg pilotadis sian aviadilon ne pensante pri io flanka, trankvile kaj per firmaj manoj nord-nordokcidenten, kaj tiu pura NNW-kurso aldonis klarecon al liaj pensoj. La urbo, de super kiu li ĵus foriris, kaj tiu kortreme konata stratangulo estis forviŝitaj el lia memoro, probable por ĉiam.

Dum reflugado komence ilin nenio perturbis. La direktiloj funkciis peze, sed firme, ankaŭ la superpezo de la motoroj malpliigis laŭ tio, kiel la benzinpumpiloj elĉerpe malplenigis la hejtaĵojn. Lumoj sur la tera surfaco, kiujn ili kelkloke superflugis, ne koncernis ilin, ĉar ili estis plenumintaj sian faskon kaj ne bezonis turni sian atenton al cetera mondo.

Dorniga trankvilo okupis Berg. Li ŝaltis automatan pilotilon kaj donis sin al langvoro. Li ne memoris tempon, kiam li havis tian senton de facileco. Eĉ pensoj disiĝis nekonkretaj, disfluis ie inter bagatelaĵoj kaj ne ekscitis per demandoj, al kiuj mankis respondoj.

Koonen forŝovis la mapujon, certe ankaŭ li sentis grandan liberiĝon.

Ciklona fronto renkontenvenis el mallumo subite, sen iu averto au antaŭpuŝo. La aviadilo puŝiĝis kvazau al vatmonto, iuj gigantaj manoj kaptis ĝin kaj ekĵetadis la tremantan kaj veantan maŝinon subite en diversaj niveloj. Kvazau mitralaj pafserioj krakadis hajloskualoj kontraŭ la fuzelaĝo. Per la unua ekmovado Berg elŝaltis la automatan pilotilon kaj ekkaptis la sovaĝiĝintajn stirstangojn.

Du ekstreme grandaj hajlopecoj frakasis vitrojn de la stirejo, splitoj de la vitra plasto ĵetiĝis trans la ŝaltotabulojn. Tranĉaj glaciaj aerfluo, miksitaj kun pluvo kaj hajlo, ĵetiĝis tra la estiĝintaj apertajoj kontraŭ Berg kaj Koonen. Malfermi la okulojn oni povis nur tiam, kiam palpe trovitaj okulvitroj estis surloke. Ja ne eblas rigardi en akvoŝprucantan fajrobrigadan fleks-tubon.

Berg kontraŭstaris el la tuta forto. La automata pilotilo ne kapablis ekvilibrigi la aviadilon, por tio la skuego estis tro abrupta, nun la homo likvidis iom post iom mankojn de la aparato. Li povis trarompi la ciklonon en rekta kurso: se ili foje jam trovis sin en ties kirlo, estis malfrue pensi pri ĉirkauiro. Eble la fronto ne estas tre profunda kaj ili traos ĝin laŭ la plej mallonga vojo, antaŭ ol la situacio fariĝos kriza.

La aviadilo perdis la alton, la ĵetado ne ĉesiĝis eĉ momenton. Kun dankemo pensis Berg pri Koonen, kiu kun granda pacienco plektis novajn kablojn. La malnovaj estus nun peciĝintaj.

Dum unu-du minutoj kapablis Berg teni la ĵetiĝantan aviadilon en la kurso, kvankam tio jam tute ne estis la antaŭa pura NNW. Dume timo pri la plej malbona tamen mildiĝis. Nun estis jam atingita iu ekvilibro, kvankam nestabila, la unua skuo estis jam pasinta.

Sed ne restis eĉ iom da tempo por senti pri tio ian kontentecon, ĉar sammomente ĉesis en la maldekstra motoro aera premo.

Malforta loko en lubrika sistemo cedis, au krevita tubo au ŝiriĝis kuniga mufto, sed olepumpilo eligis nun varmegan brunan vivolikvaĵon nebule disperse en la ĉirkauan nuban kaĉon. Tiel elŝprucas sango el krevinta aorto. Berg tuj malaltigis la turnojn de la maldekstra motoro. Se ĝi pro manko de lubrikaĵo paneos kaj lagroj ene forbrulos, ili ne povos poste per siaj rimedoj ordigi la motoron.

LQ86 malleviĝis ekde tiu momento eĉ pli rapide en la direkto al la maro en profundo furiozanta, kies ekzistado ĉi tie, supre, estis nur konjektebla. Berg rimarkis, kiel Koonen kaptis la kapon inter la manojn. Samtempe de maldekstre penetris en la stirejon ruĝaj rebriloj. La okuloj duonfermitaj, Berg rigardis tra la nebulecaj okulvitroj. El la maldekstra motoro elĵetiĝis flamoj. Oleo estis falinta sur ardajn elastubojn.

Berg pli bone sentis ol komprenis, kion eblas ancorau fari. Li klinigis la aviadilon pinton malsupren kaj ekplongis. Hajlo-miksitaĵaj glaciaj skualoj devis fariĝi densaj pro ega rapideco, forŝiri de la motoraj gondoloj la flamojn kaj ĵeti en malplenon, kie ili sufokiĝos. Tra la rompiĝintaj vitroj en la stirejon ĵetiĝantaj strifluoj de la aero tuj densiĝis, Berg kaj Koonen estis kvazau per pezaj malsekaj ŝtupoj draŝataj je la kapo. Kurbigante sin sur la malstreĉaj pilotaj sidlokoj, ili kontrautenis per siaj pro akcelo peziĝantaj korpoj.

Ankau ĉi-momente Berg ne eksentis timon de perejo. Por tio li estis fluginta jam tro longe. La sperto, kreskinta je intuo, certigis, ke ne ekzistas tia situacio, de kie li ne elvenos. Ĝis nun ĉiam estis tiel. Pro tio Berg simple laboris. Subtenata de ĉiuj longtempaj flugospertoj li kontraubatalis la elementojn, strebantajn pereigi la maŝinon. Li ne agnoskis sin venkita. Ancorau ne, ancorau obeis la stirilojn, ancorau unu motoro kapablis tiradi plenturne.

Momentoĵi treniĝis senfine. Subite Berg sentis per sia pleje evoluinta intuo, flugo-intuo, ke pli longe li ne rajtas plonĝi. Li au impetos en akvon au eliĝonte la plonĝon rompiĝos la planeoj, malfiksiĝantaj de la fuzelajo pro superpezoj.

Sian aerpercepton li kutimis fidi pli ol mezurilojn. Dum la milito tio savis lin kelkfoje el certa perejo. Efektive Berg ne estis superstiĉa, sed la spertoj sugestis al li konvinkiĝon, ke ekzistas fizikaj statoj, ne perceptataj kaj komunikataj per aparatoj, sed tion kapablas trejnitaĵi ĝis ega sentemo homaj sensoj.

Je kosto de grandega fortostreĉo per sia lasta, dekstra motoro, Berg tiradis malrapide kaj singarde la aviadilon el la plonĝo. Maldekstre de la stirejo regis nun mallumo. Koonen liberigis sian kapon de la manteno.

La unuan fojon dum ĉiuj siaj forflugitaj jaroj ekfulmis en la kapo de Berg ĉi-momente dubo pri ĝusteco de la gvidantara agmaniero. Kompreneble, sekretaj bazoj ja devis esti sekretigitaj. Sed por la nuna situacio li certe devus kunhavi — estu en sigelita koverto — koordinatojn de rezerva aerodromo. Ĝuste nun li bezonis pli ol ion alian taugan vojon au kampon por urĝa surteriĝo ne pli ol ducentkilometra radiuso. Ie ja devis troviĝi ankaŭ tiaj! Ekde la militkomenco ja parto da uniformuloj okupis sin senĉese nur pri serĉado de surteraj ebenaĵoj kaj purigis ilin de arbustaro por aviadilaj surteriĝaj kampoj. Kial eĉ unu el la lastaj ne estas konata al li?

Berg provis elvoki en si iamajn rememorojn. Dum la milit-jaroj li ja surteriĝis al centoj da aerodromoj. Ancau en ĉi-tieaj lokoj. Certe ili restis ĝis la nuna tempo. Simple li devis nun rememorigi al si almenaŭ unu solan, kiun li kapablos ancorau fluge atingi.

Sed la momentoĵi malrapidis kaj Berg konvinkiĝis kun teruro, ke la jaroj senkompatate faris sian laboron. Li ja kapablis revivigi antaŭ siaj okuloj bildetojn pri ebenaj herbokampoj, en kies randoj staris per betuloj kamuflitaj au en kaponierojn ŝovitaj batalaviadiloj, sed koordinatoj — ili kvazau neniam ekzistis. Nur la unuan kaj lastan li memoris. La unua estis ekzercejo malproksime post la domoj de la urba periferio, antaŭ maldensa pinarbaro. La lasta — en la kapon ĉiziĝinta mallonga starta vojo sur la propra insulo.

Ceteron forglutis forgeso.

Batalante kun dume nekonata malespero, Berg elĉerpis ĉiujn siajn spertojn de flugado por iel plupilotadi la difektan aviadilon. Ancau la intuo ne plu kapablis dikti ion al li. Nur restadi en aero!

Berg ne volis ekanalizi la situacion, estis klare al li, ke ne eblas senfine plutreni sin per unu funkcia motoro. Ankau dum horizontala flugado LQ86 perdis konstante sian alton. Se tiel dauros longe, renkontos ilin mara nivelo antaŭ la insula surteriga vojo.

La penso, esploranta ĝustecon de la gvidantara agado, estis danĝera pro sia disbranĉiĝo sub la konscia supraĵo. Tie en profundo ie ekmovis sin noktonigra demando pri senco de ilia tiom longa deĵoro. Ĉu rajtigis sin tiuj bomboj, kiujn ili faligis el la lukoj de LQ86 dum siaj multegaj noktaj batalflugoj? Kaj tiuj nekalkuleblaj noktoj de flugado, ampleksantaj la tutan vivon?

Sed ĉio tio ne povis superi nivelon de malklaraj antaŭentoj. Dum tiuj minutoj nek Berg nek Koonen havis tempon por analizi sin mem.

Ciklono ne finiĝis. Subite viziis al Berg, ke li, en konfuzo pro tiu skua danco, flugas ronde, ĉiam ronde, ne kapablante ekvilibrigi per stiriloj senvivan pezon de la maldekstra motoro ĉe la planeo. Per stuporiĝantaj manoj, doloriga vertebro kaj pro subite leviĝinta sangopremo doloretanta cerbo li perceptis la pezan ŝarĝon, senĉese tirantan lin maldekstren. LQ86 estis rabobirdo kun rompita flugilo, perdanta sian lastan forton, dauriganta batalon por la vivo nur pro instinkto.

Ion similan Berg dum sia longa praktiko ne spertis. La aviadila fuzelaĝo estis kvazau trenata sur rokpintoj. Tuj ili veturis malsupren en kaskadoriĉa rivero kaj iuj gigantaj flostraboj, glacipecegoj aŭ rifoj frapadis senĉese frakase kontraŭ la planeojn kaj aleronojn. La furiozanta stirstango intencis evidente rompi manostojn de la piloto kaj elartikigi la brakojn.

Mankis ankau la forto pensi pri tio, kio povis ilin atendi antaŭe. Koonen estis senespere konfuzita en siaj kurskalkuladoj. Kiun kurson oni povis teni en tiu sorĉa danco, kie movado de la aviadilo subiĝis al neniuj reguloj. Ĉiuj fortoj kaj volrezervoj estis necesaj por fizika batalo de ekzistado.

Ĉi-momente aperis antaŭ la okuloj de Berg malnova terura bildo el periodo de la unuaj lernoflugoj, hantanta lin antaŭ jaroj. Dume li sukcesis ĝin forgesi.

La lerneja flugokampo situis tuj post la lastaj domoj de la urboperiferio. La startovojo direktiĝis al la ĉeurba maldensa pinarbaro, tra kiu videbliĝis la ĉielo, pro nedisiĝinta fumvualo ĉiam flaveta. Parto da pinoj estis sekpintaj, arboj kun maldensaj branĉoj staris kiel stumpoj.

Ekde la unua memstara flugo tiu pinarbaro timigis Berg. En lia unua autuno de la aviada lernejo tien falis kursano, kies leviĝo de la starta vojo malfruis. Post tio ŝajnis al Berg ĉe ĉiu starto, ke ĉi-foje li ne sukcesos ĝustatempe preni altecon. Liaj enaeriĝoj de la ekzerca flugokampo estis abruptaj kaj subitaj, pro ili li ofte ricevis mallaudojn. Nenion fari, ĉiam, kiam li forŝiris sin de la tero, li simple perceptis, kiel la sekaj pinpintoj etendas siajn branĉojn al la subekipaĵo de lia aviadilo por alkroĉiĝi tion. Kelkfoje al Berg viziĝis, ke la malbonŝanca duajara kursano, falinta en la arbaron, havis multajn samsortulojn en pli fruaj jaroj — ĉu eble pro tio troviĝas en la arbaro tiom multaj arboj kun sekaj pintoj? — nur la lerneja gvidantaro kompreneble kaŝis tion antaŭ novaj generacioj de kursanoj, por ne faligi ilian batalmoralon.

Berg estis certa, ke iom ĉirkaurigardante en la pinarbaro, li certe povus trovi sub arboj surtere signojn de iamaj aeraverioj. Rompaĵoj certe estas forigitaj, sed verŝajne sur pinbranĉoj restis kelkaj boltingoj, splitoj de heliĉpadeloj, butonoj de ledaj pilotaj duonpeltoj. Li scipovus tion trovi.

Sed dum la tuta tempo, kiun Berg restis en la aviada lernejo, li eĉ foje ne trovis tempon, por iri memstare en la arbaron kaj serĉi postsignojn de katastrofoj. De li ili restis tie, nekonataj kaj timigaj. Tiu timo dauris ĝis la fino de la lernado. De ĉefrontaj aerodromoj Berg enaeriĝis ĉiam senriproĉe.

Nun, en la skua aviadilo, sur noktonigra surfaco de vitro-plasto, simila al trompa fenestro de la domo de Robinson, leviĝis antaŭ la okuloj de Berg denove vizio pri la maldensa, denteca pinarbaro. Ĉu li festis tro frue la saviĝon? Eble tio tamen pelatingis lin nun? Au la krakado estas kaŭzita de tio, ke la sekaj pinpintoj jam skrapadas la ventron de LQ86 kaj ne trovante la entiritan subekipaĵon deŝiras tie foliojn de fuzelaĝa lado? Eble ili provas enaere haltigi la aviadilon, por ke ĝi kraŝu sekvontmomente?

La nadlo de la altometro ekkalkulis la lastan milon antaŭ marsurfaco.

Ne pensante pli longe Berg etendis la manon al la morsa agordilo. Li faris tion, kion li malpermesis al si kaj aliaj dum jaroj: serĉis kontakton. Kontakton kun kiu ajn, au kun la diablo mem, nur ke ĝi estu vivulo, kapabla lin audi kaj kompreni.

Lia mano frapetadis per malrapideco de nesperta radiisto: tri punktoj, tri strekoj, tri punktoj... Ree kaj ree. Post kelkaj fojoj Berg ekkomprenis, ke sole tio estas nesufiĉa. La sendilo ja ne funkcias. Krome ja ne eblas inviti helpen en nekonatecon. Li vigle signis al Koonen, kiu de tio komprenis sencon de la afero. Apogante sin al la stirejaj vandoj, grimpis la stiristo al la radiosendilo kaj ŝaltis ĝin al elsendoreĝimo. Berg daurigis frapetadi sian SOS-on, al kio nun aldoniĝis ankoraŭ invitsignalo LQ86. Koonen skribaĉis per grandaj nerektaj ciferoj rekte sur mapfolio iliajn proksimumajn koordinatojn kaj tenis la mapon antaŭ la okuloj de la piloto. Berg eneterigis ankaŭ la koordinatojn. Tiam li signis, ke Koonen ripetu la elsendon, kaj koncentriĝis denove al direktado de la aviadilo. Kun la lasta espero la leutenanto ekokupiĝis pri la morsa agordilo, li eraris kaj urĝiĝis, sed kroĉiĝis kun forto de malespero al saviĝ-ebleco.

Berg esperis kaŝe, ke la altometro ankaŭ ĉi-foje mensogas kaj ĝis la marsurfaco ili havas pli grandan distancon, sed tio estis vana espero. La nadlo moviĝis, falis pli kaj pli malsupren, al la marsurfaco, kaj tiu moviĝo restis tro rapida.

Ili batalis por sia vivo ĝis la fino. La elsendilo vokadis senĉese en la nokton la helpinviton. Sed LQ86 jam neniel kapablis traflugi tiujn mejlojn, kiuj restis inter la aviadilo kaj surteriĝa vojo. La maro kaj ĉielo ĉirkaŭ ili estis malplenaj, nur obskura ŝtormo daurigis sian furiozadon per senĉesa forto, ĝin interesis nek malespero nek esperoj de la du viroj.

La neglatan, parte nekularan vesignalon de Koonen kaptis tute hazarde iu nokta islanda radioamatoro en Akureyri. Ekster la konvencie fiksita ondolongo audita SOS estis inkuba en sia senhelpa izoleco kaj devigis la viron meznokte sciigi per telefono al Reikjavik. Surmare furiozis ja efektiva uragano kaj danĝero povis esti granda. Manskribo de la sendinto aludis desperon. Krome oni ne rajtis ĉi tie, en la alta nordo, malatenti kiun ajn veon, kiom stranga ĝi ankaŭ ŝajnu.

Sed la invitan signalon LQ86 oni trovis en neniuj registroj. Restis ankoraŭ ebleco, ke temas pri milita aviadilo. Responde al koncerna pridemandado oni sciigis el la Keblavika aerflota bazo, ke tiu invita signalo estas nekonata ankaŭ al ili kaj ke laŭ iliaj zorgoj kontrolitaj informoj en la kvadrato kun nomitaj koordinatoj nun neniuj restadas.

Hazardŝance elsendi patrolaviadilon pro tia vetero oni ne konsideris eble.

Ie sur ekrano de longdistanca lokalizilo oni vidis ĉi-nokte impulson de LQ86, ĝis kiam ĝi malleviĝis sub horizonton kaj estingiĝis kiel fajrero en maro. La deĵoranta triaklasa operatoro, unuajara rekruo, konsideris la ekfulmon atmosfera perturbo, pri kio ne valoras ĝeni superulojn.

Pro tio ankau en la deĵora ĵurnalo ne aperis iu enskribaĵo.

8

Kiam la pli juna filo de Andersen vekigis en sia lito, la duone brulinta termitbombo jam kauteris profundaĵon en la infanĉambra angulo kaj daurigis sian trairon malsupren, tra la intera plafono. En la ĉambro ŝvebis blanka fumo, kiu kuzis tusegadon kaj okulfrotadon de la knabo tuj post lia vekigo.

Tuj kiam Marek plene konsciiĝis, liaj vizaĝaj muskoloj streĉiĝis. La ĵusa endorma infanece milda kaj aminda vizaĝo rigidiĝis kaj ricevis koleran kaj kramfan mienon. Tiel estis ĉiufoje. Marek mem sciis nenion pri la ŝanĝigo, li nur sentis ĉiufoje, vekiginte el siaj packarakteraj sonĝoj, neklarigeblan malbonhumoron. Tio krueligis kaj ĉikanigis eĉ tiam, kiam en liaj intencoj mankis malbono. Tiel fariĝis ĉikanemo iom post iom la karaktera trajto ĉe la pli juna filo de Andersen.

La gepatroj rimarkis perturbojn en la nervosistemo de la knabo baldau post lia bebeco, sed ne sciis, kion entrepreni. Ne povis temi pri vizito al psikiatro: kiel poste elteni neprajn senfinajn onidirojn, ke ili havas hejme frenezan infanon? Certe per tempopaso tio ĉesos, ĝi elkreskos.

La pli aĝa frato Antal estis jam eldormiĝinta. Li sidis en la lito, la genuoj en la kovrilo, ne deturnante la okulojn li strabis en la ĉambroangulon kaj ŝancelis sin malrapide antaŭen-malantaŭen. Liaj okuloj brilis en duonlumo blue. La fratan vizaĝon lumis iu interna kontento. Marek eksentis iom da hororo, sed tio estis dolĉa timego, tio plaĉis al li, pro tio kuris tiel dolĉaj ĝuotremoj lau la dorso malsupren.

"Nun oni vin punos!" li auguris komence al la frato.

Sed tiu restis indiferenta. Ne estis evidente, ĉu li audis voĉon de la malgranda frato au ne. La sorĉa vizio en la ĉambra angulo kaptis lin plene. Tie brulis kun ekscitiga siblado enigma fajro, kaŝanta en si ion supernaturan. Marek rigardis ankoraŭ iom, tuis denove, vigle eliĝis el la lito trans ties pli fora rando de la fajro, kaj forkuris. Li sciis precize, kion ĉi-okaze entrepreni estas plej saĝe.

Antal ne reagis pri la foriro de la frato.

Inter la unuopaj membroj de la familio de Andersen regis iom strangaj rilatoj.

Antal estis de sia naskiĝo filo de la patro. La unua naskito devis fariĝi lau la patra opinio eminenta sciencisto, jam en la junaĝo fama matematikisto au fizikisto. Ankau kemiisto povis esti priparolita, sed neniu pli sociscienca. La patro Elmer sciis firmege, kiuj fakoj estas perspektivaj en la rapidege teknikiĝanta mondo. Kiu do ankoraŭ scias, se ne li! Li ege bedauris en si mem, ke en la juneco li supertaksis sportistan karieron kaj neglektis lernadon.

Vere, en sporto li tion kaj alian skiris, en dekatlono li atingis apartenon al reprezenta teamo kaj eĉ kvarfoje partoprenis ankau interlandajn konkurojn. Sed ĉu evidentiĝis la premisoj pli malaltaj ol la

atenditaj au estas la sportista steloflugo ĝenerale tro mallonga por konstrui sur ĝi pli persistan estontecon — Elmer surteriĝis fine sur modesta vojo de korpokultura instruisto. Sed kapon li havis bonan, taugan ankaŭ por scienca doktoreco.

Poste li atribuis tion ĉefe al la damno de sia deveno. Elmer Andersen naskiĝis en malgranda kaj malvigla urbeto, malproksima de montoj, riveroj kaj ĉefaj vojoj. Pri scienco okupiĝis tie neniu. La plej granda industria entrepreno estis loka segejo, tiun sekvis limonadfarejo. Ankaŭ sian dummilitan junecon pasigis Elmer en la gepatra domo. De la antaŭmilita tempo tion diferencigis nur pankartoj kaj la somera kampara labordevigo. Sed ankaŭ la lasta okazis plie pro interesoj de la familia vintra nutraĵostoko. En tiuj jaroj la estanta tempo ne tuŝis la urbeton eĉ per milita tragiko. Mortosciigojn Elmer per siaj okuloj ne vidis, en la familio ili ne havis virojn, taugajn por militservo.

Kiam la milito finiĝis, la urboj estis ruinigitaj. Oni komencis ilin restarigi — komence iom post iom, tiam pli kaj pli urĝe. Tiam ankaŭ Elmer sentis subite, ke li ne plu povas resti hejme. Dirinte al la gepatroj, ke li iros por fari el si la homon, li kunprenis fibran kofron kun du paroj da zorge flikita korptolaĵo kaj jam tre malvastan lernejan kostumon kaj iris.

Enveninte la urbon, li iris al la pordego de la plej granda maŝinfabrika. Tie oni bezonis homojn kiel li. La fabriko funkciis ĉefe nur per fortoj de preskaj infanaĝaj knaboj kaj virinoj, tie trovis lokon ankaŭ Elmer, kiu scipovis fari ankoraŭ nenion.

Per sia fervoro kaj lernemo li havis ŝancojn fariĝi finfine bona specialisto. Bedaurinde ĵus depreninte sian militistau uniformon, organizantoj de sporto malkovris baldaŭ naturajn premisojn de Elmer. Oni sorĉis antaŭ liaj okuloj brilan kaj rapidan karieron — tio ŝajnis al li la efektiva, per mil ŝancoj ŝargita samtempeco, kiun kapti li veturis en la urbon.

Kun malfruiĝo li provis post rifuzo de aktiva sporto ankoraŭ fari tion, kio estis nefarita. Estante jam familiestro, li eklernis krom laboro en universitato, eĉ finis tiun, sed nun jam kun multe pli modesta kvalifiko de ekonomiisto. La neefektivigintan revon, altan mondon de la scienco, respektindajn internaciajn simpoziojn kaj eble eĉ surhorizonte miraĝantan probablecon de Nobel-premio oni transponis al la unuenaskito, kiu devis akiri la neakiritajn. La patro per siaj amaraj spertoj jam scipovas deteni lian turniĝon al senperspektivaj sakstratoj.

Jam ekde la unuaj lernojaroj la patro devigis Antal okupi aldonajn lecionojn pri matematiko, per tio ĝustatempe kreante premisojn por sciencista kariero. Tiamaniere oni tuj faris tiun lernaĵon al la knabo malplaĉa. Kiam tio ĝis la kvina klaso nedisputeble evidentiĝis, Elmer Andersen dungis spertulojn-fizikistojn — kompreneble kun samaj rezultoj. Antal estis tute normala kaj vigla homido, sed la atendata mirinfano li ne fariĝis, malgrau ĉiuj fortostreĉoj. Anstataŭ tio kreskis obstineco kontraŭ devigo, kion la gepatroj strebis rompi perforte, per tio eĉ plifortigante la obstinecon.

Antal sentis siaspecan sadisman ĝuon, kausante per sia lernado seniluziigon al la gepatroj. Per infanece akra percepto-kapablo li sentis, kiel profunde tio penetras en ilian koron. Nur tiel li povis venĝi la devigitan lernadon. Al li ekplaĉis malsukcesa lernado.

Paŝon post paŝo li proksimiĝis en la gepatraj okuloj al kretenismo, ĝis kiam la plenkreskula mallonga toleremo rompiĝis kaj la cirkonstancoj estis klarvorte anoncitaj al la knabo mem. Tiu evento kunportis per si iom da liberiĝo. Nun li povis ja pri ĉiu riproĉo mute kaj stulte ruli la okulojn kaj ne bezonis pravigi siajn agojn: kion oni povas postuli de kreteno?

Andersenoj eksopiris duan, pli saĝan infanon.

Irene konsentis pri tio ne tuje. Pli frue ŝi esploris profunde kaj kun ofenda detaleco la edzan generacian tabelon, kvazau nur tie povus kaŝiĝi radikoj de la malbono, kaj ŝi serĉis el primedicina popularscienca literaturo respondon al la demando, ĉu iuj foraj genraj influoj povas damaĝi pere de viraj spermatozoidoj kaj genoj ŝian venontan infanon.

Pro tio Marek naskiĝis relative malfrue.

Eblas, ke li restus entute nenaskita, se Irene havus tiutempe saĝon por studi jam pli kaj pli ofte ekaperintajn en revuoj mediprotektajn artikolojn. En ili oni parolis kelkfoje tute serioze kaj per timigaj ekzemploj pri ebla influo de radiadfono kaj vaste disvastiĝanta mastrumkemio al feto kaj ĵusnaskito. Sed en societo tiuj temoj fariĝis konversa temo nur ses-sep jarojn pli malfrue, kiam Marek iradis jam en infanĝardeno. Tio ne plu povis helpi.

Kaj Irene simple rifuzis agnoski la eblecon, ke ŝia pli juna filo povas esti iamaniere viktimo de sia naskiĝa tempo au medio. En kontraua okazo ŝi devus riproĉi sin, kial ŝi urĝis pri la knabo kaj ne konsideris ĉiujn danĝerojn de la ekstera medio. Ankoraŭ kelkaj jaroj — kaj post limigo de nukleaj eksperimentoj la radiadfono en la mondo tamen ekmalpliĝis!

Al Elmer, kontraue, ekaperis kelkfoje diversaj malklaraj duboj, kiam li devis forigi la petolfrezezan kaj koleriĝantan Marek de la gastoj kaj konduki en la infanĉambron.

Elmer ne povis paroli pri siaj supozoj al Irene. Ŝi ne eltenus.

Malkaŝe neniu el ambau intencis agnoski, ke Marek estas generita por savi la fiaskajn esperojn de la gepatroj. Tute nekompreneble, kiel Antal tion elflaris. Eble li simple perceptis tion per iu speciala sensororgano, kiun havas nur infanoj. Tre baldau post la naskiĝo de la eta frato li komencis tiun kun malamo ignori. Kiel knabo li penis ĉirkaŭi Marek infanmaniere per ĉikanoj, sed baldau li konvinkiĝis, ke ne atingos la celon. La frato neniam komprenis la ĉikanadon, kaj la gepatraj punoj al Antal estis senmerite severaj.

Lau opinio de Elmer kaj Irene temis pri ordinara ĵaluzo, kiu ofte evidentiĝas ĉe dume solkreskinta infano, kiam en la familio aperas nestovo, ricevanta ĉefan parton de la gepatraj zorgo kaj dorloto.

Ekzemple kiel ankau ĉi-foje, kiam li portis al Marek, ludanta surkorte en sablokesto, per almetujo ferformikojn. Formiko — ĉu valoras kriadi pro ili. Sed jen, la knabeto kaptis la ujon, malfermis ĝin per unu ŝovo, la formikoj kompreneble falis en la sinon kaj suprengrimpis lau la brakoj. Pro teruro pala Marek silentis longan momenton, poste enspiris kaj ekkriegis kiel difekta sireno, ne elŝaltebla. Apenau ĝis tiam iu formiko sukcesis lin mordi. Simple la eta frato havis malfortajn nervojn — nur tion, finfine, ja Ajjtal deziris ekscii.

Pro la timokriego kuregis en la korton la patrino. Pli malfrue Antal volis neniam rememorigi la vortojn, diritajn al li ĉi-foje. Tiuj vortoj ne dignis la patrinon, tiel povis paroli grandaj knaboj surstrate.

La tutan longan luman junion, de la unua dato ĝis la lasta, Antal sidadis ĉi-jare ĉiujn vesperojn en la ĉambro. Post ĉiu horo li devis iri sin montri — por ke li sekrete ne forkuru. Tiu malliberiga puno estis lau la knaba kompreno precipe humiliga kaj kruela, la gepatroj, juĝante al li tion, agis

malnoble. La somero de ludado kaj biciklado de aliaj knaboj lin preteriris, kvazau li havus infekton, devigantan apartigi lin de aliaj homoj.

Nun Antal jam dum pli longa tempo ne turnis sian atenton al Marek, kelkfoje nur subridetis gale. Tion okaze, kiam la frateto, strebante ĝeneralan admiron en naskiĝfestoj au aliaj homkolektiĝoj, eldiris iun ŝokan deklaron. Tiujn li ŝatis elpensi, admiresprimoj de plenkreskuloj hejtis eĉ plie la fantazon de Marek. Ekzemple li ofte esprimis sin en tia etoso, ke lin ne kontentigos malpli ol fariĝi ĉefministro, kiam li estos plenkreskulo. Sed ankau tiun frue saĝan subrideton Antal devis kaŝi, ĉar jam kelkfoje li ne restis sen admonaj riproĉoj post foriro de la gastoj pri tio, ke li kauzos per sia cinismo psikan traumaton al la etulo. Admonante la flon Elmer mem estis turment-miena.

El ĉio tio Antal faris la nure eblan konkludon: ne tuŝu frateton, tiel estas pli bone por ĉiuj.

Estus tute maljuste aserti, kvazau Andersen neniam serĉis kontakton kun sia pli aĝa filo. Ili faris tion nur siamaniere. Kelkfoje iris la patrino en la ĉambron de Antal, parolis kun li delikate (sed tio ŝajnis simulita), provis mankaresi la kapon de la knabo (tiu teneraĵo estis tute ne tolerebla). En tiuj okazoj Antal estis tute sensenta kaj obstina, la mano de Irene simple forfalis de li. Kun zorga suspiro Irene retiriĝis de sia granda kaj nekomprenebla infano. Finfine ŝi eĉ komencis iom timeti Antal.

Kun la patro estis pli simple. La patro estis realisto, li neniam havis emon por tiaj duflanke malagrablaj, senhelpaj provoj por interproksimiĝo. Skrupule turmentita, subkonscie perceptante iun propran kulpon pri tio, ke la afero procesis tiel, li donis kelkfoje pli da poŝmono kaj tuj retiriĝis. Tio estis la plej bona, kion eblis fari.

De jaro al jaro la fremdiĝo kreskis pli kaj pli granda. Antal sentis jam turmenton, loĝante en komuna ĉambro kun Marek, kies objektoj ĉiam en malordo kaj duone frakasitaj amasiĝis en unu ĉambroangulo. Marek estis malkorekta. La eta frato neniam paciencis fini kiun ajn iniciaton. La ludojn li ne finludis kaj munteblaj ludiloj restis eterne nekunmetitaj, se la patro ne venis por helpi.

Krome, en la lasta tempo li atentis ĉe la plietulo novan malbonan pasion: fosaĉi en liaj objektoj. Kiel ĉiu alia knabo ankau Antal havis siajn sekretojn, en kiuj rajton por miksiĝo li agnoskis al neniu. Antal atendis kaj samtempe timis tiun momenton, kiam li trafos Marek, fosaĉanta en liaj tirkestoj. Li antausciis, ke ne kapablas bridi sian justan koleregon, eĉ ne intencis tion fari kaj timis grandan skandalon, sekvontan el tio.

Nun Antal ĝuis, rigardante la flamon, kaj imagis, kiel tio siblante ĉion cindrigos. La tedan ĉambron, ilian abomenan loĝejon, la tutan stultan domon. Li ne havis orelojn por Marek. Finfine tamen triumfas la supera justo, la brilega flamo videble kreskas kaj purigos ĉion, finos multjaran maljuston kaj humiligojn. Ili kuradu en paniko, li eĉ fingron ne movos, por eviti la vengon.

Antal ŝancelis sin en la ritmo de fajrosiblado, li opiniis sin perceptanta muzikon de la flamo.

La eta frato Marek devis ioman tempon kolere spiregante klopodi, antau ol li kapablis vekti la patron. Eĉ pli da tempo estis necesa por klarigi, ke Antal faris en la ĉambra angulo grandan fajron kaj forbruligas nun la domon. Mem li sidas en la lito kaj kun plezuro ŝancelas sin antaŭen-malantaŭen.

Elmer Andersen eĉ duondorme ne dubis pri la parolo de la pli juna filo. Ja estis jam tiel, ke Antal fariĝos ĉerkonajlo de la familio.

Serĉante la pantoflojn, Elmer rememoris kun rapido la lastajn aĉaĵojn de Antal. Kompreneble, ja ne estis antaŭ longa tempo, kiam li en naskiĝtago de kunlernanto sin drinkis ebria kaj poste la tutan vesperon vomis en la banĉambro. Mem nur dekkvarjara.

Tiel ankau estis. ĉe la amiko Benno Antal, subpremante sian nauzon, fortrinkis sola duonbotelon da dolĉeta, duon-fermentinta ribvino, ĉar li sciis, ke tiel estas eble hejme elvoki ĝeneralan malesperon.

La antaŭan tagon la patrino donis al li helbluan retoĉemizon. Ŝi ja sciis tre bone, ke Antal ĉi-momente pleje bezonis blankan, kun laumode alta kolumo festenan ĉemizon, kian havis ĉiuj kunlernantoj. Tre bone ŝi sciis ankau tion, ke Antal neniam surmetos retoĉemizon, ĉar konsideras ĝin prahistoria korpkovrilo de karnoriĉaj bierventruĵoj. Sed Irene decidis ne tiel, lau ŝia scio retoĉemizo estas en somera tempo multe pli saniga. Portinte hejmen la aĉetaĵon, ŝi atendis pro ĝi ankau dankemon.

Antal estis malbona simulanto. Li ne kapablis elpremi el si la atenditan ĝojon. Okaze de tio Irene aranĝis leĝeran histerion kaj sciigis, por ĉikanmokoj de Marek, ke tian malplaĉan, kaprican, vantajn kaj sendankan homidon kiel ŝia pli aĝa filo oni ĝis nun nenie kaj neniam vidis.

Antal ne eltenis tiun riproĉadon dum pli longa tempo. Li eliris por vagadi surstrate. Tie li renkontiĝis kua Benno, kiu diris, ke li havas naskiĝtagon, venos kelkaj kompanoj kaj venu ankau Antal.

Sekvis nova kraŝo. Ankau la patro estis vokita por helpi. Li tuspurigis sian voĉon kaj klarigis prelege kun ekzemploj grandan pereigan rolon de frua alkoholismo. Ĉu li vere tion ie legis au rapidege elpensis, sed li asertis morne, ke ĝuste duon-fermentinta hejmfarita vino kuzas sangokanceron.

Predikante moralon Elmer eĉ mem iom bedaŭris la knabon. Kiel savringon li etendis al Antal supozon, ke verŝajne aliaj knaboj logis lin por trinki tiun aĉaĵon. Sed la kruela knabo kapneis pri tio indifereinte.

Kelkajn semajnojn poste Antal aĉetis per bulkmono, ŝparita en la lernejo, skatoleton da plej malkaraj, peĉobrunaj cigaroj kaj ekfumadis ilin hejme en la tualetejo, mem batalante kun la nauzo. La koridoro kaj ĉiuj ĉambroj estis iom post iom trasorbitaj de la peza cigarfumaĉo. La nefumantaj gepatroj estis konfuzitaj, oni invitis muntiston, kiu kontrolis tiradon de gasa bolilo kaj kuirforno, sed trovis ĉion en ordo. La patrino iradis lau la loĝejo kaj serĉadis per la nazo fonton de la odoro. La patro, de la laboro hejmen veninte, tusetis pli ofte kaj faris tion turmentite. Antal daurigis sian ludon. Fine estis denove Marek tiu, kiu malkovris la sekreton kaj venkoplene raportis al la gepatroj, kiu kaj kie faras tiun odoraĉon.

"Li volas venigi pulman kanceron en nian domon!" diris la patro morne kaj tusetis.

La patrino senvorte alĝapadis Antal, la okuloj plenaj de muta riproĉo.

Sed Marek estis laudita pro la atentemo. Tio ankoraŭ pruvis lian saĝan konvinkon, ke sekreta denuncado estas la plej perspektiva kondukmaniero.

Tiel estis Andersen tempopase pro Antal jam multon suferintaj. En kelkaj lastaj fojoj la patro, perdinta memregadon, indikis kiel unu eblan solvan variaĵon ankaŭ kolonion de neplenkreskaj krimuloj. Antal elauskultis ankaŭ tiun minacon, sed ne faris specialajn konkludojn. Iom post iom ŝajnis eĉ kolonio en lia konscio kvazau simbolo de libereco kaj memstareco, komparante kun la hejmo. Li ne opiniis, ke tie iurilate povus esti multe pli malbone.

Sed tia afero ankoraŭ ne okazis. Fajro en ĉambro, kaj noktmeze, kiam ĉiuj dormas kun trankvila koro — tio estis simple terura kaj danĝera krimo.

Kaj ankoraŭ foje pensis Elmer Andersen pri sia militotempa angora travivaĵo, kiun li ne kuraĝis konfesi eĉ al Irene. Ĉu vere li portas ĉe si ekde tio signon, kiun liaj filoj devas absolvi per si mem? Ĉu lia sango estas infektita? Ĉu ĝi estas ŝarĝo de heredeco?

La kaustika fumo ŝoviĝis nun ankaŭ en la dormoĉambron de Andersen. Delikatgorĝa Elmer perceptis tion unua kaj tusetis. Tio estis aldona signalo. Haste li eliĝis el la lito kaj iris en la infanĉambron, Marek en sendanĝera distanco post li, la okuloj glimantaj pro streĉiteco.

La ardaĵo estis jam tute malalta, sed ne povis ekesti dubo pri tio, ke en la ĉambra angulo oni ekbruligis fajron.

"For de tie ĉi, marŝ'-marŝ'!" ektondris Andersen al Antal.

La knabo restis kiel antaŭe sur sia loko. Ravite li strabis la ĉesantan ardaĵon, ŝanceliĝado de la korpo estis tute lanta, sed ankoraŭ ne ekzistis por li la ĉirkaua mondo.

Brukriinte la duan fojon, same senrezulte, paŝis Andersen al Antal, tiris perforte la knabon el la lito kaj fortrenis. Restiginte Antal staranta en la vestiblo, li mem rapidis en la ban-ĉambron por porti akvon. El la dormoĉambro ŝanceliĝis renkonte al li duondorma Irene, sed la edzo ne havis tempon por ekstari kaj klarigi la aferon.

Kiam li revenis kun akvo, staris la tri pluaj familianoj sur la infanĉambra pordo kaj gapis la ĉesantan fajron. Ardantaj pargeteroj kraketis iom post iom kaj ĵetis en aeron kelkajn unuopajn fajrerojn. En la larĝe apertaj okuloj de Antal estingiĝis malrapide bluaj fajretoj.

"Kiel vi tion faris?" batbutis Irene ŝokite. "Kial, ho dio? Kial?"

Antal turnis nun malrapide la kapon kaj trarigardis la patrinon, kvazau ŝi estus parolanta aero.

"Brulu ĉio je blanka cindro," li diris kun nobla lanteco. Neniu estis audinta lin iam tiel edife deklamanta, Antal ne toleris solenecon.

Irene ĝemis kaj apogis sin, demonstrante senfortecon, al la vando.

"Kion ni atendu de la kreteno!" kriis Elmer kun kolero kaj preterpaŝis ilin, sitelo en la manoj preta por akvoĵeto. Antaŭ ol li atingis la fajrofokuson, li turnis la kapon kaj aldonis: "Nun sufiĉas! Li bruligos nin ĉiujn ĉi tie, se nur estos eble!"

Tiam li paŝis al la fajroloko. Levinte la grandan fiavan plastan sitelon ĝis la okuloj, li estis preta por verŝi, sed sammomente termita restaĵo de la bombo falis, fajrerojn ŝprucante, tra la interna plafono en teretaĝon, en la ĉambron de Helene.

Andersen krietis ektimigite kaj la sitelo falis el la manoj. Kun falbruo ĝi renverŝiĝis kaj la akvo elfluis. La akvoflueto ĵetiĝis post la bombon, audiĝis vaporsiblado, klaketoj de diseriĝantaj akvogutoj kaj de malsupre leviĝis en la infanĉambbron lokomotiv-aromo.

Andersen rekonsciiĝis kaj rapidegis el la ĉambro. Dum unu momento li ĵetis al Antal mornan ekrigardon, en kiu briletis malespero. Tiam li estis for, nur la ekstera pordo ekkrakis.

Li devis tuj averti Helene kaj pardonpeti ŝin, antaŭ ol ŝi sukcesos pro ektimiĝo alarmokrii. Estus antaŭe neaudita skandalo, tiu honto ne estus eltenebla, se ĝenerale famiĝos, ke lia pli aĝa filo krom ĉio estas ankau ekbruliganto! Tio ne okazu.

Post foriro de la patro Antal malgaje okulservis la estingiĝintan fajrolokon. Iu estus kvazau forprenita de li. Patrino Irene iris en la kuirejon por miksi sukerakvon, kvankam la vigla Marek ŝajne tion ne bezonis.

Piĝame vestita, tremanta Andersen devis longe atendi malantaŭ la pordo de Helene, ree kaj ree sonorigi. Dum la lastaj jaroj pro pliiganta dormomanko turmentata Helene glutis nun lauregule ĉiuvespere dormigilon kaj fermis la orelojn per rozkoloraj parafinŝtopiloj, por ke neniuj voĉoj el la ekstera mondo forpelu la aerecan dormovualon, antaŭ kiam ekinfluas la dormigilo. Dank' al tio ŝi enlitiĝinte bonege ekdormis, sed dum la dormado ŝin veki preskau ne estis eble. Matene ŝi vekigis plie pro multjara kutimo ol pro sonorado de la vekhorloĝo.

En ŝtupareja malvarmo dentojn klakanta Andersen tretetadis senpacience malantaŭ la pordo de Helene, premante ree kaj ree la dikfingron sur la sonorilbutono. La sonorilo sonoris. Malantaŭ la pordo ankoraŭ dauris silento.

Samtempe en la kvara etaĝo Kaspar intertraktadis kun la denove ellitigita knabo.

Li ne havis specialajn malfacilaĵojn por konvinki la knabon ne disbabili la aferon.

"Sendube Andersen ne kredas, ke tio falis el la ĉielo," asertis li al la knabo, kiu penserne rigardadis siajn nudajn piedfingrojn en la griza lumo, falanta tra la malfermita pordo. "Por li sufiĉas tio, ke venis de mi. Famo en la tuta urbo! Prefere ni ŝajnigu, ke ĉe ni nenio okazis. Li draŝu siajn knabojn, se li volas, ĉar ili ludis per fajro!"

"Sed kion mi faru pri la angulo?" diris la knabo plende. "Foko diris..."

Kaspar mangestis.

"Andersen certe ne riparos ĝin, prefere li provos atribui ion al ni. Pli bone, se ni mem ĝin riparos. Materialon mi havas."

La knabino havis deziron voki: diru jes, tuj diru jes! — sed ne kuraĝis eĉ malfermi la buŝon. Ŝi timis, ke tiam la fremdulo el la malsupra etaĝo ekdamnos kaj blasfemos: kiu do ankoraŭ tie voĉadas, kiu societo ĉi tie kuŝaĉas, tuj estu for, kiu permesis ilin restadi en malpropra ĉambro, ĉu ili ne scias, ke la loko por tiaspeculoj estas surstrate.

Anstataŭ tio ŝi audis la knabon diranta:

"Jen, steloj estas videblaj!"

"Mi spertis tion dum duonjaro, la supran etaĝon bombo plene forĵetis," diris la fremda voĉo konsole. "Neniu malbono. Se ne pluvos, estas ĉio en ordo. Sed tiam en iu vespero ankaŭ nian angulon trafis bombo kaj for estis la steloj. Bone, ke en kelo de aliaj miaj propraj kapo-piedoj restis neŝiritaj."

"Je-es, sed mi ne povas tiel diri al Foko..." diris la knabo malfeliĉe.

"He, tio estas bagatelo. Morgau mi surgluos al la tegmento plastfolion, certe ĝi dauros ĝis renovigo," replikis la alia senzorge.

"Eble tiam neniu rimarkos?" demandis la knabo post tio kun aperinta espero.

"Eĉ ne rajtas rimarki," diris Kaspar konvinkiĝinte. "Ni estus fuŝuloj, se iu rimarkus."

"Do ni prikonsentu!" krietis la knabo fervore.

La knabino, kun la kapo sub la kovrilo, ridis.

Dum tiu tempo la senĉesa sonorado de Andersen, malgrau la roza parafino, per iuj fibradoj tamen atingis la konscion de Helene. Pro la dormigilo duonkonscia, ŝi eltiris unu ŝtopilon el la orelo kaj auskultis. Sukcesinte klarigi al si, de kie venas la perturba sono, Helene ellitiĝis kaj ŝanceliris al la ekstera pordo. Siblado de la termitmiksaĵo, brulanta en la loĝoĉambro, ankoraŭ ne atingis ŝian konscion. Eble ankaŭ pro tio, ke ĝuste nun en la sonĝolando de Helene, kun forta muĝado kaj kraketado, estis forbrulinta la malnova, kun verdaj fenestrokovriloj kaj noktonigraj falsaj fenestroj la domo de Robinson. Tie ĝi brulis lastatempe tre ofte. Ankaŭ rebrilo de la flamo ne estis videbla de sub la pordo, ĉar timante trablovon en la loĝejo de Helene jam longe estis plidensigitaj per feltostrioj ĉiuj pordofendoj.

La nokta sonorigo estis por Helene granda surprizo.

Ŝia konsterniĝo neniom malpliĝis, kiam ŝi vidis malantaŭ la pordo piĝamvestitan Andersen, kiu tutkorpe tremadis.

"Milfoje mi petas pardonon al mi, okazis io terura!" komencis Andersen per bluiĝintaj, tremetantaj lipoj. "Kredu min, jam morgau mi alvenigos riparistojn kaj ĉio estos ordigita je mia kosto, ĝis la lasta grataĵo. Mi petas vin, restu la tuta afero nur inter ni."

Helene komprenis nenion. Unuavice ŝi opiniis, ke Andersen parolas pri du stangetoj de la kokina ĝardeneto. Ilin rompita hazarde auto, alportanta antaŭ kelkaj tagoj al Andersen novan kuirejan meblon.

"Ho, ĉu vere vi devis veni tion preparoli ĝuste nun..." ŝi mangestis iom riproĉe.

Andersen komencis denove kun plena fervoro, sed Helene ankoraŭ ne komprenis. Nur tiam, kiam Andersen dum kelkaj minutoj klarigis, ŝi ekkomprenis, ke la pli aĝa filo de Andersen, tiu pendigindulo Antal faris ion tian, ĉe kio fajro iamaniere el liaj manoj liberiĝis, kaj hazarde tio, tiel same laŭ nekomprenebla maniero, falis tra la plafono en la loĝoĉambron de Helene.

III iris kune por rigardi. Kiam Helene malfermis la pordon, kontraŭpenetris al ili blanka fumamaso, el kies profundo estis audebla panika klukado. La lasta cirkonstanco ŝajnis tre stranga, ĉar la kokinojn Helene ne tenis en la ĉambro, ili estis en la kelo.

Helene ŝaltis lumon. La lampo sub malmoderna malhelflava ŝtofokupolo donis malmultan lumon, kiu ne kapablis trapenetri la blankan fumon. La fumo, krome, fetoris nauze — akra kemia odoro miksiĝis kun brulfetoro de birdoplumoj.

Helene mangestis ektimigite. Poiome fluadis parto de la fumo tra la malfermita pordo el la ĉambro kaj malsupre ĉe la planko la blanka katarakto fariĝis pli diafana. En la angulo videbliĝis granda truo kun nigraj randoj, ĝuste de tie leviĝis en la ĉambrom malespera timotremiga klukado de la kokinoj, fermitaj en la kelo.

"Kio tie estas?" ekkriis Andersen.

Helene paŝis al la aperturo, sube regis plena mallumo, en kio kriadis kaj baraktadis kaptitaj de nekonata malamiko ŝiaj kokinoj. Per tremantaj manoj ŝi palpsercis sur la komodo ĉiam tie restantan poŝlampon. Sed ĉar ŝi ne kapablis deturni sian rigardon de la terura truo, ŝia mano fariĝis ancorau pli malfirma, rigidetaj fingroj tuŝis malvarman raspan metalon, audiĝis forta falbruo, pro kio Andersen sin kurbigis, kaj iu granda nigreta objekto puŝiĝis sur la plankon kaj restis kuŝanta ĉe la piedo de Helene.

Klukado sube en la kelo ĉesis, estis audeblaj ancorau kelkaj sufokaj blekoj kaj iom da energia baraktado, tiam estis ĉio silenta.

"Kio... nun okazis?" spiris Andersen apenau audeble. Helene ne sciis. Kun malbona antausento ŝi rigardis ancorau tra la truo malsupren. Nenio estis videbla. Kial silentis la kokinoj?

"Kio ?..." balbutis Andersen nerveme.

"Tuj mi rigardos, mi tuj rigardos," ripetis Helene trankvilige kaj paŝetis senhelpe laŭ la ĉambro. Nur post iom da tempo ŝi ekrememoris, ke la poŝlampo kuŝas de la hieraŭa vespero, kiam ŝtupareja ampolo trabrulis, sur la breto de la vestibla spegulo. Ŝi skuadis la lampon dum iom da tempo, ĝis kiam ĝi ekbrulis, kaj direktis tiam pro ekscitotremo de la magra, kvazau bird-osta mano maltrankvilan lumfaskon tra la brultruo malsupren en la kelon.

Kliniĝante sin por rigardi tra la aperturo Helene sentis klare, kiel la akraj brunaj okuloj de la malgranda Marek boris sin de supre en ŝian nukon. Eksterordinaran rigardon havis tiu knabo! Lia maltrankvila scivolo estis preskau fizike perceptebla kiel kurento.

Sube en la kelo kuŝis sur la planko, farita el neglataj ŝton-platoj, kuntiriĝintaj du lastaj kokinoj de Helene. Sur iliaj nenature disigitaj flugiloj estis pro termitaj ŝprucaĵoj grandaj malhelbrunaj brulmakuloj.

Pro alveno de vintro Helene devis porti la birdojn de ekstere en la kelon kaj fermi en la ĉelon. Sur nuda tero en subĉiela ĝardena ĉelo ŝi ja ne povis ilin teni. La malnova tabula konstruaĵo, kie ili pli frue travintris, putris tiom, ke estis la pasintan someron malkonstruita.

Kun stranga sento spektis Helene polvonubon, kiu leviĝis pro frakasiĝo de la iamaj remizoj, lavejo kaj sur ĝi estinta subtegmento, kiam traktoro faltiris per kablo la oblikve falintan konstruaĵon. La koron trais malforta dolortremo, iu kvazau tiris subite iun mirinde malgrandan, nekrozan, sed ancorau konservintan iom da sentemo tendenon au nervopinton. Tiam jam estis anstataŭ la iama konstruaĵo nur amasego da malbelaj grizaj, senkokoraj tabuloj, duonputraj ĉevranoj kaj grizeta

seĝaĵo. Tiujn postrestaĵojn oni forigis kaj disportis la tutan someron. De la domo postrestis fine nur rubaltaĵeto inter maljunaj senfoliaj grosarbedoj.

Kelkajn pli maldikajn latojn Kaspar uzis por plivastigi la kokinan ĝardenĉelon de Helene. ĝis autuno la kokinoj tergratadis subĉiele, sed por travintri la mastrino portis siajn plumulojn en la kelon.

En la kelo al la kokinoj ne plaĉis.

Helene ja ekbruligis por ili grandan ampolon anstataŭ la suno, nutris la kokinojn abunde kaj precizatempe kaj regule ŝanĝis akvon en la trinkujo, sed evidente tio estis malmulte kontraŭ la freŝa kolororiĉa mondo. Sur ŝtona planko la kokinoj baldau malvigliĝis kaj perdis sian apetiton, provis grati interspacojn de la ŝtonoj, sed senrezulte. Unu post la alia ili malsaniĝis kaj mezvintre mortis la unua. ĝis printempo sekvis ĝin ankaŭ kelkaj aliaj. Nun postrestis nur la du plej fortaj, kaj Helene prizorgis ilin kortuŝe, aĉetis el veterinara apoteko kaj glikonaton kaj kadmiajn tablojdojn, kaj vitaminojn. Ŝi esperis, ke almenaŭ tiuj du postrestos ĝis printempo.

Ankaŭ ĉi tiun nokton la kokinoj dormis sur sia sidstango. Por tiu celo Helene aplikis balailan bastonon, pikitan tra fendoj inter ĉeltabuloj. Estingiĝantaj termitrestaĵoj, trafalintaj la ĉambroplankon, falis kiel ŝprucaĵoj sur la kokinojn, kaj en plena mallumo dormantaj birdoj vekiĝis nur tiam, kiam la plumoj jam fumis kaj doloriga flamo bruligis la hauton.

"Miaj kokinoj... Mortintaj," diris Helene mallaute kaj plende. Ŝi turnis la vizaĝon al Andersen.

"Ĉiujn domaĝojn pagos mi," rapide certigis Andersen. "Ni ja povas pri tio interkonsenti, ĉu ne? Nur mi petas, tio restu nur inter ni. Ne necesas iri ien por plendi, estas mia kulpo, mi agnoskas tion kaj promesas ĉion kompensi..."

Helene kapjesis indiferente. La urĝiga penemo de la alia neniel impresis al ŝi. Subite ŝi ne plu havis forton por ion pensi au diri.

Andersen ekrigardis en la plafonan angulon de Helene. Tra la truo kontraurigardis lin kiel vigla muso la lastnaskito Marek.

En matenkrepusko Helene iris sur la korton. Dormi ŝi ne plu povis, la ĉi-nokta dormado estis definitive fuŝita kaj la orel-ŝtopilojn ŝi povis formeti. Krome, la laboro de ŝi farata ĉi-momente, ne estis destinita por aliulaj okuloj.

En ligaĵo nodita plejdo ŝi elportis el la kelo la kokinajn kadavrojn. Levante ilin sur la plejdon, Helene ankoraŭ foje returniĝis en la nokton de la bombado, kiam brulis la domo de Robinson. Subite al ŝi ŝajnis, ke la tero ĉirkaŭ ŝi en la kelo estas ankoraŭ varma de la brulego, eĉ neniam malvarmiĝos ĉi tie sub la domo. Ĵus ja ĉi tie brulis!

Ankaŭ nun la okuloj de Helene restis sekaj, kiel en tiu sombra nokto, sed en la brusto konserviĝis iu perturba bulego, akra kaj anguleca, neniel evitebla.

De sub la kela ŝtuparo Helene trovis malnovan rustokovritan fosilon, certe ankoraŭ el la tempo de Robinson. Ĉu ne per tiu ĉi oni iam fosis la fatalan ŝirmejon en la korto? Nun, evidente, neniu uzis la fosilon jam dum multaj jaroj. Ĝia raspa kaj palkolora tenilo kun longa fendeto ŝajnis al la fingroj nekutima. La manoj de Helene kutimiĝis jam dum longa tempo nur al ebena malpezo de kraĵonoj kaj plumingoj.

Mallerte kaj kun peno Helene premis la stupidan fosilon en teron. Sen pli longa pensado kaj rezonado ŝi ekfosis la lokon de iama ŝirmejo. Kiam Helene mem tion rimarkis, ŝi tuj notis tion kiel tute naturan, ĉar estas ja ĉi tie loko kun la plej mola tero en la tuta korto. Nenie en aliaj lokoj la ebene tretita grundo estis fosita dum ŝia vivo.

Fenestroj de la domo brilis ankoraŭ dormeme. El iliaj vitroj rigardis al la korto nur rebrilo de la pala ĉielo kaj neniuj scivola vizaĝoj. La loĝantaro ankoraŭ ne vekigis.

La kavo fariĝis misronda kaj malbela. Helene bezonis dufojan ripozon, antaŭ ol trovis la profundecon sufiĉa. Ĉiufoje, kiam la fosilo klake tuŝis ŝtonon, ŝi ekstremis. Fine, formetinta la fosilon, Helene per sia koncentrita forto levis la plejdan ligaĵon kaj enkavigis singardeme.

Ankaŭ la plejdo devenis el la domo de Robinson. Nun ŝi devis ĝin forlasi.

La ligaĵo malleviĝis en la kavofundon kun speciala firmeco. Tiel, kiel sinkas en profundon marsepulto, kiam al la ĉepiedo de forpasinto estas ligita sufiĉa gisfera pezaĵo.

Helene estis metinta en la plejdon aldone al la kokinaĵoj kadavroj ankaŭ la bombospluton, starintan ĝis la hodiaŭa nokto sur la komodo apud la militotempa foto de Berg. Kio devigis ŝin tiel agi, tion eĉ ŝi mem ne sciis, sed ŝi sentis, ke ĝuste tiel necesas fari.

Kiam Helene ebenigis la fositan lokon per la fosilo, samtempe ie fore leviĝis super la horizonton la sunrando kaj ruĝeta lumo tuŝis alte super la kapo de Helene la tegmentokreston kaj palpis la bombotruon en la tegmento, de kie eĉ fumo ne plu leviĝis.

Kaj la homoj volis ĉi-momente sincere kredi, ke tute ne ekzistis iu bombo.